

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

RAMİZ ALİA

**PLENUM
KONUŞMALARI**

PLENUM KONUŞMALARI

Ramiz Alia

RAMİZ ALİA

PLENUM KONUŞMALARI

Çeviri - Hasan Asgar GÜRGÖZ

RAMİZ ALIA - PLENUM KONUŞMALARI

(İngilizceden, Fransızca karşılaştırılarak çevrilmiştir.)

Kitap no. 4

Baskı - Yalçın Ofset

Karınca Kitap Yayın - Neşet Ömer Sok. Gül Apt. 13/4

Kadıköy

İstanbul Tel : 349 48 15

RAMİZ ALİA

PLENUM

KONUŞMALARI

Çeviri - Hasan Asgar GÜRGÖZ

KARINCA KİTAP - YAYIN
KASIM 1990

İÇİNDEKİLER

— ÖNSÖZ.....	5
— AEP - MK 8. PLENUM KONUŞMASI Parti: Her zaman toplumun ve ilerlemenin öncüsü	11
— AEP- MK 9. PLENUM KARARLARI	37
— AEP-MK 9. PLENUM KONUŞMASI Parti ve ülke yaşamının devrimcileştirilmesinin derinleştirilmesi - değişmez görev	49
— AEP - MK. 10. PLENUM KONUŞMASI Sosyo - Ekonomik yaşamın demokratikleştirilmesi halkın düşüncesini ve eylemini güçlendirir..... Bildiri	69 89
— AEP - MK. 11. PLENUM KONUŞMASINDAN ÖZET	94

ÖNSÖZ

Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'nın eski halk demokrasilerindeki son değişiklikler, dünya kamuoyuna, genel olarak sosyalizmle kapitalizm arasındaki sistemler mücadelesinin sonu ve bu mücadelede kapitalizmin kesinleşmiş zaferi olarak duyuruldu. Propaganda merkezlerinin bakış açısına göre, bu "olumlu" tabloyu bozan bir Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti kalmıştı ve onun da bir biçimde sonu gelmek üzereydi!

O sırada, Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti'nde de, Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'nde yaşanan değişime paralel olarak gösterilmek istenen ve onlarla aynı içeriği taşıdığını ifade etmek üzere tek bir kavramla adlandırılan bir süreç başladı. Burjuva basın yayın organları ve kamuoyu odakları, bu süreçlerin tümünü, politik içerikleri, tarihsel nedenleri ve hedefleri arasında bir ayrım gözetmeksizin, "DEMOKRATİKLEŞME" adı altında aynılaştırdı. Arnavutluk Emek Partisi'nin ve Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti'nin en yetkili organları arcılığıyla yapılan çeşitli açıklamalara rağmen, propaganda merkezleri, Arnavutluk'ta yaşanan sürecin temel niteliği hakkında gerçeğe tamamen ters haber ve yorumları yaymaya devam ettiler. "Demir yumrukla yönetilen kapalı kutunun", "yoksul ve mazlum halkı"nın baskıya karşı ayaklandığından, azınlıklar üzerindeki terör yüzünden kitle halinde ilticaların başlamak üzere olduğundan, parti içinde çeşitli hizip kavgaları bulunduğundan söz ederek, Arnavutluk'ta da sosyalizmin yıkılmasının an meselesi olduğu, Arnavutluk Emek Partisi'nin reform paketleriyle bu kalkışmayı önlemeye çalıştığı görüntüsünü vermeye çalıştılar.

Arnavutluk'ta neler oluyor? Doğu Avrupa'da estirilen "değişim ve özgürlük rüzgarları" gerçekten Arnavutluk'ta da aynı yönde ve aynı

etkiyle mi ediyor? Arnavutluk işçi sınıfı ve halkı, kırk beş yıl önce seçtiği yolu değiştirmek mi istiyor? Ramiz Alia'nın konuşmaları ve diğer çeşitli belgeler, herşeyden önce bu soruya, en yalın haliyle Arnavutlar tarafından böylece ifade edilen tutum konusunda olumsuz bir cevap veriyor: Hayır, Arnavutluk halkı yolunu değiştirmek niyetinde değil. Bu yolun kendilerine başkaları tarafından dayatılmadığını, bütün güçlüklerini göze alarak, uğruna kan ve ter dökerek bu yolu kendilerinin seçtiğini ve bu yolda ilerlemeye devam edeceklerini ilan ediyorlar.

Yayınevimizin derleyip yayınladığı belgeler, herşeyden önce, Arnavutluk'ta yaşanan sürecin, Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'nde yaşanan süreçten tamamen farklı bir nitelikte olduğunu ve tamamen karşıt bir yol izlediğini göstermektedir.

Arnavutluk'ta bir yeni atılım döneminin yaşandığı gerçektir. Değişiklikler, Arnavutluk Emek Partisi tarafından, "Parti hayatının ve toplumsal hayatın devrimcileştirilmesinin derinleştirilmesi" olarak adlandırılıyor.

Arnavutluk sürecini değerlendirirken, öncelikle başlıca iki özelliğin dikkate alınması gerekiyor. Birincisi, bütün resmi kaynaklar, ve bir kaç yıllık parti içi çalışmalara ve toplumsal hayatın gelişmesine ilişkin belgeler, sözkonusu devrimci derinleşme hareketinin Doğu Avrupa'da yaşanan olayların etkisiyle ve bu olayların bir devamı olarak ortaya çıkmadığını, yıllar önce başlayan çalışmaların sonuçları olarak doğduğunu gösteriyor. Bugünkü politikaların açıklanması ve halk içinde tartışmaya açılmasıyla "duvarların yıkılması" aynı döneme rastlamış olsa da, Arnavutluk süreci bundan yıllar önce başlamıştır.

Diğer önemli ve belirleyici farklılık, burjuva propagandanın, meydanlarda Lenin ve Stalin heykellerinin hala görülmeye devam ettiğini şaşkınlık ve umutsuzluk içinde söylerken, farkında olmadan canlılığını itiraf ettiği ideolojik ve politik tutumda kendisini gösteriyor. Doğu Avrupa ülkeleri, kendi süreçleri boyunca, sosyalizmden geriye kalan ne varsa, bunlar ister çeşitli semboller ve kavramlar olsun, isterse geçmiş dönemin mirası olan siyasal ve toplumsal kurumlar ve haklar biçiminde bulunsun, tümünü ortadan kaldırmaya ve aşağılamaya girişmişken, Arnavutluk, özellikle sosyalizmin değerlerinin yüceltilmesini, daha ilerletilmesini ve sağlamlaştırılmasını esas alan bir süreci başlatmış bulunuyor.

Arnavutluk Emek Partisi ve Arnavutluk halkı, gerçekten bir şöyle-

ri tartışıyor. Kendi geçmişini ve dünyada bugün olup biten olayları eleştiriyor ve dersler çıkarıyor. Ama bu tartışma ve eleştiri, partinin yüksek kademelerinden kooperatif çiftliklerine kadar, işçi-fabrika örgütlerinden yerel konseylere kadar her yerde yalnızca aynı doğrultuda yürüme istek ve iradesini yansıtıyor. Tartışma gündemine, Arnavutluk halkının uğruna savaştığı ve zafere ulaştığı hiçbir sosyalist ilke girmiyor: Sosyalist mülkiyet, halk iktidarı ve proletarya diktatörlüğü, ve partinin önder rolü, Arnavutluk komünistleri ve halkı için tartışılmaz yüksek değerler ve vazgeçilmeyecek ilkeler olarak elde tutulmaya devam etmektedir. Bu kavramları ve onları temsil eden her türden kurum ve hatta simgeyi bütün bir tarihlerinin inkarı biçiminde kaldırıp atmakta ve en büyük çabukluk ve "enerjiyi" gösteren Doğu Avrupa ülkeleleriyle, bütün çabası bunların daha da yükseltilmesi ve yaşatılması uğruna yoğunlaşmış bulunan Arnavutları aynı kefeye koymak ve aynı yolun yolcusu olarak görmek ve gösterebilmek imkanı yoktur.

Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti'nin bütün sosyal ve siyasal kurumlarında ilerleyen tartışma ve görüş geliştirme süreciyle elde edilen sonuçların gecikmeksizin toplumsal hayatın bir unsuru olarak hayat bulması için yapılan tartışmalar, daima bu özü bakımından iki temel motif ekseninde tanımlanabilecek ilkeler toplamının ışığında gerçekleşmiştir: Proletarya diktatörlüğü ve partinin önder rolü. Bu kavramların eskidiği ya da en azından "şimdi ve burada geçersiz" hale geldiği görüşünü faaliyetinin temeline koyan ve her adımında bu kavramlarla ilgili ne varsa onun yokedilmesine yönelik bürokrat revizyonist partilerin aksine, Arnavutluk işçi sınıfının devrimci partisi, proletarya diktatörlüğü ve partinin önder rolü kavramlarını başlanmış bulunan devrimci derinleşme sürecinin sağlam temeli olarak öne sürmektedir.

Özellikle diktatörlük kavramı sözkonusu olduğunda, batı kamununun soğuk savaş propagandalarıyla oluşturulmuş yerleşik önyargılarının ve faşizmden acı çekmiş bütün halkların korkularının harekete geçtiğini bilen burjuva siyasal örgütler ve basın-yayın merkezleri, Arnavutluk hakkındaki propagandalarda bu köklü duyguya sesleniyorlar. Arnavutluk halkı, içinde yaşamakta olduğu siyasal ve toplumsal hayat tarzının bu biçimde adlandırılmasından herhangi bir rahatsızlık duymuyor. Bu "diktatörlüğün" ne anlama geldiğini, kimin kimler üzerindeki siyasal ve toplumsal egemenliğini dile getirdiğini, ve kendisine

açığı olanakların neler olduğunu biliyor. Ramiz Alia'nın konuşmaları, bu konuda son derece öğreticidir ve özellikle son yıllarda Türkiye sonunda tartışılması hayli ilginç boyutlar kazanmış bulunan bu kavramın içeriğine, özellikle kitle inisiyatifi, işçi denetimi, sosyalist demokrasi kavramları açısından pratik bir ışık tutacak niteliktedir. Ramiz Alia, Arnavutluk'taki proletarya diktatörlüğünün temel özelliklerini ve onun işleyiş biçimini anlatır ve biçimin çeşitli aksamalarını eleştirirken, moda olan deyişle, "parti ve kişi diktatörlüğü" olarak tanıtılmasına özel bir gayret gösterilen proletarya diktatörlüğünün pratiğinin, gerçek anlamda bir halk iktidarına, bir kitle demokrasisine ne bakımdan karşılık düştüğünü ve burjuva demokrasisinden hangi temel özellikleri bakımından ayrıldığını da gösteriyor ve bir çağrıda bulunuyor: Bugün hiçbir "demokratik" devlet başkanının yapmaya cesaret edemeyeceği, aklından bile geçiremeyeceği bir çağrıdır bu. Bu, doğrudan doğruya Arnavutluk işçi ve emekçi kitlelerine, onların ellerinde bulunan siyasal karar mekanizmalarını en etkili biçimde kullanmaları ve kendi seçtikleri temsilcileri üzerindeki iktidarlarnı güçlendirerek devlet ve parti hayatını daha sıkı denetlemeleri çağrısıdır.

Batı basını, Arnavutluk'ta kitlelerin ayakta ve hareketli olduğunu yazdı. Bu gerçektir. Ama batı basını, bu hareketliliği, işçilerin ve halkın kendi parti ve devlet aygıtlarına karşı bir muhalefeti olarak göstermeye çalıştı. Bu gerçek dışıdır. Arnavutluk'ta kitlelerin eleştiri hareketine parti önderlik ediyor. Onları toplumsal ve siyasal hayatın daha da demokratikleşmesi mücadelesine aktif olarak katılmaya çağırıyorlar, sosyalizme karşı olan aydınlar, parti içindeki karşıt klikler ya da hizipler, batı basınının hiç yoktan yaratmaya çalıştığı sözde "muhalefet liderleri" değil. Ramiz Alia, bu hareketin doğrudan doğruya kendi ihtiyaçlarından doğduğunu, kimse tarafından kendilerine dikte edilmediğini ve kendi yollarını daima olduğu gibi gene kendilerinin seçmesinin bir ifadesi olarak partinin çağrısıyla ve kendi güçlerine tam bir güven duyan Arnavutluk işçilerinin ve halkının inisiyatifiyle gerçekleştiğini açıkça belirtiyor.

Böylece bir tarafta içten başlayan otuz yıllık çürümenin ve dış baskılara karşı koymak için gerekli bütün devrimci dinamikleri tüketmiş olmanın sonuçları yaşanırken, diğesinde, her türden dayatmacılığa ve egemenlik ihlaline baş kaldırmanın bir ifadesi olarak doğan ve Arnavutluk halkının özgücünden kaynaklanan devrimci enerjinin sefer-

ber edilmesiyle gerçekleştirilen bir ilerleme ve gelişme süreci sözkonusudur.

İşte batı basın yayın merkezlerinin ve siyasi provakasyon odaklarının tek bir kavrama ("demokratikleşme") indirgeyerek özdeş şeyler olarak gösterdiği olayların nitelikleri bunlardır. Bu temel kriterler gözönünde tutulduğunda, Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti'nde yürürlüğe konulan ekonomik, sosyal ve siyasal hayattaki devrimci derinleşme çabasının, kimi zaman benzer kavramları çağrışırsa da, Doğu Avrupa'daki ve Sovyetler Birliği'ndeki değişikliklerle hiçbir benzerliğinin bulunmadığı anlaşılır. Genel olarak her toplumsal değişim, belli bir dünya görüşünü, bir ideolojiyi, kendi varoluşunun niteliği olarak öne sürer ve tarihsel ereklarının niteliği ile belirlenmiş olarak hayat bulur. Kavramların benzeşmesinin yol açtığı yanılsamayı ortadan kaldırmak için, o kavramlarla ifade edilen güncel ve geleceğe ilişkin tasarımların tarihsel içeriğine bakılmalıdır.

Arnavutluk, bizzat Arnavutluk parti ve devlet sorumluluklarının ifade etmekten hiçbir zaman kaçınmadıkları gibi, bir çok güçlkle ve çözülmesi zaman alacak olan sorunlarla yüzyüzedir. Sosyalizmin inşası mücadelesini sürdürürken, aynı zamanda onun bir gereği olarak üretimin arttırılması, teknolojinin geliştirilmesi, halkın ulaşmış bulunduğu refah düzeyinin daha da yükseltilmesi ve bütün bunlar için yeni kaynakların yaratılması, yalnızca eski sosyalist ülkelerin deneylerinden yararlanarak çözülemeyecek kadar yeni ve karşılaşmış bulunan genel sorunların dışında özel dünya koşullarında doğmuş bulunan problemlerdir. Böylece Arnavutluk süreci, yalnızca sosyal ve siyasal bakımdan değil, aynı zamanda sosyalizmin inşasının ekonomik problemlerine getireceği teorik yenilikler bakımından da dikkatle izlenmeye değer nitelikler taşımaktadır.

Bugün ulaştığı evrede elde edilen sonuçları bakımından Arnavutluk'taki devrimci derinleşme hareketi, yalnızca provakasyon merkezlerini değil, Doğu Avrupadaki gelişmeleri genel olarak sosyalizmin bunalımı olarak yorumlayarak bunun dışında hiçbir sosyalist ülkenin kalamayacağı beklentisini açığa vuran revizyonistleri ve reformistleri de, eğer Arnavutluk "çözülürse" kendi gerici teorileri için sağlam ve artık inkar edilemez yeni bir kanıt elde edeceklerini uman troçkistleri de hayal kırıklığına uğrattı. Parti ve toplum hayatındaki devrimci atılımın derinleştirilmesi yolundaki her adım, bazan Sovyetler

Birliğindeki kapitalist restorasyonun gelişme özellikleriyle kıyaslanarak Arnavutluk'ta da benzer bir geleceğin hazırlandığı şeklinde değerlendirildi, bazen de Arnavutluk dış politikasının, Avrupa ilişkileri içinde kendisine bir yer arayışının yol açtığı "göstermelik" girişimler olarak yorumlandı. Beklentiler, yorumlar ve değerlendirmeler, eninde sonunda, Arnavutluk'taki sosyalizmin ömrüne bir süre biçmekte yarışıyorlar. Arnavutluk için tek seçenek sunuluyor ve bunun da, şu ya da bu biçimde sosyalizmden dönüş yolundan başka bir şey olamayacağına karar veriliyor.

Sosyalizmi ekonomik kalkınmaya eşitleyen, ya da ekonominin sorunlarının eninde sonunda sosyalizmin kapitalist dünya ile entegrasyonuna yolaçağını ileri süren ekonomik determinist teorilerin aksine, Arnavutluk Emek Partisi, politikaların ve politik önderliğin tutumunun ve özellikle de yığınların iktidar organlarındaki toplumsal ve siyasal örgütlenmesinin sosyalizmin inşasının hem büyük başarısı, hem de bir garantisi olduğunu bilmektedir. Arnavutluk'taki sosyalizmin güvencesi, bizzat ona sahip çıkan kitlelerdir. Bu yüzden kimi iktisadi tedbirlerin dolaysızca kapitalizme dönüş yolunu açacağını umanlar yanıılıyorlar. Sosyalist insanın karmaşık süreçlerinde, düz ve kesintisiz bir ekonomi kalıbının uygulanması mümkün değildir; fakat güçlüklerle ve kimi zaman geri çekilmelerle karakterize olan bazı evreleri, sosyalizm yolundan sapmadan aşabilmek için, politik önderlik ve kitlelerin politik örgütlenmesinin düzeyi, daima belirleyici olarak kalacaktır. Arnavutluk, bunlara sahiptir.

Arnavutluk, yalnızca kendi sorunlarını çözmeye çalışmıyor.

Arnavutluk, insanlığın gecikmiş geleceğini bugünden yaşamak yolunu seçmiş olmanın bütün güçlüklerini göğüsleyerek, yaşanan zamanı, hiç olmazsa kendisi için kaybedilmemiş zaman haline getirmeye, böylece bir geleceği olduğuna inanan bütün insanlığın sorunlarını çözmeye çalışıyor.

KARINCA YAYINCILIK
KASIM - 1990

AEP - MK 8. PLENUM KONUŞMASI

Parti: Her Zaman Toplumun ve İlerlemenin Öncüsü

Yoldaşlar,

Ülkemizin bütün tarihsel gelişiminde bu yüzyılın son yarısı boyunca, hem ulusal ve sosyal kurtuluş savaşında hem de sosyalizmin inşası için verilen önemli mücadelelerde, Emek Partimizin rolü belirleyici olmuştur. Bütün zaferlerimizin temeli, ifadesini Parti'de, onun devrimci ideolojisi ve öngörülü önderliğinde bulur.

Marksist-Leninist öğretiyi halkın ve sosyalizmin çıkarlarına sadık olan ve saflarındaki çelikten birlik ve militan ruhla belirginleşen Partimiz, her bakımdan çelikleşmiş güçlü bir partidir.

Merkez Komitesi'nin şimdiki toplantısında, Partimizin ve onun önder rolünün daha da güçlendirilmesini tartışıyoruz. Amacımız, onu daima zamanın ortaya çıkardığı görevleri yapma yeteneğinin üstüne çıkarmak, onu her zaman devrimci tutmak ve ilerleme sürecimizden çıkan sorunları çözme gücünde ve yeteneğinde yetkin kılmaktır. Enver Hoca Yoldaş'ın, ülkemizin sosyal ve ekonomik gelişme görevleriyle Parti'nin önder rolü arasında dolaysız bir bağ olduğuna ilişkin öğretilerini her zaman akılda tutmalıyız; buna göre, sosyalist inşaanın içeriği ve hedefleri ne kadar önemli, güç ve karmaşıksa, komünistlerin önder rolünü artırmak o kadar önemli ve Partinin önderliği o kadar belirleyici olur.

Partimizin önderlik faaliyetinin tümünü, çizgisinin kazandığı başarıları ve yeni başarıların güçlü bir temeli olarak toplumda sağladığı onurlu konumunu saygıyla değerlendiriyoruz, ama bunları asla mü-

kemmel olarak görmüyoruz. Onun tarihi ve bütün tecrübesi güçlü bir esin kaynağıdır. Fakat eğer bunlar, doğru ve diyalektik olarak ve Partinin somut ve tarihsel sorumluluklarıyla organik bir bağ içinde düşünülmezse, o zaman kendinden hoşnut olmaya ve durgunluğa götürebilirler.

Ben, Lenka Yoldaş'ın sunduğu raporun içeriğiyle aynı düşünüyorum. Ama bu tartışmaya bir katkıda bulunmak için dikkatleri, ülkemizin sosyalist inşasının şimdiki evresinde ortaya çıkan sorunlara, şimdiki uluslararası gelişmelerin, özellikle Doğu Avrupa ülkelerini içine çeken bazı gelişmelerin sonuçlarına çekmek istiyorum.

Oldukça karmaşık ve sıkıntılı bir zamanda yaşıyoruz. Oysa dış görünüş, barış rüzgarlarının estiği, insanlığın sorunlarının çözüldüğü, çelişki ve çatışmaların hafiflediği ve silahların azalmasına ilişkin alınan bir dizi önlemlerin savaş tehlikesini bertaraf ettiği izlenimi uyandırabilir. Gerçekten de, en zengin büyük devletler fakirlere yardım etmek için kesenin ağzını açacaklarını söylüyorlar. Özgürlük, demokrasi ve insan hakları üzerine yapılan demagoji, şimdiye değin hiç bu kadar yoğun olmadı. Fakat emperyalizmin özünü oluşturan madalyonun diğer yanı görmezlikten gelinemez... İşçi sınıfının maddi ve manevi sömürüsü daha da şiddetlendi; burjuvazinin elkoyduğu artı değer, teknolojinin gelişmesiyle daha büyük oranlarda gerçekleşiyor. Aynı şekilde, emperyalist metropoller tarafından sömürülen gelişmemiş ülkelerin sömürüsü de görülmemiş oranlara ulaşıyor.

Bu ülkelerin yüz milyarlarca doları bulan borçları, halkların köleleştirilmesinin modern araçlarına dönüştürüldü. Eskiden bütün kıtaları ve ülkeleri sömürmek amacıyla ordularını ve silahlarını kullanan sömürgeciler, şimdi ise aynı amaca ulaşmak, kendi politikalarını dikte etmek ve maksimum kârlar elde etmek için, doların gücünü ve borçlandırma yöntemlerini kullanıyorlar. Bu Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın birçok devletinde oldukça açık görülüyor; aynı zamanda bu Yugoslavya, Polonya, Macaristan ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinin bazılarında da çok somut olarak görülebilir.

Öte yandan savaş tehlikesi de, saldırgan faaliyetler ve savaşlar da bertaraf edilmiş değildir. Birçok savaş ocağı söndürüldü, fakat Ortadoğu'da hala barıştan söz edilemez ve Güneydoğu Asya ve Afrika'da hala insanlar katlediliyor. Şimdiki durumda, Sovyetler Birliği ve Yugoslavya'da, Bulgaristan ile Türkiye veya Macaristan ile Ro-

manyası arasındaki ilişkilerde ulusal ve etnik sorunlar yeniden canlanıp patlak veriyor.

Balkanlarda giderek turmanan tehlikeli durum özellikle ülkemiz açısından önemlidir. Yarınlarımızda çelişkilerin derinleştiği ve gerilimin arttığı önceden de ağıktı, ama son zamanlarda giderek belirginleşiyor. Uğursuz güçler yeniden canlandırılıyor ve eski çatışmalar yeniden tutuşturuluyor.

Bizzat Yugoslavların da kabul ettikleri gibi, Yugoslavya'daki durum oldukça ciddidir. Derin ekonomik ve siyasi kriz, Yugoslav Federasyonu'nu ayakları üstünde tutan dengeyi bozmuş bulunuyor. Cumhuriyetler arasındaki ilişkiler giderek gerginleşiyor. Yugoslav Federasyonu'ndan ayrılma tehditleri Cumhuriyetler arasındaki çatışma ve polemiklere eşlik ediyor. Sırp şovenizmi, bütün ülkede hegemonyasını kurmaya çalışıyor; bu saldırgan şovenizm ifadesini, özellikle Kosovadaki Arnavutlara karşı tutumunda açıkça gösteriyor. Buradaki Arnavutlar gerçek bir teröre maruz kaldılar; hapishaneler onlarla dolduruluyor, Arnavut aydınlara karşı işlenen suçlar giderek artıyor ve Arnavut dili ve kültürüne karşı geniş bir cepheden saldırılıyor.

Son zamanlarda, yarınlarımızdaki bazı ülkeler arasındaki ilişkilerde de giderek artan bir gerilim yaratıldı. Bu durumda, bir sonuç olarak, geçen yıl başlayan Balkanlardaki işbirliği sürecinin, şimdi çok güç sınavlarla karşı karşıya olduğunu söyleyebiliriz. Ülkemiz, eskiden olduğu gibi şimdi de, Balkanlarda iyi komşuluk ilişkileri veruhunun hakim olmasıyla yakından ilgilidir. Ve bu politikamız sürekli olacaktır, bu nedenle Balkanlardaki işbirliği sürecinin engellenmemesi için gelecekteki çabalarımızı da artırmalıyız.

Şimdi, Sovyet toplumu ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinin kapitalizme dönüş sürecini tamamen gerçekleştiren Gorbacov'un perestroyskası ve karşı-devrimci reformizmin hızla ilerleyişiyle karakterize olan revizyonist ihanet, burjuvazi ve emperyalizmin kibirini artırıyor. Gorbacov ve revizyonist ortakları Stalin'in ve sosyalizmin ilk ve önemli başarılarını tümüyle inkar ediyorlar ve aynı zamanda Sovyetler Birliği'ndeki şimdiki kötülüklerin kaynakları olarak sundukları Lenin'i ve Ekim Devrimini de eleştirmekte tereddüt etmiyorlar. Komünizm veya komünist hareketten, halkların ulusal kurtuluş hareketleri veya proletaryanın devrimci hareketinden artık söz etmiyorlar; ve bu, revizyonist niteliklerinin mantıksal bir sonucudur, çünkü onlar karşı-devrimci

güçlerin birer parçasıdır.

Devrimin ve halkların kurtuluş mücadelesinin burjuvazi ve gerici-
liğin ağır bir darbesine maruz kaldığı bir gerçektir. Bugün oportünist
eğilim, dünyanın ideolojik ve politik yaşamına tümüyle yayılıyor,
uluslararası toplantı ve konferanslarda hakimiyetini sağlıyor ve çeşitli
olaylar bu eğilimin ölçütleri temelinde değerlendiriliyor. Dolayısıyla
bu, kesinlikle hesaba katılması gerekli bir gerçektir, fakat devrimci
faaliyeti azaltmamalıdır, çünkü bu yalnızca geçici bir durumdur.

Her sosyal görüngü gibi devrimin de iniş ve çıkışlarının olduğu
biliniyor, fakat ne bu durum ve ne de oportünist eğilimler sosyal geli-
şim yasalarını engelleyebilir, kapitalizmin genel krizi ve çöküşünü
durdurabilir ve devrimi bastırabilir. Devrim, kendi yolunda ilerliyor ve
ilerleyecektir, çünkü proletarya ve halklar için baskı ve sömürüyle uz-
laşmak mümkün değildir. Bununla birlikte, burjuvazi ve emperyaliz-
min de baskı ve sömürü olmadan yaşayabilmesi olanaksızdır.

Partimiz ve Enver Hoca Yoldaş, daha ilk belirtileri ortaya çıktığı
zaman, modern revizyonizmi mahkum etmiş ve komünist hareketi bu
tehlikeye karşı uyarılmıştı. Ve zaman bu eleştiri ve öngörülerin doğru-
luğunu kanıtladı. Bu, revizyonizmin yoluna ilk giren Yugoslavya ve
Sovyetler Birliği'ni içine çeken ve çepeçevre saran krizlerle de kanıt-
landı. Bu durumda, yalnızca boğazına kadar borca gömülmekle kal-
mayan, aynı zamanda pek çok ekonomik, sosyal ve siyasal güçlüklerle
karşı karşıya kaldıktan ve 45 yıl sonra devlet iktidarını en azgın anti-
komünistlere teslim eden Macaristan ve Polonya'dan söz etmek gerek-
siz olur.

Şimdi, dünya gericiliği, SB ve başka yerlerdeki revizyonizmin teh-
likeli sonuçlarını ve revizyonizmin iktidarda olduğu ülkelerdeki bütün
siyasi, ideolojik, ekonomik ve moral yozlaşmayı ve çürümeyi komü-
nizmin başarısızlığı olarak sunuyor. Onun seçkin ajan ve misyonerle-
ri, "sosyalizmin itici güçlerinin tasfiyesi", "sosyalizmin iflâsı", "Mark-
sizmin ölmesi", vs. hakkında konuşup duruyorlar.

Sosyalizmin ve proleter ideolojinin itibarını kaybettirmeyi ve işçi
sınıfı ve ezilen halkları devrim yolundan uzaklaştırmayı amaçlayan bu
gerici tezlere karşı kararlıca mücadele etmek temel görevimizdir. Par-
timizin daha uzun süre önce SB ve başka yerlerdeki kötülüklerin kay-
nağının, onların sosyalizm yolundan uzaklaşmış olmasında olduğunu
söylediğini vurgulamalıyız. Bu ülkelerde başarısızlığa uğrayan ne ko-

münizm ne de Marks'ın doktrindir. Tam tersine, bu moral ve ekonomik çöküşün ve her yandan çözülmenin kaynağı, komünizmin inkarı ve proleter ideolojinin yerine burjuva ideolojisinin konulmasıdır.

Sovyetler Birliği ve diğer Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan yeni olguları teşhir ederken, revizyonizmin daha ileri bir eleştirisini yapmak ve onu derinleştirerek yeni argümanlarla zenginleştirmek görevimizdir. Özellikle, revizyonizmin işini kolaylaştıran çelişmelerin ne olduğu sorunu ve onun hangi ekonomik ideolojik ve sosyal etkenleri kullanarak sosyalizmi yıktığını daha da derinlemesine incelemek gereklidir. Revizyonizm olgusunun ortaya çıkışının, bazen söylendiği gibi, yalnızca bir Kruşçev, Brejnev veya Gorbaçov'un ortaya çıkışı veya yönetimin hainleşmesiyle işçi sınıfı ve halkı aldatması gibi subjektif faktörlerle izah edilmeyeceğinin anlaşılması için bu sorunlar üzerinde durmak asli bir önem taşır.

Özellikle bir ülke yönetiminden söz ettiğimizde elbette ki subjektif faktör çok büyük bir önem taşır. Fakat 40 veya 45 yıllık bir sosyalizmden sonra, bir lider ve liderliğin sosyalist gelişme sürecini tersine çevirmesi, daha ileri bir düzenin yerine eski düzeni yerleştirmesi, en azından yeni toplumun inşa sürecinde, onun ekonomik ve sosyal gelişiminde bir şeylerin yanlış olduğunu gösterir. Denetim mekanizmalarının iyi çalışmadığını, belirli kişiler veya organlarının çok fazla iktidar gücüne sahip olduklarını ve buna karşılık kitlelerin yönetime katılmalarının ve denetim rollerinin etkin olmadığını ortaya koyar. Bunların biçimsel etkenler olduğu söylenemez.

Revizyonist ihanetin bir sonucu olarak uluslararası durumda meydana gelen gelişmeler ve oportünist eğilimin etkinliği, güçler dengesinde önemli değişmelere neden oldu; böylece devletler, ittifaklar ve askeri bloklar arasındaki ilişkiler etkilendi; farklı bölgelerde kurulan farklı dengeler bozuldu. Bu gelişmeler ekonomik ilişkiler ve başka alanlara da yansımada edemedi ve böyle de oldu.

Partimiz, özellikle etrafımızda cereyan eden, farklı biçimlerde ve farklı derecelerde de olsa, ülkemizin diğer ülkelerle olan ilişkilerini ve sosyalizmin inşası için verilen mücadelemizi etkileyen bu olaylara gözlerini kapatamaz. Bu nedenle, bu olaylar bütünü dikkatle izlemeli ve hiçbir zaman ve hiçbir yönde bir sürprizle karşılaşmamak için gelecekteki muhtemel gelişmeleri önceden görmeliyiz. Ancak böylece, anavatanın çıkarlarına, sosyalizmin ve halkların devrim mücade-

lerini savunma ihtiyacına cevap verebilecek birtutum takınabiliriz.

Ülkemizin siyasal konumunu sağlamlaştırmak için dış politik alanda da aktif olmak gibi bir görevimiz olduğunu unutmamalıyız. Keskin bir uyanıklığa sahip olmalı, kitlelerin politik düzeyini ve ekonomik gelişme hızını yükseltmeli, yüksek bir savunma kapasitesine sahip olmalı ve ustaca diplomatik faaliyetler yürütebilmeliyiz. Parti, tüm bu alanlarda özendirici ve rehber olmalıdır.

45 yıllık sosyalist yaşamında Partimiz tarihsel görevlerini başarıyla yerine getirdi ve her alanda zaferler kazandı; çünkü devrimin her evresinde Marksizm-Leninizm öğretilerine güvenle ve yaratıcı bir şekilde uyguladı. Ulusal Kurtuluş Savaşımızda olduğu gibi sosyalizmin inşasında da Partimizin bütün eyleminin özü budur. Ülkemizdeki sosyalist sanayileşme, tarımın kollektifleştirilmesi, yatırım politikası ve eğitim ve kültürel gelişme gibi alanlardaki dönüşümler, hazır proje ve klişelerden sakınılarak doğal bir yolla gerçekleştirildi. Marksizmin-Leninizmin ışığında ülkemizin karakteristik özellikleri hesaba katıldı; ekonomik ve sosyal durum, halkımızın ruhsal şekillenmesi ve gelenekleri hep gözönünde tutuldu. Kendine güvenme ilkesi bütün gelişmemizin temelinde önemli bir rol oynadı.

Şöyaleizm, ülkemizin tarihinde en yüksek etkinliğe ulaşan bir düzen olduğunu kanıtladı. Bu üretim ve yaşam biçimiyle, ülkemizin ekonomik gücü arttı, halkın maddi yaşam koşulları ve bütün yaşamı köklü değişikliklere uğradı ve örnek bir ekonomik siyasi istikrar yaratıldı. Ama elbette ki bolluk içinde yüzmüyoruz, ancak mutluyuz. Hiç kimseye borçlu değiliz ve tükettiğimiz herşeyi kendi emeğimizle sağlıyoruz. Gelecek hakkında iyimseriz; çünkü halkın gücüne ve çalışmasına güveniyoruz. Özgür, bağımsız ve egemen olduğumuz için gururluyuz.

İçinden geçtiğimiz yol tabii ki güllerle döşeli değildir ve gelecekte de geniş bir bulvar olmayacak. Herşeyin mükemmel olmadığını ve gelecekte de olmayacağını biliyoruz. Ve bu doğaldır. Çünkü açık bir strateji ve yüce ideallerin rehberliğinde inşaa ettiğimiz sosyalizm nispeten yeni bir toplumdur, ve bu ideallere uzanan yol bilinmeyen tehlikelerle doludur.

Ülkemizin sosyalist inşası, ülkemizin geçmişten kalan geriliği, bağımsız ekonomik gelişmenin çok sıkı ve sert gerekleri ve aynı zamanda, emperyalist-revizyonist kuşatmanın sonuçları olan güçlükler ve engeller eşliğinde ilerliyor.

Enver Hoca Yoldaş'ın sürekli dikkatimize sunduğu emperyalist-revizyonist kuşatmayı özellikle vurguluyorum, çünkü birçok nedenle bu etkenin küçümsendiği ya da yeterince değerlendirilmediği görülüyor. Belki de yurtdışı ekonomik ve politik faaliyetimizin artması, dünyayla olan ilişki ve bağlarımızın yoğunlaşması ve genişlemesi, bazı yoldaşlarda bu kuşatmanın önemini yitirdiği yanlışsamasına yol açmıştır. Ama bu son derece tehlikeli bir yanılgıdır. Parti böyle bir tehlikenin yerleşmesine asla izin vermemelidir.

Emperyalist-revizyonist kuşatma sürekli; o, politik, ekonomik ve askeri bir kuşatmadır. Düşmanlar, sosyalizmi yeryüzünden silmek, bizi tecrit etmek ve yolumuzdan saptırmak için mücadele ediyor. Ve bu amaçla onlar, bizim için güçlük üstüne güçlük çıkarıyorlar. Düşmanların baskılarının azalacağını beklemiyoruz. Dünya kapitalizminin, Arnavutluk'un sosyalizmi inşa etmesinden, Revizyonist - Reformizme karşı mücadele etmesinden, halklara devrimin hala canlı olduğu ve ilerlediğini göstermesinden ve etkili bir ilke olduğu kanıtlanan kendi gücüne dayanma ilkesini hayata geçirmesinden hoşlanmadığı açıktır. Bu nedenle, emperyalist-revizyonist kuşatma gerçeğini asla unutmamalıyız. Fakat ona karşı, halkın Parti etrafındaki saflarını güçlendirerek, ekonomik ve kültürel gelişme planlarının gerçekleştirilmesi eşliğinde dışalım için talebin azaltılması ve dışatımın artırılmasını sağlayarak, savaş hazırlığımızı güçlendirerek ve uyanıklığımızı artırarak, kararlı ve sürekli olarak tetikte durmalı ve manevralarını boşa çıkarmalıyız.

Sosyalizmin inşasında karşılaşılan güçlüklerde tecrübe eksikliğinin yeri az değildir. Ortaya çıkan birçok problemin, şimdiye kadar yapıldığı gibi, daha etkili yöntemlerin bulunmasıyla çözüleceğini anlamak zorundayız. Bu bakış açısından Partinin, her yerde analiz yöntemlerinin bulunmasını ve yaratıcı bir ruhun yaratılmasını teşvik etmesi gereklidir. Atılacak her adım, kitleler, kadrolar ve uzmanlar için canlı bir tartışma konusu haline getirilmelidir.

Marksizm-Leninizm öğretileri temelinde devrimimizi ilerletmek amacıyla bulunan yol ve yöntemler tabu değildir. Aynı şekilde, sosyalist gelişme ve koşullarımızın yapmaya zorladığı değişiklikler de kutsal şeyler değildir. Bırakalım burjuvazi, ülkemizin uluslararası ilişkiler alanındaki faaliyetini ve dünyayla ilişkilerini geliştirmesini, Arnavutluk'un "kapılarını açtığı" biçiminde yorumlasın; bırakalım

ekonomi ve kültürümüzü geliştirmek ve halkın yaşam koşullarını iyi-
leştirmek için yaptığımız değişiklikleri ve aldığımız önlemleri kendi
özlemlerine göre yorumlasın Bu bizi kaygılandırmıyor; çünkü Arna-
vutluk ve Emek Partimiz eskiden ne idiyse şimdi de odur, ve Arnavut-
luk halkının kendi yaptığı devrimle seçtiği yolda ilerliyor. Biz kimse-
nin etkisi altında herhangi bir "değişikliği" yapmadık ve asla yapma-
yacağız, ülkemizi "dışa açmayı" veya "kapamayı" düşünmedik ve asla
düşünmeyeceğiz. Bütün faaliyetlerimiz, koşullarımızın ve ihtiyaçları-
mızın bir gereğidir ve bunlar, yalnızca Arnavutluk halkının ve sosya-
lizmin çıkarlarının konusudurlar.

Bizim için temel görev, sosyalizmin ilerleyişini başarıyla gerçek-
leştirmek ve onu herhangi bir sapmaya uğratabilecek bütün yolları ka-
patmaktır. Bu temel görevden, kendi sorunlarımızın çözümünde hızla
ilerlemek ve ne zaman ve nerede gerekliyse, yeni düzenlemeler, ekler
ve ayarlamalar yapmamız gerektiği sonucu çıkar, fakat varolan imkan-
ların izin verdiklerinden daha hızlı adımlar atarsak eğer, o zaman geri
çekilmekte de duraksamamayı bilmeliyiz. Sosyalist mülkiyetin zayıf-
latılmasına asla izin vermeyeceğiz. Özel mülkiyete ve kapitalist sömü-
rüne dönüş yollarına kesinlikle izin vermeyeceğimiz gibi, iktidarı halk
aleyhtarı herhangi bir güçle paylaşmadık ve asla paylaşmayacağız;
bundan sonra da halk iktidarının ve proletarya diktatörlüğünün zayıf-
latılmasına kesinlikle izin vermeyeceğiz; burjuvazinin önümüze sun-
duğu sözüm ona pluralizm (çoğulculuk) uğruna Marksist-Leninist
Partimizin önder rolünden asla vazgeçmeyecek ve zayıflatılmasına as-
la izin vermeyeceğiz; ulusal özgürlük, bağımsızlık ve egemenliğimizin
çiğnenmesine asla izin vermeyeceğiz. Bu temel sorunlar bizim için
kutsaldır. Partimiz, bunlar için savaştı ve bundan sonra da sürekli bun-
lar için savaşacak; halkımız bunlar için kan ve ter döktü, ve bunlar için
her özveride bulunduk ve bundan sonra da bulunmaya hazır olmamız
gerekıyor.

Her zaman akılda tutulması gerekli yukarıdaki koşullar ve görev-
ler ışığında Parti nasıl olmalı, sosyalist inşaya başarıyla önderlik et-
mek ve ülkenin gelişmesine yeni atılımlar kazandırmak için nasıl
çalışmalı?

Bugün, Parti örgütleri ve komünistler için daha nitelikli ve daha
bilimsel çalışmak ve hedeflere ulaşmada daha kararlı ve yaratıcı ol-
mak bir zorunluluktur. Parti, zamanın her yönden dayattığı sorunlara

yanıt vermelidir; bu nedenle o, toplumumuzun en ileri düşüncelerinin bir taşıyıcısı olarak, her zaman yeni düşünce ve özlemlere sahip olmalıdır.

Partinin kitlelerle olan bağlarının güçlendirilmesi, her zaman olduğu gibi bu görevlerin yerine getirilmesinde de asli bir etkidir. Komünistler önemli bir devrimci güçtür, ancak sosyalizmin inşasında belirleyici rolü oynayacak olan geniş halk kitleleridir. Komünistler halkın en ileri kesimleridir, ama emekçi kitlelerin, işçiler ve bilim adamlarının düşünce ve kanıları gözönüne alınmadan ülkemiz yeni bir gelişme evresine başlayamaz.

Parti, toplumdaki önder ve öncü rolünü, her zaman halkın çıkarlarına göre davrandığı için kazandı. Bu nedenle Parti emekçi kitleleri, sadece verilen direktiflerin bir uygulayıcısı olarak değil, fakat herşeyden önce, Partinin yönelimlerini geliştiren ve zenginleştiren yaratıcı güçler olarak hesaba katıp aklını ve gözlerini üzerinde tutmalıdır. Bu düşüncenin en iyi sentezini, "sosyalizmi kitleler inşa eder, Parti onları bilinçlendirir" derken Enver Hoca Yoldaş yapmıştı.

Kitlelerin rolünün yükseltilmesi, onların inisiyatiflerinin özendirilmesine ve bu inisiyatif gücünün derinlemesine geliştirilmesi için uygun koşulların yaratılmasına yakından ve sıkıca bağlıdır. Herşeyin standardizasyonu ve merkezileştirilmesine yönelik bürokratik ve teokratik eğilimler, kitleleri yaratıcı faaliyete yabancılaştırır ve inisiyatiflerinin gelişmesini engeller. Dolayısıyla bu eğilimler sosyalist demokrasimizi ihlal ederler ve bu nedenle, Partimizin dün de bugün de bunları benimsemediğini bütün Parti örgüt ve komiteleri akılda tutmalıdır.

Ülkemizde, halk iktidarı koşullarında, sosyalist demokrasi geniş bir ölçüde geliştirildi. Halkımız asla bugünkü kadar özgür olmadı. Ülkemizin her yurttaşı yasaların teminatı altındadır; onun için çalışma ve eğitim hakkı pratik olarak garanti edilir; sağlığı, ulusal eşitliği vs. devletin gözetimi ve denetimi altındadır. Halkımız, ülkemizin ekonomik ve kültürel gelişim planlarını bizzat tartışır ve kararlaştırır, devlet organlarına kendi temsilcilerini seçerek gönderir ve geleceğini bizzat kendisi inşa eder ve savunur. Bu, aynı zamanda halkımızın moral ve politik birliğini belirleyen başlıca etken olarak tartışılmaz bir gerçektir.

Kitlelerin sosyalist inşadaki rolleri, inisiyatif ve katılımlarını yükseltmek için bu alanda yeni düzenlemelere gerek var mıdır? Bu alandaki herşeyin zamanın ihtiyaçlarına cevap verdiğinde ısrarlı olmak ne doğru ne de diyalektik olurdu. Bu nedenle, Partinin kadroların yaşam-

larının sürekli devrimcileştirilmesi, bürokrasi ve yabancı eğilimlere karşı mücadele, kitlelerin rolü ve denetiminin güçlendirilmesi için ve despotizme, kibirliliği ve formalizme karşı mücadele sorunları, her zaman için günün sorunlarıdır.

Bu alandaki sığılık ve katılıkların tehlikeli sonuçlar doğuracağını çok iyi bilmek gerekiyor. Bunlar, kitleleri ve onların yaratıcı düşüncelerini dışarda bırakan zorlayıcı ve yapay idari önlemleri tahrik ederler. Bu koşullar altında, sosyalizmin geleceği için son derece tehlikeli olabilecek bir olguyu oluşturan kariyeristlerin, despotların, bürokratlar ve yetersiz kişilerin ortaya çıkışı kaçınılmaz olur. Bu durumda, bunların şahsında somutlaşacak revizyonist ideoloji sosyalizme sızabilir ve emekçi halkın ekonomi, politika ve savunma alanındaki rolleri ve yaratıcı yetenekleri felç edilip dumura uğrattılır. Bu türden idari yöntemler, kadroların ve hatta yönetim organlarının Partinin, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin denetimden kaçmalarını mümkün kılar.

Böyleşi olgulara karşı mücadele ve kitlelerin rolünün yükseltilmesi mücadelesi, doğrudan doğruya sosyal düzenimizin ve sosyalist demokrasimizin güçlendirilmesine bağlıdır.

Günümüz dünyasında burjuvazinin, demokrasi ve insan hakları için mücadele bayrağını kendi ellerine almaya çalıştığını görüyoruz. Gerçekte burjuvazi, bu kavramların gerçek ölçütü olarak, kendi demokrasi ve insan hakları anlayış ve normlarını hakim kılmaya çalışıyor. Kapitalizmin, revizyonistler arasında da destek bulan kendi standartlarını hakim kılmak çabasındaki bu iki yüzlü taktiği, gerçekte, bir ideolojik sapırma aracı olarak ve diğerlerinin içişlerine müdahale etmek için gericiliğe hizmet ediyor.

Bu bakımdan ve genel olarak bizim demokrasimiz, burjuva demokrasisiyle herhangi bir karşılaştırma yapmanın çok ötesindedir. Benzer şekilde, insan hakları kavramı da, kapitalist işçi ve köylülerin sahip olduğu biçimsel haklarla karşılaştırılamaz bile. Demokrasi, insan hakları ve bunlara saygı gösterilmesi sosyalizmin nitelikleridir; proletarya diktatörlüğü ve halk iktidarının bütün muhtevası ve asli özüdür, yoksa özü ve muhtevası halk kitlelerinin sömürüsü, baskı altında tutulması ve adaletsizlik olan burjuva iktidarının değil.

Demokrasi, kesin olarak sosyalizmin temel bir ilkesi olduğu için onu sürekli geliştirmek ve mükemmelleştirmek bir zorunluluktur. Kitlelerin inisiyatiflerinin özendirilmesi ve kitle denetiminin güçlendirilmesi ve onların, ülkenin ilerlemesi ve Parti çizgisinin uygulanmasına ilişkin her sorunun tartışılmasına katılmalarının sağlanması, yalnızca emirlerle otoritesini sürdürmek isteyen insanlar ve bürokratları için so-

run yaratır ve onları alaşağı eder. Oysa bütün bunlar sosyalizm için iyi bir şeydir.

Enver Hoca Yoldaş, Sovyetler Birliği'nde revizyonizmin doğuşunda önemli etkenlerden birinin bürokrasi, hareketsizlik ve durumun çok iyi bir ifadesi olarak kendi dillerindeki şu sloganla aparatcıkların varlığı olduğuna işaret etmişti: "znayet nachalstvo" (orjinal metinde Rusça "lider bilir" anlamında-Ç) Partinin, bu olguyu besleyen somut koşulları ve ona karşı nasıl savaşılabileceğini derinlemesine çözümlemesi ve önlem alması gerekir. Fakat bu kadarıyla bile birşey kesindir: Bürokrasiye karşı mücadele kesintisiz ve bilinçli olarak sürdürülmelidir. Buna ilişkin olarak, Parti dökümanlarına ve Enver Hoca'nın bu konudaki eserlerine tekrar ve tekrar başvurmak, Parti örgütleri ve organlarının temel görevlerinden biri olmalıdır. Özellikle bunlar, Enver Hoca Yoldaş'ın 1972'deki Mat ve 1978'deki Girokastra'daki kadrolara yaptığı konuşmalarını yeniden ve yeniden incelemelidirler. Bu konuşmalardaki düşünceler, varolan mekanizmaları geliştirmek ve yenileri yaratmak için tümüyle çözümlenmeli ve oradaki sorunlar yaratıcı bir şekilde vurgulanmalı ve çözümleri bulunmalıdır. Bunlardan biri işçi denetimi ve genel olarak denetim sorunudur ve bu denetim olmadan, devlet ve halk arasında uçurumlar yaratan iflah olmaz bürokrat ve kariyeristlerin faaliyetleri engellenemez. Enver Hoca Yoldaş'ın şu öğretisini bir an bile unutmamalıyız: Eğer Partinin yönetici organları zor-baca yöntemleri tercih ederse bu, konformizme (uymacılık, varolan koşullara boyun eğme-Ç)ve oportünizme neden olur.

Sosyalist toplumumuz önemli ilerlemeler kaydetti; ekonomi ve kültürel yapımız büyüdü ve hızla gelişti, kitlelerin ve kadroların bilinç düzeyi yükseltildi. Bu bakımdan, kooperatifçilerin TV'de veya doğrudan doğruya serbest toplantılarında yapıkları konuşmaları dinlemek büyük bir hoşnutluk kaynağı oluyor. Onlar, üretim, fiyatlar, maliyetler, iâşe ve donanım, hücum tugaylarının ve kooperatiflerin yöneticileri hakkında ve diğer her sorun için tereddütsüz konuşuyorlar. İşçi sınıfı da işletmelerde açıkça ve sorumluluk bilinciyle konuşuyor. Fakat kitlelerin sesini daha etkin kılmak mümkün değil mi? Çünkü disiplin ihlalleri, iltimas kurallara uymadaki başarısızlıklar, işe geç gelme gibi zararlı ve yanlış eğilimlerin hiç de birkaç olayla sınırlı olmadığı da görülüyor. O halde kimdir bunlar? Yeterince kalıba dökülmemiş kooperatifçiler, işçiler ve emekçiler yapıyor bunları ve aynı zamanda, bu zararlı eğilimler, fabrika yöneticileri, tugay liderleri ve diğerlerinin.

şekliğinden ve çalışmanın zayıflatılmasından doğuyor. Bu durumda, Parti örgütlerinin, sendikaların veya denetim organlarının görevlerini iyi yaptıklarını söyleyebilir miyiz? Ürünün ve ham maddenin alındığı, kötü davranışların ve iltimas ve disiplinsizlik gibi çirkin eğilimlerin ortaya çıktığı "Ali Kelmendi" kombinası, Dure'deki Sigara Fabrikası ve Tiran Et Kombinasyndaki işçi örgütler ve komünistler ne türden komünist ve ne türden örgütlerdir?

Başlarında işçi sınıfı olmak üzere kitleler seferber edilmeden, onlara olanaklar ve davranış özgürlüğü tanınmadan ve ister tugay lideri veya yüksek bir kadro olsun ve hangi organın atadığına bakmadan, onlara görevini yapmayan veya kuralları ihlal eden herkesi değiştirme ve kovma hakkı tanınmadan bu sorunlar çözümlenemez. İstisnasız her kadro, kendi performansını değerlendiren kooperatif üyelerine, işçilere ve diğer emekçilere tabi olduğunu hissetmeleidir. Bu nedenle onlar, emekçi kitlelerle anlaşmak zorundadırlar. Yoksa organlar ve üstlerindeki "yoldaşları"yla değil. Bu da, ancak çalışma vicdanları ve bilinçleri temelinde olabilir.

Parti örgütleri, açıkça görülebilecek bazı olgulara gözlerini kapatmamalıdırlar : Devlet ve Parti cihazları ücretli memurlarla aşırı bir şekilde şişirilmiş ve birçok uzman üretim alanlarından geri çekilmiş durumdadır. Daha da kötüsü, birçok durumda bu uzmanlar, verildikleri işlerde ağırlıklı sorunların çözümüne angaje olmuyor, ama genel olarak ve sık sık akademik incelemelere dalıyorlar. Bunlara artık daha fazla izin verilemez.

Parti, komünistlerin her zaman çalışmanın öncüleri olmaları gerektiğini sürekli olarak vurguladı. Ancak bu, pratikte tümüyle böyle midir? Parti örgütleri, tarım kooperatifleri, işletmeler ve devlet organlarındaki birçok komünisti bu bakımdan eleştirmelidir. Bunun, Partinin istediği militan ruha uygun olmadığı açık değil midir?

Enver Hoca Yoldaş, Mat'taki konuşmasında, devlet organları ve yönetici organlar içindeki komünistlerin partili olmayan insanlarla oranı sorununu açık ve etkili bir şekilde çözmüştü. Daha 1972'de O, sorunu, bunların çoğunun parti üyelerinden olmasının gerekmediği biçiminde ortaya koymuştu. Bugün, hemen hemen 20 yıl sonra, siyasi ve ekonomik durumun daha güçlü olduğu, nüfusun ezici çoğunluğunun sosyalizm çağında doğduğu ve beşikten itibaren Partinin öğretileriyle büyütülüp eğitildiği bir sırada, bunların illa ki parti üyesi olması veya bir başka pozisyona atanmalarında bunun hala etkili olması için neden yoktur. Herhangi bir bölüme, hatta bakan, askeri komutan veya diplomat ve hatta denetimve devlet organlarından birine yapılacak atamada

halk çocuklarına, oğulları ve kızlarına güvenilebilir ve güvenmeliyiz. Parti üyesi ya da değil, kadın veya erkek, sosyalizm ve anayurt davasına sadık, yetenekli ve kültürlü olduğunu kanıtlayan herkes güvenilir bir unsurdur. Ve aslında kadroların salt çoğunluğu da böyledir. O zaman gerekli olan nedir? Bu durumda, kadroların atanmasında ve bazı durumlarda gereksiz olan bazı düzenlemelerin terkedilmesinde ve onların belirli sektörlerde ve rekabet içerisinde istihdamıyla halkın onayına sunulmasında, kesinlikle kitlelerin düşüncelerine dayanması gereken Parti organlarının daha enerjik olması gerekiyor. Bu sorunların çözümü, otomatik olarak Partiye girişi, kariyer yapma vesorumlu bir mevki kazanma yolu olarak gören bazı unsurların sergileyebileceği zararlı eğilimlere karşı mücadelede yardımcı olur.

Bürokrasiye karşı mücadele ve sosyalist demokrasinin güçlendirilmesi, karar organlarıyla bunların aygıtları arasında doğru bir ilişkinin kurulmasını gerektirir. Parti ve devlet organlarının eğilimi, seçilmiş organları bir yana iterek ve rollerini ve görevlerini aşarak çalışmayı ve işi tekelleri altına almaktır. Bana öyle geliyor ki bu, seçilmiş organların yetkilerinin çoğunu onlara devrettikleri için oluyor.

Aygıtların (apararat) politik karar alma haklarının olmadığı biliniyor; onlar, direktiflerin ayrıntılarında, kararların uygulanması üzerindeki denetimde, farklı sorunların incelenmesinde ve bunların çözümünde önerilerde bulunarak karar organlarına yardımcı olan organizmalardır. Yalnızca karar organı veyaseçilmiş yönetimin politik kararlar almaya yetkileri vardır. Bununla birlikte, istihdam, konut, okul ve eğitim gibi halkın en hayati sorunlarında, bölüm başkanları ve diğer yürütme organları için kararlar vermek olağanüstü birşey değildir. Zaten sorun yürütme organlarının haklarından tümüyle muaf tutulmaları biçimiyle ortaya konulmuyor. Burada önemli olan, seçilmiş organların, meclis üyeleri ve milletvekillerinin daha güçlü kılınmaları ve bu güçlerini her yerde hissettirmeleridir. Bu, sosyalist demokrasimizi daha etkin kılar ve doğrudan doğruya ve hem deseçilmiş temsilcileri vasıtasıyla kitlelerin denetimi, yasalımtam uygulanması ve sosyalist normlara saygı gösterilmesi için uygun koşullar yaratır.

Kitlelerin halk iktidarının güçlendirilmesindeki aktif rolünün büyümesi, ülkemizdeki genel, doğrudan ve hiçbir sınırlama olmaksızın 18 yaşını doldurmuş herkesinkatıldığı seçimlerde de yansır. Bizim sistemimizde, meclis üyeliği veya milletvekilliği adaylığı, kapitalist ülke-

lerde olduğu gibi, bizzat ilgili kişinin ortaya çıkmasıyla değil, Demokratik Cephe'nin bölge ve köylerdeki toplantılarında adayları kitlelerin göstermesiyle olur. Bu, oldukça demokratik bir yöntemdir, çünkü halka, seçimlere gitmeden önce güvenini kazanamayan adayı geri çekme olanağı tanır.

Bununla birlikte, seçim sistemi, kitlelerin denetimini ve rolünü daha da güçlendirecek şekilde geliştirilebilir. Bu yılki meclis üyeleri ve halk yargıçları seçiminde adaylık önerileri, doğrudan doğruya gençlik, kadın, sendikalar gibi kitle örgütleri tarafından sunuldu ve birden fazla adayın önerildiği her semtte Demokratik Cephe örgütlerinde geniş katılımlı tartışmalar oldu ve bu, çok iyi bir şeydir. Böylece eniyi ve uygun adayların çıkarılması için koşullar yaratılmış olur. Bu yöntem daha da geliştirilemez mi? Örneğin bu yöntem temel parti örgütleri (ilk kademe örgütleri-Ç), ve bürolardan başlayarak Parti seçimleri için de uygulanamaz mı? Lenka Yoldaşın sunduğu raporda söylediği gibi, eğer temel parti örgütleri ve büroların sekreterlik süreleri 4 - 5 yılla sınırlandırılrsa, böyle bir yöntem her komünistin bir yönetici olarak hazırlanmasında yardımcı olmaz mı?

Parti, bütün bu sorunları ve diğerlerini dikkatle incelemelidir; Halk Meclisi ve Halk Konseyleri komisyonlarının rolleri sorunu gibi, personel atamaları ve yetkiler sorunu, özellikle Demokratik Cephe ve diğer kitle örgütlerinin rollerinin yükseltilmesi ve etkin kılınması vb. sorunları derinlemesine gözden geçirmelidir. Sorun; emekçi kitlelerin iktidarı kullanmak ve onun faaliyetini denetim altında tutmak hakkını tümüyle kullanması için, halkın sevgi ve saygısını kazanmış en iyi ve yetenekli kişilerin Parti ve Devlet organlarına seçilmeleri sorunudur.

Sosyalizmin inşası mücadelesinde her örgüt ve her komünist daha aktif ve daha militan olmalıdır. Bugün Parti, bazıları güç, bazıları daha az önemli ama hepsi de uygun çözümler gerektiren birçok yeni sorunla karşı karşıyadır. Bu sorunlar ekonomik gelişme, dış ilişkiler, savunma, eğitim, edebiyat, kültür vb. alanlarda ortaya çıkıyor Komünist militanlık her örgütün çabaları içinde ifadesini bulur ve komünist, kendi faaliyeti içinde güçlülere, kolaycılığa ve pasifizme karşı mücadelede ortaya çıkabilecek sorunları altetme tutumunda ve hedefleri saptararak onu ulaşmada kendini gösterir.

Temel örgütler ve sosyal faaliyetin her alanındaki komünistlerden daha fazlası istenilmelidir. Bu arada sınıf mücadelesini ele alalım. Bu

olgunun kendini çeşitli biçimlerde gösterdiğini Partimiz birçok kez ifade etmiş ve kanıtlamıştı. Pratikte de bu her gün kanıtlanıyor. Sınıf mücadelesi, sosyal faaliyetin bütün alanlarına yansıdığı gibi dış ilişkilere de yansıyor. Burada, yalnızca fiziksel olarak sınıf düşmanından değil, aynı zamanda, sınıfsal bakış açısından kaçıştan, çeşitli olguların doğru olmayan yorumlarından, yabancı ideolojik etkilerden, emperyalist ve revizyonist kuşatmanın ve sosyalizme yönelebilecek tehlikelerin küçümşenmesinden söz ediyorum. Bu eğilimlerin, yabancı ideolojilerin tehlikeli etkisini göremeyenleri veya onu küçümşeyenleri etkilemesi olağanüstü birşey değildir.

Komünistler ve komünist militanlık, açık ve aktif tutumlarda kendilerini gösterir ve gerçek ifadelerini bulurlar, ama bu, ancak komünistlerin ve bütün örgütlerin açık bir ideolojik kavrayışa sahip olmalarıyla mümkündür. Hiçbir alanda, politika, sanat, kültür veya ekonomik ilişkiler alanında, burjuva ideolojisiyle uzlaşmalar yapılamaz. Aynı şekilde dinsel ideolojiyle de hiçbir uzlaşmaya gidilemez; bu tutumu yalnızca ateist olmanın bir gereği olarak değil, aynı zamanda, kilise ve camilerden esinlenmiş ayrılık ve ihtilafların asırlardır acı çektiği halkımızın birliğini korumanın ve savunmanın zorunlu bir koşulu olarak da görüyoruz. Ve sosyalist ahlakımız, geleneklerimiz ve ulusal karakteristiklerimiz üzerinde yabancı eğilimlerle hiçbir uzlaşmaya varılamaz.

Bütün bunlar komünistlerin, ideolojik ve politik düzeyini yükseltmeyi gerektirir, ama herşeyden önce de, sosyalizm için tehlikeli hastalıklar olan kayıtsızlık ve pasifizme karşı kararlı mücadeleyi gerektirir. Komünistler ve kadrolar, her zaman görevlerin başarıyla yerine getirilmesiyle ilgilenmeli ve yeni hedeflere ulaşmak için, sözcüğün devrimci anlamındaki güçlü tutkulara sahip olmalıdırlar. Ancak görevlerine onur duygusu ve yetenek ile bağlı olanlar komünist nitelmesini hak ederler. Partinin ve sosyalizmin çıkarlarına zarar verildiğini gördüklerinde kayıtsız kalanlar, güçlükler ve engellerden korkanlar ve komünist adını kullanarak kendileri için yarar sağlamaya çalışanlar ne gerçek komünistlerdir ve ne de Partinin böylelerine ihtiyacı olabilir.

Partinin yaratıcı gücü ve komünist militanlık, toplumumuzu çok yönlü geliştirmemize yeni bir ivme kazandırmamız gereken böyle bir zamanda, her zamankinden daha fazla sergilenmelidir. Özellikle de

bunlar, ekonominin güçlendirilmesi gibi anahtar bir sorunda ifadesini bulmalıdır, çünkü partinin başlıca amacı olan halkın yaşam koşullarının sürekli geliştirilmesi bu sorunla yakından ilgilidir. Bu alanda ortaya çıkan birçok sorun üzerinde durmayacağım, ancak basitçe emeğin sosyal verimliliği üzerindeki bazı düşüncelerimi ifade etmek istiyorum.

Eğer emeğin sosyal verimliliğini kurtuluş savaşı sonrasındaki yıllarla karşılaştıracak olursak çok olumlu sonuçlar çıkarırız. Bu yıllardaki bir yıllık toplam üretim, şimdi yalnızca 3-4 günde gerçekleştiriliyor. Fakat üretimin şimdiki gelişme düzeyi ve olanaklarıyla karşılaştırıldığında emek verimlilik düzeyi nasıldır? Bunun düşük olduğu ve ne şimdinin ne de geleceğin ihtiyaçlarına cevap verdiği söylenmelidir. Şimdi bazı sektörlerdeki emek verimliliği, genişletilmiş yeniden üretim için ancak minimum kaynaklar yaratıyor. Bu, bizi kaygılandıran önemli bir sorundur. Lenin'in ifade ettiği gibi, emeğin sosyal verimliliğinin düzeyi, son çözümlemede, bir diğer sosyal düzenin üstünlüğünün ölçütü olacaktır.

Bu açıdan ülkemizdeki durum nedir? Örgütlenme ve idari mekanizmalarda üretkenliğin yükseltilmesini engelleyen bir şeyler yok mudur? Eğer böyleyse, bunlar ne türden engellerdir, maddi veya moral objektif veya subjektif engeller midir? Ve daha önemlisi, ülkemizin gelişmesindeki bu anahtar sorun nasıl aşılmalı? Bu, derinlemesine incelemeyi gerektiren çok önemli bir sorundur. Ancak, özellikle ideolojik ilkelerimiz ve gelişme koşullarımıza uygun çözümleri gerektiren bir sorun olduğu asla unutulmamalıdır.

Malzeme ve donanımın rasyonel kullanımının geliştirilmesinden başka, üretkenliğin geliştirilmesinde, şimdiki koşullarımızdaki insan emeği, niteliği ve bilincinin belirleyici olduğu biliniyor. Bu bakış açısından incelememiz gereken sorunlar olduğunu düşünüyorum ve parti, devlet ve araştırma kurumları bu sorunları yaratıcı ve devrimci bir ruhla inceleme görevleriyle karşı karşıyadırlar.

Her şeyden önce, onların bilinç düzeyini yükseltmek amacıyla emekçi kitlelerin eğitimi için daha fazla çaba harcamak ihtiyacı vardır. Parti örgütleri, sendikalar ve bütün kitle örgütlerinin bu alanda önemli görevleri vardır. Bunlar çalışmalarını daha ciddi bir şekilde gözden geçirmelidirler, çünkü bu alanlarda artık modası geçmiş sloganlar, formalizm ve monotonluk görülüyor. Bu eleştiriler eğitim biçimi ve

kursları için olduğu kadar TV ve basındaki sosyalist yarışma ajitasyon ve propaganda türleri için de doğrudur.

Ancak kendi başına bunlar yeterli midir? Bilincin son derece önem taşımasından başka Parti çalışmalarının bu yönde köklü bir şekilde geliştirilmesi gerektiğini de belirttim, ama emek verimliliğini modern üretimin gerektiği nitel düzeye ulaştırmak için sadece bilinç yeterli değildir. İdari ve üretim alanlarında da bazı önlemler almak gereklidir. Bu yönde işçiler, uzmanlar veya yöneticileri çalışmanın niteliği ve üretkenliğiyle daha ilgili kılacak ve üretimle daha yakından ilişkili işçilerin emeğinin karşılığının ödenmesiyle ilgili çeşitli mekanizma ve kaldıraçların geliştirilmesi ihtiyacı yok mudur?

Kapitalist toplumda rekabet, iflas tehlikesi ve güvensizlik hem işçi ve hem de işveren üzerinde büyük bir baskı oluşturur. Burjuva ekonomi mekanizması acımasız ve kördür. Sosyalizmde ise durum tersinedir. Bizim toplulumumuzda gelecek kaygısı yoktur ama, madem ki herkes onun üstünlüğünden dolaysız bir biçimde yararlanıyor, o zaman emek üretkenliğindeki azalma ve işlemlerin yeterince etkin olmayışında kendini açığa vuran güçlükler ve eksikliklerden toplumu tümüyle kurtarmak herkesin görevidir. Ancak birey bunları dolaylı olarak hisseder; bu nedenle, üretimin kaderi üzerinde bireye, grup ve kollektife haklar ve doğrudan toplumsal sorumluluk sağlayacak olan ekonomik mekanizmamızdaki belirli değişikliklerin gerçekleştirilmesi için çalışmak gerekiyor.

Toplunun genel çıkarlarının bireysel çıkarlarla bağdaştırılması sosyalizmin en güç sorunlarından biridir. Önceleri sosyalist olan SB ve diğerlerinin kötü ve olumsuz deneyleri bunu kanıtlıyor. Buradaki işçi sınıfı, köylülük ve geniş emekçi kitlelerini üretiminin artırılması ile ilişkili kılmak için genel ve özel çıkarlarının bağdaştırılması sağlanamadı. Tam tersine bu ülkelerde bürokratik aygıtlar, bazı aydın zümresi, askeri kast vs.'nin yararına olarak bir ilgi yaratıldı. Ama bu, bir yandan büyük farklılıklar ve sosyal çatışmalara ve diğer yandan da hareketsizlik ve kayıtsızlıklara yol açtı.

Emeğin verimliliği düzeyiyle ilgili önemli bir sorun, disiplinin güçlendirilmesidir. Hem teknik ve bilimsel disiplinden ve hem de emek disiplininin söz ediyorum. İdari olanları almazsak, devlet işletmelerinde önemli bir kayıtsızlık (işe gelmeme veya geç gelme) vardır, hemen hemen işçilerin üçte biri mevcut normlara uy-

muyorlar. Bu, özellikle sistematik çalışma süreçlerindeki üretime zarar vermektedir. Bugün nedensiz işe gelmeyen bir işçinin sadece gün veya saat ücretinin kesileceğini öngören Emek Yasasında gözden geçirilecek yanlar yok mudur? Hatta ağır disiplin ihlalleri yaptıktan sonra ve bazı sıkıntılara sebep olduğu zaman uyarılan ve sonra da kısa vadeli işten çıkarılan bir işçi bile gerçek bir zarar görmeden başka bir işletmeye gidebiliyor. Böylece kendisine zarar verilen sosyalizm, bu işçiyi koruyacak mı?! Bu geniş yürekliliğe kim ihtiyaç duyar? Niçin toplum bir kişinin dikkatsizliğinden ve işe gelmeyişinden zarar görsün? İster bir işçi, ister bir uzman veya ister bir kadro olsun, ağır disiplin ihlalleri yaptıktan ve konumunun kötüye kullandıktan sonra biraz azaltılmış bir ücretle başka bir işte çalışması ne kadar doğrudur?

Ülkemizde, devletin bir tek kişiyi bile işsiz bırakmayacağı düşüncesi hakimdir. Bu doğrudur ama tembelliğe, dikkatsizliğe ve sosyalizmin üstünlüğünden yararlanan görev kaçaklarına izin vermemeliyiz. Bırakalım böyleleri işsiz kalsınlar ve zararlarını görsünler. Üniversitede yapılan düzenlemelere göre, eğer bir öğrenci gerekçesiz olarak 24 ders saatinden kaçarsa bir yıl okuldan tard edilir. Böyle bir hata, krom madeni, inşaat, fabrika ve başka yerlerdeki işini terkedip köydeki kuzeninin düğününde 4-5 gün geçiren bir işçi açısından daha vahim değil midir?

Makina ve bazı önemli üretim araçlarının ihlal edildiği, fakat bunların kullanımının ve işletilmesinin yılları aldığı birden çok durumlar vardır. Ve gerçekte bu amaçla kampanyalar bile düzenlenir. Basınımız, onları devrimci inisiyatifin ürünleri olarak adlandırır ve över. Bu anormal durumlar nasıl çıkıyor ortaya? Kim yapıyor bunlar? Onlar mali disiplin, düzen, iyi yönetim ve komünist sorumluluktan mı söz ediyorlar, yoksa bunların zıtlarından mı? Bu olanlar sadece bilinç alanına mı terkedilmeli? Bunun gibi olaylar, ekonomideki eksik makina kullanımını ve ithal edilen makinalar ve işletmelerin kullanımındaki ve aletler üzerindeki finansal kontrol eksikliğini göstermiyor mu? Ekonomik yönün ve finansal araçlarla denetimin önemini vurgularken, banka ve finansal disiplinin rolü hakkında incelemeler yapmak gerekmiyor mu?

Bu sorunlar ekonominin gelişmesi için yaşamsal önemdedir. Partinin örgütsel gücü ve yaratıcılığını seferber ederek üzerinde çok düşünmesi gereken şey kesinlikle bu sorunlardır. Bu sorunları çözmek

amacıyla yeni düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlamalı, öncü işçileri cesaretlendirmeli, kitle örgütlerini ve bilimsel kurumları seferber etmelidir, vs. Her kadro ve komünistin militan yapısı ve devrimci ruhu bu önemli çalışma da, verimliliğin artırılması ve disiplinin güçlendirilmesi çalışmasında ifadesini bulmalıdır.

Militanlık ve inisiyatif ruhunu, temel parti örgütlerinin iç yaşamının geliştirilmesi ve canlandırılması içinde harekete geçirilmeli ve onları teşvik etmeliyiz. Parti toplantıları biçimsellikten ve kırtasiyecilikten kurtarılacak her zaman militanca olmalıdır. Parti örgütünde, herhangi bir ayırım yapılmaksızın herkes eşit olmalıdır. Herhangi bir altlık-üstlük kompleksi, hiyerarşik eğilimler ve düşüncelerin özgürce ifade edilmesini engelleyecek herşey mahkum edilmeli ve reddedilmelidir.

Birkaç gün önce bir komünist kadından mektup aldım. O, mektubunda uygun bulmadığı bir tutum olarak, bir komünistin hatasının bağışlanmasını temel örgüte öneren Lezka Bölgesi sekreterliğinden birini şikayet ediyordu. Sorularından biri dikkatimi çekti. Bir parti komitesi sekreteri için, temel örgütün bir sekreterini çağırarak, bu veya şu komünistin hatası hakkında alınacak tutumun ne olması gerektiğini ima etmek veya önermek niçin gereklidir? Bizzat temel örgütün kendisi böyle bir şeyi değerlendiremez mi? Örgüte duyulan bu güvensizlik niçin? Bu türden bir babalığa (paternalizm) kimin ihtiyacı var?

Sorun, mektuptan aldığım benzer durumlarda olduğu gibi, böyle sorunlara müdahale etmenin kadro ve yöneticilerin kullanılmasıyla ortaya çıktığı zaman daha da ciddi olmaktadır. Bu somut durumun bir iltimaz olduğunu veya mektubun yazarının haklı olduğunu söylemiyorum. Aslında sorun şudur. Niçin kadrolar da herhangi bir komünist gibi aynı kurallara tabi olmasınlar ve hata yaptıkları zaman sorun niçin örgütte tartışılmasın ve karar verilmesin? Yukarda söylediğim gibi her organ atamaları yapma hakkına sahiptir, fakat sorun kadroların çalışmasının değerlendirilmesine, disiplin önlemleri almaya, ve kadrolar bir hata yaptıklarında geri alma veya mevkiilerinden almaya gelip dayanınca, kollektifin ve temel örgütün de hakları vardır. Bunun açıkça anlaşılması önemlidir, çünkü böylece her kadro veya yönetici, yüksek bir bilinç düzeyiyle halkın veya kollektifin saygısını kazanmaya çalışır, ve onların korunması altında olduğunu düşünerek sadece atayan organ veya komiteyle anlaşmaya çalışmaz.

Partinin iç yaşamı, militan ruh ve tartışmalar sadece yukardan müdahalelerle değil, aynı zamanda birlik kavramının oybirliği kavramıyla karıştırılmasıyla da sık sık zayıflatılıyor. Birçok yoldaş, eğer bir komünist veya kadro, bir sorun veya tutum üzerinde oybirliğiyle karar çıkmazsa (veya herkes oyunu aynı şekilde kullanmazsa) bunun birliğin ihlali olduğunu hatalı olarak düşünüyor. Hayır yoldaşlar, bu böyle değildir. Birlik, çizgi ve ilkelerle uygunluk arzeden ideolojik ve politik içerikli bir kavramdır. Biz sosyalizm davası, genel çıkarlar, yapılan işe göre ücret, anayurdun bağımsızlığı, kendi gücüne dayanmayı esas almak gibi ilkesel sorunlar üzerinde düşünce ve eylem birliğine sahibiz. Fakat bu amaçlara ulaşmak için mücadele ve bu ilkelerin uygulanması başka bir sorundur; bu alanlarda çeşitli düşünceler ve öneriler ve alınacak biri diğerini destekleyecek önlemler olacaktır. Oybirliği sorunu işte bu alanlarda ortaya çıkar. Ancak; üzerinde tartışmaların yapıldığı düşünce alışverişlerinin olduğu, incelemelerin yapıldığı ve kararların alındığı her somut durumda, bu mutlak olarak çıkmayabilir. Bu, iç demokrasinin, inisiyatif ruhunun, düşünce özgürlüğünün ve sosyalist düşüncelerin pratiğe uygulanması için eylem özgürlüğünün bir ifadesidir ve bir ifadesi olmalıdır.

Birlik kavramını oybirliği kavramından açıkça ayırtedebilmek için, neyin ilkesel bir sorun olduğu neyin olmadığına ve neyin yasalara, neyin yasaların istemlerini pratikte uygulamak için gerekli somut önlem ve yöntemlere bağlı olduğuna bakmak gerekir. Bu, Partinin çalışmasını daha esnek ve faaliyetini mantıksal kılar.

Ülkemizde bir ideolojik homojenliğin yaratılması uzun zaman önce oldu ve bu, sürekli olarak da yoğunlaştırılıyor. Sosyal düzenimizin bu önemli başarısını, sosyalist demokrasimizi sosyal faaliyetin bütün alanlarında daha da geliştirmek için kullanmalıyız. Bu koşullar altında, tartışma ve düşüncelerin çatışması, farklı çözümler ve pratiklerin karşı karşıya gelmesi tamamen normaldir. Biz de, bu olayların sosyal bir antagonizme dönüşmesinin sosyal bir temeli yoktur. Tam tersine bunlar sosyalist toplumumuzun çıkarlarıyla aynı çizgide gelişirler ve sosyalizm ve ilerleme için ortak ve bileşik çabalarımızın ifadesidirler.

Enver Hoca Yoldaş şunları söylüyor:

"Çeşitli toplantılarda bazı önder yoldaşların, basmakalıp

formüllerin ötesine giden 'uygun olmayan' tartışmalardan korktukları görülüyor. Onlar herşeyin düzgünce gitmesi gerektiğini düşünüyorlar. Muhalef düşüncelerin toplantı dışında ifade edilmesi böyle bir durumun sonucu olarak ortaya çıkıyor. Bu durumda da 'teorik olarak' anlaşıldığı söylenen bir şeyin gerçekte ne doğru olarak anlaşıldığı ve ne de uygulandığı görülür ve böylece o şey hakkında alarm verilmesi kaçınılmaz olur." (Enver Hoca, = Seçme Eserler, Cilt 4, Sf. 618-619)

Ve devam ediyor;

"Bir makine işçisinin, toplumumuzun önemli bir itici gücü olarak düşünce ayrılıklarının bu diyalektik yasasını nasıl doğru düzgün olarak ifade ettiğini dinleyin: "Biz makine işçileri bu sürtünmeleri severiz, çünkü iki metal birbirine sürtündüğü zaman, onlar mekanik enerjiye dönüştürülen ısıyı üretirler. Düşünceler de benzer bir sonuç verirler; düşünceler ne kadar tartışılırsa o kadar ısı ve enerji doğururlar ve bunun sonucunda üretim ve işçilerin maddi yaşam koşulları ilerler."

Enver Hoca şu sonucu çıkarıyor:

"Andığım tek bir örnek üzerinde düşünmeliyiz: Tartışma ve düşünce ayrılıklarından niçin korkalım, eleştiriden neden korkalım, kişisel birkaç şey için eleştiriden niçin kaçalım ve bütün bunları daha geniş bir ölçekte niçin geliştirmeyelim ki? Tartışma ve eleştiri, hiçbir şekilde kurum ve bölümlerin otoritesini azaltmaz, fakat onları, yaşamın ortaya çıkardığı çelişmeleri doğru ve hemen çözünceye kadar harekete geçirir ve canlı tutar." (Age)

Tartışma ve düşüncelerin çatışmasının uygun gelişimi, partinin çalışmasında, özellikle propaganda ve eğitim faaliyetlerinde belli bir ilerlemeyi gerektirir. Bir örneklikten, bilinen gerçeklerin tekrarından ve düşünceleri körelten, toplumu hareketi ve diyalektik gelişme süreci içinde göremeyen dogmatiz ve metafizik kalıplardan kaçınmak asli bir önemesahiptir. Bizim, objektif gerçeklik içinde ortaya çıkan problemleri daha bilimsel, daha çözümleyici ve daha yaratıcı düşünceler ışığında ele almaya ihtiyacımız vardır. Devlet ve Parti okullarımızda, inceleme enstitüleri, eğitim biçimleri ve basın-yayında ve kitle çalışmasında biz, şimdiki ideolojik, politik, ekonomik ve sosyal olaylar üzerinde daha derinlemesine düşünmek ve sonuçlar çıkarmak durumundayız; ve şimdiki gelişmeler üzerinde çözümlemeler yapmak ve bunlardan çıkan sorunlara cesaretle karşı durmak ihtiyacı içindeyiz.

Özellikle gençliği daha iyi yetiştirmek ve onlar için daha gelişmiş eğitim çalışmaları içine girmek gerekiyor. Bu, sadece Amavutluk Emekçi ve Gençlik Birliği'nin değil, aynı zamanda ve her şeyden önce, Parti örgütleri ve devlet organları, okul ve kültürel kurumların görevidir. Nüfusumuzun salt çoğunluğunun 30 yaşın altında olduğunu unutmamalıyız. Bu kitlenin, yaşlarından ve kültürel düzeylerinden kaynaklanan çok çeşitli ilgi ve istemleri vardır ve bunlar sürekli artıyor ve çeşitleniyor.

Ülkemiz gençliği ideolojik aralık, coşkun bir yurtseverlik ve militan bir sosyalizm sevgisi ile donatılmış zeki ve dinamik bir kitledir. Ülkemizin sorunlarıyla içiçe yaşıyor ve onların çözümünde seçkin çalışanlıklarıyla öne çıkıyorlar. Bu bakış açısından esas olarak, okul ve sokaklardaki çalışma ve eğitim biçimleri içinde verilen ve nasıl davranacakları, ne yapıp yapmayacaklarının doğru olacağıyla sınırlı bazı ahlaki sorunlara ilişkin bir eğitimi, kabaca ve modası geçmiş olarak değerlendirmemiz gerekiyor. Artık, gençlik örgütü ve Partinin, genel olarak gençliğin geniş ilgi alanlarına ve çıkarlarına cevap verecek uygun çalışma biçimlerini arayıp bulma zamanı gelmedi mi: ve, insiyatiflerini geliştirmek eylemci ve yaratıcı kapasitelerine yeni bir ivme kazandırmak gerekmiyor mu?

Gençlik, Anayurdun geleceğidir, sosyalizmi ileriye taşıyacak onlardır. Bu nedenle, her açıdan bilgili bir gençlik, her zaman ülkeyi ve sosyalizmi savunacak olan ve dolayısıyla güçlük ve engel tanımayacak kadar cesur, samimi ve hünerli bir gençliği eğitmek, Partinin temel görevlerinden biridir. En üsttekenden en alttakine kadar bütün Parti sekreterleri, mümkün olduğu kadar resmi olmayan bir tarzda, genç kadın ve erkeklerle ilişki kurmalı, içinden geçmekte olduğumuz durum ve sorunlar hakkında Parti çözümlerini onlara açıklamalı, onların düşüncelerini almalı ve dikkatle gözden geçirmelidir. Genç kadın ve erkeklere çocuklara olduğu gibi davranılamaz, onlara ancak savaşçılar, ve gerçekte de olduğu gibi, hem de en seçkin savaşçılar gibi davranılabilir.

Bugün gençliğin, sanat, edebiyat, kültür, spor vs. ye ihtiyaçları vardır. Bu nedenle Parti ve bütün örgütleri, onlar için daha fazla yayın, artistik gösteri, şarkı, spor faaliyetleri, vs. sağlamaya dikkat etmelidirler. Gençlik, her zaman, seçkin yazarlarımızın birçok edebi çalışmasını, bazı "Yeni Amavutluk" Filin Stüdyolarının ürünlerini,

dünya edebiyatının ünlü yazarlarının bazı çevirilerini, Balkan şampiyonu olan genç kız Voleybolcularımızın maçlarını, vs.yi çok sıcak karşılıyor. Niteliği değerlendirebiliyor ve gerçekte de, bu alanlardaki gücünü dünya çapında kanıtlamaya çalışıyor. Peki, biz, üretim alanında ve diğer alanlardaki gücümüzü, normal bir görev ve istem olarak, niçin kanıtlamayı düşünmeyelim? Tiran'da bir spor kompleksi inşa edildi, bu iyi bir şeydir. Fakat gençliğin dinlenme ihtiyacına cevap verecek kurumlar bununla uygunluk içinde değildir. Eğer, birçok bölgede olduğu gibi pek fazla güzel olmayan ve gençlik için hiçbir şey ifade etmeyen çeşmelere (fiskiyeli) para harcamak yerine, yüzmeye havuzları, spor alanları ve okuma odaları inşa edilse ve dağcılık, kültürel faaliyetler, vs. teşvik edilse daha iyi olmaz mı? Bunlar da Parti organları ve örgütlerinin, çözmesi gereken sorunlardır.

Partinin önder rolünün ve komünist militanlık ruhunun güçlendirilmesi, partiye yapılacak yeni girişlere ve komünistlerin niteliğine yakından bağlıdır. Bu, raporda etraflıca ele alındı, bu nedenle üstünde fazla durmayacağım ama, sadece Partimizin bir işçi partisi olduğunu, her zaman akılda tutmak gerektiğini vurgulamak istiyorum. Bu, yalnızca onun proleter ideolojisiyle değil, aynı zamanda onun sosyal bileşimiyle de belirleniyor. Bu yüzden Parti Merkez Komitesi, mevcut yapıyı korumak için girişteki oranlara ilişkin özel kararlar almış ve sosyal statü ve kökenlerini gözönüne alarak önceliği işçi komünistlere tanımıştır. Bu öncelik doğrudur ve gelecekte de buna uygun davranılmalıdır. Ayrıca üyelik için adaylarda yaş sınırlamasına ilişkin kurallar konulmalıdır.

9. Kongrenin de işaret ettiği gibi, Partiye kabul edilecek insanların niteliği temel bir önem taşıyor. Bu soruna sürekli dikkat edilmelidir. Partinin saflığını her zaman korumalıyız. Ve eğer bütün üyeleri, kendilerini halkın davasının hizmetine koyar ve toplumun çıkarını herşeyin üstünde tutan savaşılar olursa Partimiz her zaman saf kalacaktır. En alt komünistlerden Merkez Komitesi üyesine kadar her parti üyesi, halkın, Partiyi komünistlerin tutum ve davranışlarına göre değerlendirdiğini asla unutmamalıdır. Halk, komünistleri yaşamlarında doğru ve dürüst olup olmadığına, toplumda ve çalışmada örnek, ılımlı ve esnek, iyi huylu ve iyi eğitilmiş bir aile ve çocuklara sahip olup olmadığını vb. bakarak değerlendirir.

Partiye girişler üzerinde, kabul edilenlerin yaşlarına ilişkin olduğu

gibi, üretim, eğitim ve kültür, bilim vb.alanlardaki entellektüel saflardan Partiye girişlerine ilişkin bazı sorunlar çıktı. Bu sorunlar kesinlikle incelenmelidir, çünkü koşulların değiştiğini görmek gerekiyor ve bunların bir sonucu olarak bazı kurallar da değiştirilmelidir. Örneğin, partiye girenlerin yaşını saptarken, emekliler dahil bütün üyeleri mi hesaba katacağız? Eğer ortalama yaşı emekliler dışında saptarsak daha uygun olmaz mı? Tabi ki onlar Partiye çok şey kattılar ve güçleri ve olanakları ölçüsünde böyle yapmaya da devam edecekler ve yaşamları boyunca Partinin ve komünistlerin adını yüksekte tutacaklar. Bununla birlikte, Partinin aktif gücü, üretimde, iş merkezlerinde, köylük bölgelerde ve çeşitli kurumlarda çalışan komünistlerden oluşturulacaktır. Bu alanda Parti, genç, aktif ve dinamik güçlere ihtiyaç duyuyor.

İşçiler ve kooperatifçilerden başka, memur ve hizmetli kategorisinde olanlar da Partiye kabul edilirler. Bu kategoriye devlet ve iktisadi idarenin memur ve çalışanları girer; eğitim düzeylerine bakılmaksızın, bekçiler, depo bekçileri, akademisyenler, öğretmenler ve doktorlar, kontrolörler ve diğerleri bunlar arasındadır. Burada daha eklenecek şeyler var mı? Ben, Partinin, saflarında aydınların, doktor, mühendis, bilim adamları gibi yaratıcı çalışmaya angaje olanlardan daha çoğuna sahip olmakla ilgilendiğini ekleyeceğim; bu durumda, bekçi, depo bekçileri ve ofis müstahdemlerinin daha az olması gerekir. Bu sorunun daha açık ve doğru bir sınıflandırma veya başka bir yöntemle çözülüp çözülmeyeceği incelenmelidir. Bununla birlikte bir şeyi vurgulamak gerekiyor: Entellektüeller (aydınlar) diye değerlendirdiklerimiz bugün tümüyle halkın oğulları ve kızlarıdır; uğruna savaştıkları ve 45 yıldır çalışmakta oldukları sosyalizmin işçileri, köylüleri, subayları, memurları ve savaşçılardır. Ve bunlar, Partinin kendi öğreti ve ilkelerine göre eğittiği, yükselttiği ve yeniden yarattığı aydınlarımızdır. Parti çalışmasının etkinliği temel örgütün rolünün daha da güçlendirilmesini gerektirir; çünkü toplumumuzun temelleri burada, komünistlerin, işçi ve köylülerin arasındadır. Bütün sorunların üstesinden gelmek ve bütün talimatların uygulanması, ancak komünistlerin ve halk kitlelerinin bu amaç için mücadele etmeleriyle mümkündür. Eğer temel örgütler bu sorunları tartışmaz, bunlar hakkında ne yapılması gerektiğinin kararlarını vermez ve yöntemlerini göstermezse, biz ne emeğin sosyal verimliliğini

yükseltebiliriz, ne disiplini güçlendirebilir ve ne de eğitim yoluyla küçük birimleri geliştirebiliriz. Ayrıca tarımın geliştirilmesi çalışmalarında da etkin olamaz ve uygun arazileri bile ıslah edemeyiz. Yine, eğer temel örgütler ve halk kitleleri bu sorunları çözümüemez ve kararlar almazsa, usulsüzlük ve yolsuzluklar, adaletsizlikler ve iltimaslara karşı mücadele edilemez. Diğer örgütler, herhangi bir komite, komisyon ve hatta Parti Merkez Komitesinin bu sorunlar üzerinde temel örgütlerden daha fazla hata yapma olasılığını da unutmamak gerekir.

Yoldaşlar,

Emek Partimizin varlığı ve gücü sosyalizmin Arnavutluk'ta yaşaması ve sürekliliğinin temeli ve teminatıdır. Partinin önder rolünün ve faaliyetinin militan karakterinin güçlendirilmesi için yapılan çalışmayla biz, Enver Hoca Yoldaş'ın öğretilerine göre, sosyalizm yolundaki ekonomi ve sosyal gelişmemize gerçekten yeni bir ivme kazandırabiliriz. Partinin bütün ayrıntılarıyla hazırladığı 9. Beş Yıllık plan hedeflerine ulaşmak için kendimizi hazırlayabilir ve halkımızın refah düzeyi ve anayurdumuzun onurunu daha da yükseltmek için uygun koşullar yaratabiliriz.

Yaşasın Arnavutluk Emek Partisi!

Marksizm-Leninizmin Zaferine Şan Olsun!

PARTİ MERKEZ KOMİTESİ 9. PLENUM KARARLARI

Tüm Ülkenin ve Parti Yaşamının Devrimcileştirilmesi İçin Geliştirici Önlemler Üzerine

Parti Merkez Komitesi 9. Plenum oturumları 22-23 Ocak 1990'da yapıldı. Ramiz Alia Yoldaş'ın bu Plenum'da yaptığı konuşmaya dayanarak, Plenum, 8. Plenum kararlarını genel olarak yerine getirilmesi sırasında ortaya çıkan problemleri inceledi ve sosyalist demokrasinin geliştirilmesi, emekçi kitlelerin rolünün yükseltilmesi ve ekonomik ilişkilerin mükemmelleştirilmesiyle bütün ülke ve Parti yaşamının da ha da devrimcileştirilmesi için görevler saptandı.

Bu toplantıda Merkez Komitesi, Doğu Avrupa ülkelerindeki olayların şimdiki akışının derin bir çözümlemesini yaptı ve bunlara karşı takılacak tutumları belirledi.

Merkez Komitesi şunlara işaret etti:

1) Polonya, Macaristan, Çekoslovakya, Demokratik Almanya, Bulgaristan ve Romanya gibi Doğu Avrupa ülkelerinde olan siyasi değişiklikler sağcı güçleri iktidara getirdi. Uluslararası burjuvazi ve gericilik sosyalizmi anımsatabilecek her şeyi yok etmek istiyor ve bunun için çalışıyor. Burjuva propagandası sosyalizm idealini çağdışı olarak ilan etti. Gericilik, komünizmi burjuvazi için değil, halk için tehdit edici bir hayalet olarak sunuyor.

Doğu Avrupa Ülkelerindeki karşı-devrimci süreç, Batı gericiliği ve Sovyetler Birliği'nin kışkırtması ve müdahalesiyle gerçekleştirildi. Ama bu, revizyonist hakimiyetin onun bürokrasisi ve şiddetinin ve ekonomik durgunluğun hayal lanıklığına uğrattığı emekçi kitleler

tarafından da desteklendi. En kötüsü de şudur ki, bu ülkelerin halkları bu olguyu sosyalist sistemin, Marksizm-Leninizmin bir ürünü olarak değerlendirdiler.

Partimiz , revizyonizme karşı görkemli mücadelesinde, doğru ve yerinde olarak onun 'sosyalist' maskesinin düşürülmesi ve "marksist" spekülasyonlarının teşhir edilmesi üzerinde yoğunlaştı. Arnautluk'lu komünistler tehlikeyi anladılar ve halkın, sosyalizmden, onun devrimci ideolojisi ve siyasetinden ödün verme tehlikesini anlaması için bütün güçleri ve araçlarıyla yapabildikleri kadar mücadele ettiler. Ama bu trajedi yaşandı. Ve bizde bu trajediyi acıyla, ama kesinlikle umutsuzluğa düşmeksizin yaşıyoruz.

Enver Hoca Yoldaş, revizyonizmin doğuşu ve gelişmesini etkileyen başlıca kaynaklardan birinin bürokrasi ve Liberalizm olduğunu vurgulamıştı. Şimdi, revizyonizmin doğuşunun üstünden otuz yıldan fazla bir zaman geçtiği bu sıralarda, bu olguların daha derin bir çözümlemesi bize sosyalist sistemin güçlendirilmesinde daha büyük bir rol oynaması gereken ve ihmal edilmiş olan mekanizmaları doğru bir biçimde tanımlama olanağı veriyor.

Sovyetler Birliği'ndekiler bürokrasinin büyüdüğünü ve büyük bir tehlike olduğunu anladılar. Ama, bürokrasiye karşı kitlelerin rolünün yükseltilmesi ve sosyalist demokrasinin güçlendirilmesi gibi karşıtlarıyla değil, yönetimin güçlendirilmesi ve mükemmelleştirilmesi; Parti ve devletin bütün faaliyetine ve sosyalist ilişkilere kural ve normların konulması ve dikey merkeziyetçiliğin güçlendirilmesiyle mücadele ettiler.

Sovyetler, liberalizme karşı da esas olarak idari yöntemlerle mücadele ettiler. Düşünce ve argümanların karşı karşıya getirilmesiyle, değil,doğmalarla ve sorunların çözümü ile değil genel ilkelerle ona karşı denge oluşturdular.

Bu, bireylerin ve birey gruplarının ve özellikle de bazı aydınların sosyalizme duydukları sevginin soğuması için koşullar yarattı. Ve burjuvazi sosyalizmin muhaliflerini, revizyonist klikler de sosyal temellerini bu alanda buldular.

2) Sovyet yönetiminin de içinde olduğu uluslararası burjuvazi, Doğu Avrupa'da yaşanan bu karşı-devrimci süreçlerin Arnautluk'ta da yaşanmasını istiyor. Bu amaçla büyük baskı yaptı ve daha da yapacaktır. istemlerinin demokrasi, insan hakları vs. sloganlarla örtülü

olduğu gerçeği bir yana, hedefleri halk iktidarını devirmek ve bağımsızlığımızı, özgürlüğümüzü ve sosyalist zaferlemizi tasfiye etmektir.

Merkez Komitesi Plenumu, Arnavutluk halkının en kutsal şey olarak kan dökerek kazandığı özgürlük vebağımsızlığını kararlıca ve ne pahasına olursa olsun savunacağını belirtti. Halkımız sosyalizm yolunu kendisi seçti ve kimsenin içişlerine karışmasına izin vermez.

Sosyalist inşa sürecinin her zaman ilerlemesi için nelerin yapılması gerektiğini başka kimse değil halkımız biliyor. Arnavutluk'un efendisi Arnavutluk halkıdır, kendi kaderinin hakimi sadece ve sadece halkımızdır.

3) Ülkemizde sosyalist inşa büyük adımlarla ilerledi. Şimdi, git-tikçe nitel etkenlerin giderek daha çok öne çıktığı yeni bir evreye, yoğun gelişme evresine büyük ölçüde girmiş bulunuyoruz. Bunlar, zamanın ve ortaya çıkan koşulların, sosyalizmin konumlarının güçlendirilmesi ve kazanılan zaferlerin ilerletilmesi ihtiyacına cevap vermeleri için Parti, devlet ve ekonomi çalışmasının geliştirilmesini ve kitlelerin rolünün yükseltilmesini zorunlu kılıyor.

8. Plenum tarafından saptanan görevleri akılda tutarak başarılar kadar zamanın ve günümüzün istemlerini değerlendiren ve sosyalizm, özgürlük ve bağımsızlığın sürekliliğini sağlamak amacıyla Doğu Avrupa ülkelerindeki olaylardan dersler çıkaran MK 9. Plenumu oy-birliğiyle şu kararları aldı:

I

İster siyasi ve askeri, ister ekonomik olsun dış baskıların üstesinden gelmek için iç siyasi ve ekonomik durumun güçlendirilmesi, Doğu Avrupa'daki olayların gösterdiği gibi, uluslararası burjuvazi ve gericiğin amacının sosyalizmi yıkmak, sömürü ve baskı düzenini restore etmek ve ulusal bağımsızlık, özgürlük ve egemenliği tasfiye etmek olduğunu halk kitlelerine kavratmak.

Parti için saptanan şimdiki temel görevler şunlardır:

1- Parti'nin siyasi ve propaganda çalışmasının geliştirilmesi ve yoğunlaştırılması. Bu halkımızın genel olarak sosyalizme ve özel

olarak ölkemize karşı yürütölen mücadelenin özünü kavraması için zorunludur. İnsan hakları, siyasi çoğulculuk (pluralizm), demokrasinin geliştirilmesi, vb. demogojik sloganlar arkasında saklanan gericiliğın ve burjuvazinin karşı-devrimci amacı, halkımızın bu kadar kan ve özveriyle kazandığı özgürlüğünün ve haklarının gaspedilmesidir.

Parti'nin siyasi çalışmasının geliştirilmesi, her bürokratik ve formalist eğilimi yok ederek şehir ve kırsal bölgelerdeki emekçi kitlelerle bağların yaygınlaştırılması ve yoğunlaştırılmasını gerektirir. Özellikle de kitle örgütlerinin, Demokratik Cephe (Arnavutluk Emekçi Gençlik Birliğı, Arnavutluk Kadınlar Birliğı, Arnavutluk Sendikalar Birliğı) olduğı kadar diğeri sosyal örgütlerin de daha iyi seferber edilmelerini ister.

Basın-yayın, radyo-televizyon ve Parti propagandası çalışmalarını, Parti talimatlarının sloganlar ve genel ifadelerle değil, inandırıcı ve etkili argümanlarla yapılarak mümkün olduğı kadar kitlelere ulaştırılması için de köklü olarak geliştirmelidir.

En sorumlu ve nitelikli Parti kadroları kadar çeşitli alanlarda faaliyet gösterenler ve uzmanlarda propaganda faaliyetine katılmalıdırlar.

2- Sosyalizme ve Anavatanımıza karşı düşmanların baskıları, iftiraları ve provakasyonlarının üstesinden gelmek için devrimci uyanıklığın yükseltilmesi gerekir.

Her Parti komitesi ve örgütü, ortaya çıkan bu koşullar altında çalıştığı yerde uyanıklığın artırılması için önlemlerin nasıl gerçekleştirileceğini kendileri değerlendirmeli ve kararlaştırmalıdır.

3- Sanayi, tarım, inşaat, taşıma, kültür, vb. alanlardaki plan hedeflerinin gerçekleştirilmesi için çabaların ve emekçi halkın seferber edilmesinin yoğunlaştırılması. Zamanında ve nitelikli bir şekilde yapılması için ihracat planlarına özel bir dikkatin verilmesi. Bu şartlar altında, tutumluluk, masrafların azaltılması ve verimliliğın artırılması teşvik edilmelidir. Komünistler her yerde öncü ve bütün emekçi halka iyi örnek olmalıdırlar.

Halkın beslenmesi ve giysi ihtiyacına ilişkin bütün planlar gerçekleştirilmelidir. Her şehirdeki sebze, süt ve et kıtlığını hiçbir şey haklı çıkaramaz. Kollektif bahçecilik, et üretiminin artırılması, vs.'ye ilişkin benimsenen kararlar yaratıcı ve kararlı bir şekilde uygulanmalıdır. Aynı hafif ve gıda maddeleri sanayisi için de geçerlidir. Bu

alanlardaki görevlerin yerine getirilmesi önemli bir siyasi sorun olarak ele alınmalıdır, yani bu alanlardaki herhangi bir ihmal merkezi organlar ve taban organlar tarafından bağışlanamaz.

II

Bütün ülke ve Parti yaşamının daha da devrimcileştirilmesi. Bu çerçevede Parti'nin güçlendirilmesi sürekli bir görev olmalıdır, çünkü parti ülkenin önder gücüdür ve O'nunla sosyalizmin, özgürlüğün ve anavatanın bağımsızlığının bugünü ve geleceği birbirine bağlanır.

Emek Partisi'nin önder rolünün korunması, Arnavutluk'ta sosyalizmin inşasının sürekliliğinin esaslı bir koşuludur.

Ülkemiz koşullarında, uluslararası burjuvazinin parti çoğulculuğuna ilişkin sloganları "Balli Kombetar" ve "Legalite"nin yeniden canlandırılması veya yeni, halka ve ulusa karşı, anti-demokratik örgütlerin yaratılması için çıkarılan çağrılardır. Bu,ulusal birliğin zayıflatılmasına, bağımsızlık eksikliğine ve sosyalizmin yıkımına götürme istemlerinin bir ifadesidir.

Çok partinin yokluğu demokrasi eksikliği anlamına gelmiyor. Bu, bizzat kendi gerçekliğimiz tarafından kanıtlanmıştır. Partimizin çeşitli yöntemlerle, özellikle emekçi halkın siyasi yaşama, ülkenin ekonomik ve kültürel gelişmesine ilişkin planların derlenmesi ve uygulanmasına ve kendisine ilişkin her sorunun tartışmasına doğrudan katılımıyla halkın bilgeliği ve düşünceleriyle beslenmesi, kitlelerin rolünün çok yanlı iyileştirilmesi ve sosyalist demokrasi için koşullar yarattı.

Bununla birlikte, kitle çizgisi sorunu, sosyalist demokrasinin özünü oluşturan şehir ve köylük bölgelerdeki emekçi halkın rolünün yükseltilmesi, her zaman Parti ve devlet organlarının dikkatinin merkezinde olmalıdır. Bunların sürekli geliştirilmesi, devrimci ruhu canlı tutmanın ve yükseltmenin esasını oluşturur.

Bu alandaki başlıca görevler şunlardır:

1) Genel olarak açık olması gereken Parti taban örgütleri toplantısına, eğer istiyorsa her partili olmayan kollektif üyesine katılma olanağı sağlanmalıdır. Bu, kitlelerin taban örgütleri ve komünistlerin faaliyetlerinden doğrudan haberdar olmaları, onların etkinlikleri ve bunların sonuçlarını izlemeleri için koşullar yaratır. Açık toplantıların düzenlenmesi hem komünistler, hem de emekçi

yıgınlara ve halk ve sosyalizm davasına bağlı herkes için birer eğitim okulu işlevi görür.

2) Seçim esasları sadece Cumhuriyet Anayasası, Parti Tüzüğü, kitle ve sosyo-ekonomik örgütlerin öngördüğü kadrolar için değil, aynı zamanda çeşitli işletme, fabrika, enstitüler, kurumlar, okullar, vs. yönetimlerine kadar uzatılmalıdır. İlgili kollektifin onayı olmadan, bu kategorilerdeki hiçbir kadro daha yüksek organlar tarafından atanmamalıdır.

Seçme hakkına sahip olan emek kollektifleri her kadroyu görevden alma hakkına da sahiptir. Bu önlem, üst organ tarafından on-onbeş gün içinde onaylanmalıdır.

3) Özellikle kültürel, eğitsel, bilimsel kurumlar, basın-yayın, televizyon veya herhangi bir alanda kadroların ve uzmanların bir atama yolu olarak rekabet geniş ölçüde uygulanmalıdır. Her kurum tarafından çalışmanın doğası ve ideolojik-mesleki istemlere göre yararlı kurallara konulmalıdır.

Siyasi Büro Şubat 1990'da kadroların seçimi ve durumda çalışma tarzının salık verilmesi ve rekabet biçimlerini belirlemeyle görevlendirildi.

4) Seçilmiş kadroların yetki süresi şu biçimde sınırlandırılmalıdır: Taban örgütleri ve Parti Büro sekreterleri için aralıksız 4-5 yıl; Parti Komiteleri ve bölge halk konseyleri üyeleri için 2-3 kez; halkı meclisi vekilleri ve Parti Merkez Komitesi üyeleri için 2-3 yaşama dönemi ve 2-3 kongre. Her durumda üçüncü kez seçilmek için aday, alternatif adaydan en azından 2/3 daha fazla oy sağlamalıdır.

Bir kişinin yeniden seçilmesinin sınırlandırılması uygulaması kitle örgütlerine ve edebi, kültürel ve eğitsel birliklere de bırakılmalıdır. Aynı şekilde, ekonomik işletmelerin yöneticilerinin aynı görevde kalmalarının sınırının belirlenmesi de Bakanlar Konseyine bırakılır. Tarım kooperatifleri meclisleri de kadroları için zaman sınırı koymalıdır.

Her yaşama dönemi sonunda, Parti ve sosyal örgütlerin her konferans veya kongresinde seçilmiş organların bileşiminin üçte biri yenilenmelidir.

5) Hem adayların sunulması ve görüşülmesinde, hem de son oylamada iktidar organlarının seçimi prosedürü daha da geliştirilmelidir. Bundan böyle aday göstermede karar vermek için kişiler tartışmalar

sonrasında sosyal örgütler tarafından önerilmelidir. Bunların dışında Demokratik Cephe, şimdi olduğu gibi, bir veya birden fazla aday tartışmaya sunabilir. Onların tartışılması ve seçilmesiyle halk, Halk Meclisi vekilleri veya danışmanları için bir veya iki aday için mi oy kullanacağına karar verebilir.

Bütün devlet organları, her durumda oylamanın gizliliğine ilişkin yasanın uygulanması için gerekli koşulların oluşturulmasını sağlayacak önlemleri almalıdırlar.

Parti seçimlerine gelince, gerekli sayıdan daha fazla adayın sunulması ve oylanması uygulamasına başvurulur.

6) Bürokrasiye karşı mücadelenin yoğunlaştırılması için, işçi denetiminin herkes ve herşey üzerinde daha da güçlendirilmesi amacıyla önlemler benimsenmelidir. Gerçekte işçi denetiminin etkili olmasını engelleyen bütün biçimsel kısıtlamalar ve sözde kurallardan sakınılmalıdır. Sınıfın eylemi ve sesinin yabancı eğilimlere, bürokrasiye ve liberalizme, disiplin kurallarının ihlali, vs'ye karşı kesin belirleyici olması için tüm yetkiler verilmelidir.

Merkez Komitesi sekreterliği Arnavutluk Sendikalar Birliği tarafından harekete geçirilecek olan bu önemli organizmayı karar alma yetkileriyle donanan devrimcileştirici bir güce dönüştürecek gerekli tavsiyeleri belirlemeyle görevlendirilir.

III

Sosyalist yasaların mükemmelleştirilmesi için. Bu alandaki başarılar biliniyor. Yasalarımız tamamen anayasal, demokratik ve halkçıdır. İçerikleri ve uygulanmaları açısından yasalarımız halkın çıkarlarının ifadesidir.

Bu yasaların emekçi halkın kültürel düzeyinin, bilinçlerinin ve adli eğitimlerinin yükseltilmesiyle uygunluk içinde mükemmelleştirilmesi ihtiyacından hareketle 9. Plenum şu önlemleri salık verir:

1) Yurttaşların, Anayasa ile tanınan haklarıyla uygunluk içinde

hem soruşturma ve hem de mahkeme sürecinde, her durumda istedikleri yasal savunmasının garanti edilmesine ilişkin önlemler benimsenmelidir.

2) Sonradan toplum içinde iyi hal gösteren cezai suçlu ve sanık kategorilerinin yasal ve adli rehabilitasyonu ve saptanan zamandan önce şartlı tahliyeleri incelenmeli ve uygulanmalıdır.

3) Devlet organlarına, devlet faaliyetinin yaygınlığı, yasal faaliyetin düzene konulmasındaki güçlükleri, vb. gözönüne alarak Adalet Bakanlığı'nın yeniden kurulması tavsiye edilmelidir.

4) Köy, kent ve bölge mahkemelerine ilişkin yasa, bu mahkemeleri mahkumiyet kararları verme yetkisi olmayan sosyal kurumlar olarak tanımlayacak şekilde yeniden gözden geçirilmeli ve geliştirilmelidir.

Bütün bu sorunlar Halk Meclisi'nin gelecek toplantısı için hazırlanmalıdır.

IV

Yabancı ülkelerle ilişkiler üzerine, Plenum, Partimizin ve Arnavutluk devletinin dış politikasına ilişkin başarılarını değerlendirdi. O, ülkemizin Balkan Yarımadası ve Akdeniz Bölgesindeki siyasi ve diplomatik rolünün arttığını doğruladı. Her bakımdan istikrar içinde olan bir ülke olarak Arnavutluk'un otoritesi sarsılmazdır. Dış politika sosyalist başarıların ve onları ileriye taşımanın garanti edilmesinde önemli bir faktör oldu.

Arnavutluk diğerleriyle de barış ve dostça işbirliği politikası izledi ve izlemeye devam edecektir. Bu, Doğu Avrupa'daki olaylar sonrasında ortaya çıkan koşullarda bile Arnavutluğun çizgisi oldu ve olmaya devam edecektir.

Yalıtlanmış bir durumda olmayı ne istedik ne de istiyoruz, bu Emek Partisi ve Arnavutluk devletinin siyasi çizgisi olmadı ve değildir de. Bunu isteyen Arnavutluğun düşmanlarıydı. Bu neden-

le, herhangi bir zamanda, dış dünyaya ilişkin tutumumuz, siyasi ilişki ve işbirliği alanlarında olduğu gibi kültürel ve ekonomik alanlarda da aktif olmalıdır.

1) Komşu ülkeler ve bütün Balkan ülkeleri ile ilişkiler daha da güçlendirilmelidir. Bölgedeki yeni gelişmelere dikkat edilmeli ve bu yıl Tiran'da gerçekleşecek olan Balkan ülkeleri dışişleri bakanları toplantısının amaçlarına tümüyle ulaşması için gerekli bütün koşullar hazırlanmalıdır.

2) Avrupa'daki gelişmeler, burada yürütülen çok yanlı siyasi, ekonomik ve kültürel faaliyetler dikkatle izlenmeli ve alınacak her tavır ülkemizin ulusal çıkarları gözönünde tutularak benimsenmelidir.

3) Bilinen eşitlik ilkelerine, birbirinin özgürlük, bağımsızlık ve egemenliğine saygı gösterme, içişlerine karışmama karşılıklı yarar temelinde işbirliği ilkelerine uyarak sosyalist Arnavutluğun uluslararası pozisyonunun ve dünyadaki yerinin güçlendirilmesi için çaba harcanmalıdır.

Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti dostluğumuzu dostlukla karşılayacak olan her devletle ilişkilerini sürdürecektir.

V

Sosyalist üretimin itici güçlerinin canlandırılmasına ilişkin Merkez Komitesi 9. Plenumu, ekonomik ve bilimsel kuruluşların Parti'nin üretimdeki sosyalist ilişkileri mükemmelleştirme yönelimlerine göre yaptığı bazı incelemelerin tavsiyeleri üzerinde de durdu.- Bunları genellikle yararlı olarak değerlendirdi. Plenum, önerilen önlemlerin Siyasi Büro'nun bir toplantısında ayrıntılarıyla tartışılmasını kararlaştırdı.

Ekonomi alanındaki durum sağlamdır ve gelişmeler iyidir. Ekonominin işleyiş biçimi üretici güçlerin ilerlemesini teminat altına aldı,

çok dallı bir yapının yaratılması ve güçlendirilmesi için yolu açtı, ekonomik yönleri sosyalist yönlerle bağlaştırdı, ve ülke yaşamının ilerici gelişme eğilimlerini destekledi. Ekonominin yoğun evresi konularında, kazanılan zaferleri ileriye taşımak için Plenum şu yönleri belirledi:

1) Tabanın, ekonomik ve mali planlamaya ilişkin yetkileri, yönetici etkinliklerin merkezden bölgelere ve bölgelerden işletmelere, kooperatiflere ve kurumlara niteliksel transferi yoluyla yaygınlaştırılmalıdır. Bakanlar Konseyi, tarımsal planlama alanında yapılan deneyimlerin gıda sanayisi, hafif sanayinin ve madenciliğin bazı sektörleri, ulaştırma, kamu hizmetleri, ticaret vb. diğer sektörlerle de yaygınlaştırılmasını değerlendirmeli ve kararlaştırmalıdır.

2) Bölgelerdeki yürütme komiteleri üretimin halk hizmetleri ve sosyo-kültürel faaliyetlerin geliştirilmesi için aktif olarak çalışmalıdır. Devlet planı, genellikle, bölgeler ve taban kurumları için sadece saptanması gereken yükümlülüklerin neler olduğunu öngörür. Onların gelirleri için de özel bir bütçeleri olmalıdır, üretim, inşaat ve taşımacılık, sektörleri için olduğu kadar, eğitim, kültür, ticaret ve kamu hizmetleri sektörleri üzerinde de belli bir sınırın altında yatırım fonlarını idare etme yetkileri olmalıdır. Bölgelere gereğinden fazla yapılan işlerden veya kendi topraklarındaki faaliyetleriyle işletmelerin giderlerinin rasyonel oluşundan yararlanma hakkı verilmelidir.

3) Çalışma ve üretim de etkin örgütlenme incelenmeli ve uygulanmalıdır. Her nerede akla uygun ve yararlı bulursak, işletme ve kooperatiflerde daha fazla bölünmeler yapılabileceği gibi onların kesimlerinde yeniden örgütlenmeler de yapılabilir.

4) Emekçi kitlelerin yaratıcı faaliyeti ve inisiyatifleri için yol açmak amacıyla ekonomik yöntem ve kaldıraçların uygulanması alanı genişletilmelidir. Bu alanda, işletmeleri sosyalist ekonomi yasalarıyla uygunluk halinde etkili bir görece bağımsızlığa sahip kılacak ekonomik olanakların yaratılması çok önemli bir adım olabilir.

İşletmelerin bağımsız ekonomi muhasebesi, devlet bütçesinden finanse edilenlerden farklı olarak kendi gelirleriyle faaliyetlerini finanse etme tek kriterine göre incelenip sınıflandırılarak mükemmelleştirilmelidir. İşletmelerin bağımsız ekonomik muhasebesi yeniden üretimi genişletme ve finanse etmek için olanaklar yaratmalıdır. Genel olarak devlet finansmanı yerine uzun dönemli kredi geçmelidir. Mali destek titizlikle ve kaçınılmaz olduğunda kullanılmalı ve işletmelerin verim-

siz harcamalarının yarattığı oldu bittilerin sonucu olmamalıdır.

5) Ödeme sistemi Ekonominin yoğun gelişmesi ihtiyaçlarına göre geliştirilmelidir. Ekonominin devlet sektöründeki emekçilerin ücretleri, bugün olduğu gibi, sadece somut çalışma yerindeki ölçünün gerçekleştirilmesi temelinde değil, aynı zamanda fabrika veya işletmenin nihai performansı temelinde de saptanmalıdır. Genel olarak, sabit ücret ile onun eklentisi arasındaki oranı, garanti edilen bölümü düşürerek sonraki yararına değiştirecek şekilde davranılabilir.

6) Ekonomik etkinliğin ve işletmelerdeki çalışmanın güçlendirilmesinin istemlerine göre toptan satış fiyatları yükseltilmelidir. Bu değişiklikler hayali verimliliğin yarattığı hak edilmemiş rantabilitenin ve gelişmenin ve sosyal politikanın öncelikleriyle bağlantılı olmayan yenden dağıtımların ortadan kaldırılmasına götürmelidir.

7) Bütün ülkedeki ekilebilir alanlarda tarımsal üretimin geliştirilmesi için ekonomik faktör güçlendirilecektir. Bu bağlamda, güçlü kooperatiflerden, özellikle de devletin geri dönülmez yatırımlar yaptığı yüksek tipte kooperatiflerden, onların alanlarına göre farklılaşmasının yükseltilmesinin eğilimiyle uyumlu hale getirmek için olduğu kadar, elde edilen difransiyel rantın miktarını artırmak amacıyla da, alım fiyatları yeniden incelenmelidir. Alım fiyatlarının sadece plan hedeflerinin üstüne çıkıldığı zaman değil aynı zamanda hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda da özendirici bir niteliği olmalıdır.

8) Bazı perakende satış fiyatlarında da ayarlamalar yapılmalıdır ama bunlar, temel zorunlu ürünlerin şimdiki gibi sabit ve garantili fiyatlarla satılması koşuluyla olmalıdır. Diğer bazı ürünler açısından fiyatlar, belirli durumlarda, arz-talep faktörünü iş verimliliğinin artırılması ve halkın ihtiyaçlarının karşılanması için bir teşvik faktörü yaparak dalgalanmaya bırakılabilir.

9) Ekonomik yöntemlerle koşullar emekçi halkın bazı ihtiyaçlarının daha iyi karşılanması için uygun hale getirilmelidir. Yurttaşlar, özellikle, çalışmanın kooperatiflerdeki gibi organize edilebileceği tarım işletmelerinde daha fazla sayıda konutları kendi fonlarıyla yapmaya özendirilmelidir. Aynı şekilde, şehirlerde ve onlardan uzak iş merkezlerindeki özel evlerin onarımı ve genişletilmesi kadar, tek başına veya grupların anlaşmasıyla yurttaşların konut yapmaları, onlar ve devlet arasında karşılıklı yükümlülükleri belirleyen kontratlar yapılarak özendirilmelidir. Hatta yüksek amortizasyon derecesine sahip bazı

devlet konutlarıyla kentlerin banliyölerindeki bazı konutlar içinde oturan yurttaşlara makul fiyatlarla satılabilirler.

Doğal olarak hastahaneye yatmayı zorunlu kılan cerrahi müdahale ve bazı ciddi hastalıklar dışında, hastahanede ve evde tedavi gören yurttaşlar arasında geçici hastalık durumlarına ilişkin ücretlerde derin bir farklılaştırma yapılmalıdır.

Parti, bütün olanakların, halkın ihtiyaçlarının karşılanmasına duyarlı bir gelişmeyi gerçekleştirmek ve normal olarak halkın satın alma gücünü yükseltmek için kullanılmasını önüne koyar. 1990 planında öncelik sanayi ve pazarlardaki gıda mallarının artırılmasına verilmelidir. Tarımsal gıda maddelerini sağlamak için maddi önlemler benimsenmeli ve çabalar yoğunlaştırılmalıdır. Köylüye küçük hayvan sürüleri ve arazi parçaları sağlanması ve kollektif bahçecilik daha büyük bir sorumlulukla üstlenilmelidir. Bölgeler, orada, devletin saptadıkları dışında kendilerinin belirleyeceği fiyatlarla satabilecekleri tarımsal ve hayvansal ürünleri şehir pazarlarına sağlamaları için tarım kooperatiflerini özendirilmelidirler. Ayrıca, küçük hayvan sürüleri ve araziyi güçlendirmek için mücadeleye ek olarak, et sorununun çözümü hızlandırmak için hükümet kararları gibi tamamlayıcı önlemler benimsenebilir.

Merkez Komitesi Plenumu bu kararların ekonomik durumun ve istikrarın daha da güçlendirilmesini etkileyeceğine, sosyalist inşa ve ülkenin devrimcileştirilmesine ivme kazandıracığına, Parti'yi onun etrafındaki halkın birliğini çelikleştireceğine ve kazanılan zaferleri, özgülüğü ve ülkemizin bağımsızlık ve egemenliğini daha da güçlendireceğine olan inancını ifade eder.

AEP M.K. 9. PLENUM KONUŞMASI

Parti ve Ülke Yaşamının Devrimcileştirilmesinin Derinleştirilmesi Değişmez Görev

Yoldaşlar,

Bugünkü toplantı, bir bakıma, Merkez Komitesi'nin 8. Plenumu'ndaki görüşmelerin devamı niteliğindedir. O zaman sosyalist insanın bugünkü aşamasına daha iyi yanıt vermek üzere Parti ve ülke yaşamının daha da devrimcileştirilmesi ihtiyacına ilişkin birçok sorunu tartışmaya sunduk. Bugünkü toplantıda bunlar ve yoldaşlarca gerekli görülen diğer sorunlar için kararlar verilmesi amaçlanmaktadır.

Merkez Komitesi'nin bu toplantısındaki görüşmeleri kolaylaştırmak için, daha verimli bir tartışmaya temel teşkil edebilecek birkaç düşünceyi ileri sürmeme izin verin.

8. Plenum'un toplantıya çağrılmasından bu yana, hemen hemen 4 ay geçti, ama uluslararası siyasi durum büyük ölçüde değişim gösterdi.

Doğu Avrupa ülkeleri, Polonya, Macaristan, Çekoslovakya, Demokratik Almanya, Bulgaristan ve Romanya'da büyük değişiklikler meydana geldi. Görülüyor ki, Varşova Paktı üyeleri olarak kalmalarına rağmen, bu ülkelerin Batı'yla özellikle ekonomik ve siyasi bağlamda, ilişkileri güçlenmektedir. Bunlar, batılı sosyalistlerle ve sosyal demokrat partilerle ilişkiler kuruyor, yakınlaşıyor, Avrupa Birliğine girmeyi amaçlıyor ve Avrupa Ekonomik Topluluğu (AEP), Uluslararası Para Fonu (IMF) ve batının diğer kurumlarıyla bağlarını güçlendiriyorlar.

Batılı ülkeler, Doğu Avrupa'daki siyasi değişiklikleri teşvik ediyorlar, serbest seçimler ve siyasi çoğulculuk, farklı parti ve grupların oluşturulması çağrılarını altında sosyalizmden kalan herşeyi yoketmenin yollarını arıyorlar. Burjuva propagandası sosyalizmi çağdışı olarak ilan ediyor. Gericilik komünizmi, burjuvaziye değil, halkı tehdit eden bir hayalet olarak göstermektedir.

Ramiz Alia Yoldaş, Doğu Avrupa'daki olaylar bizim için beklenmedik şeyler değildir, diye vurguladı. Partimizin ve Enver Hoca Yoldaş'ın yıllar önce öngördüğü ve o zamanlar dünyada az sayıda insanın inandığı şey gerçekleşti. 30 yıldan fazla bir zamandır, yani Kruşçev'in Sovyetler Birliği'nde boy göstermesinden ve Kruşçevizmin kabulünden beri ve daha sonra da Brejnevizmin Doğu Avrupa ülkelerince kabulüyle, oralarda kapitalizmin restorasyonu hakkında konuştuk ve burjuva toplumuna dönüş sürecinin tamamlandığını düşündük.

Bununla birlikte, olayların güncel akışında bir takım yeni şeyler vardır: Dayanışmanın iktidarı ele geçirdiği Polonya'da,

tisi iktidarda değil muhalefettedir; Doğu Almanya'da Honecker devrildi ve Demokratik Forum adlı bir kuruluş ülkenin öncü gücü haline geliyor; Çekoslovakya'da Husak yerinden uzaklaştırıldı ve Dubçek geri döndü,vb. Çok yönlü sonuçlarıyla bu değişiklikler, yeni ideolojik, siyasi ve ekonomik analiz ve değerlendirmelerde bulunmayı gerektirmektedir.

Doğu Avrupa'daki değişimler Sovyetler Birliği'nin muhalefetiyle karşılanmadı. Aksine, Doğu Almanya örneğinde olduğu gibi kontrolü kaçırmasına ya da Polonya ve Macaristan'daki gibi batılı burjuvazinin etkisinin daha çok görülür olmasına karşı, onları kışkırttı ve esin kaynağı oldu. Doğu Avrupa ülkelerinin Batı ile siyasi-askeri anlaşmalar içine girmesine ve bundan böyle 2. Dünya Savaşı öncesinde olduğu gibi Sovyet etki alanı dışında olmalarına, anti-Sovyet bölgelerine ve bir çeşit "güvenlik kordonu"na dönüştürülmelerine izin vermez. Bu Malta'daki Bush-Gorbaçov zirvesinin ana amacı ve birbirleriyle anlaşmaya vardıkları noktaydı.

Doğu Avrupa'da baş gösteren olaylar, aynı zamanda Batı'da kaygılara sebep oldu Doğu Avrupa ülkelerinin üstesinden gelmeleri gereken kriz sorunlarından daha az can sıkıcı olmayan Alman sorunu ve askeri paktların ve ekonomik birliklerin değişen pozisyonlarının sorunları gibi yeni bazı siyasi sorunlar ortaya çıktı. Doğu ülkelerindeki krizlere ilişkin problemlerde daha az kaygı nedeni değil. Her şeye karşın, tüm taraflar bu süreçlerin teşvikinin gerektiği görüşündedirler, çünkü bunlar bütünüyle kapitalizmden yanadırlar.

Kitlelerin geniş, hatta coşkulu desteğini kazanmış olması, bu olayların dikkat çekici yanı, ya da karakteristiğidir. Bunun neden ortaya çıktığını sormamız doğaldır. İşçi sınıfı ve kitlelerin kapitalizmin restorasyonuna önyak olmaları ve destekleyicileri haline gelmeleri nasıl mümkün olabilir?

Sorunun en kötü yanı, bu ülke halkları, revizyonist rejimi, onun bürokrasisini, şiddetini, ekonomik durgunluğunu, teknolojik geriliğini sosyalist sistemin bir ürünü olarak gördüler ve şimdi sosyalist sistemi ve Marksizm-Leninizmi kabul etmeyi reddediyorlar.

Bu, kitlelerin devlet ve siyasi konulara yabancı kılındığı Doğu ülkelerinin bir katı gerçekliğidir. Sosyalist devletin meşruluğu yönetici kliklerin ikiye bölünmesi yüzünden tehlikeye atıldı ve lekелendi. Doğu Avrupa'da 2.Dünya Savaşından sonra yaratılan sosyalizm, komünist-

partiler ve demokratik değerler ileriye doğru geliştirilip zenginleştirilmedi. Ekonomik gelişme ve sosyal özgürleşme, sosyalist demokrasi-nin mükemmelleştirilmesi ile birlikte ele alınıp gerçekleştirilmedi. Devlet, "tüm halkın devleti" haline gelmedi, aksine halktan ayrıldı ve karşısında yer aldı.

Revizyonizme karşı büyük mücadelesinde Partimiz, kendisini sosyalist maskeleri düşürme, "Marksist" spekülasyonları teşhir etme üzerinde yoğunlaştırmakta haklıydı. Arnautluk komünistleri, halkı sosyalizmden, onun devrimci ideoloji ve politikasından sapmanın tehlikelerine karşı aydınlatmak için ellerinden gelen herşeyi yaparak, sahip oldukları tüm araçlarla azim ve kararlılıkla güçlü bir mücadele yürüttüler. Ama trajedi gerçekleşti. Biz dünya devrimi ordusunun ye-leri, komünistler ve enternasyonalistler olarak, böyle bir şeyin gerçekleşmemesi için mümkün olan azami katkısı yaptık. Ama bu, bizi ge-şekliğe srklememeli, tıpkı gelişmeleri önceden görüp ortaya koymuş olduğumuz gerçeğinin bizi sevince boğmaması gerektiği gibi. Bu trajedi bizi umutsuzluğa düşürmemeli, onu acıyla anmalıyız.

şimdi, doğu Avrupa'da olanlardan dersler çıkarmalıyız. şu soruyu ve yanıtı ortaya koymalıyız: Revizyonizm niçin ortaya çıktı; revizyonizmin objektif ve subjektif doğuş nedenleri nelerdir, gecikmeleri ve hızı, hataları ve ayıredici özellikleri nelerdir? İncelememiz, aynı zamanda Sovyetler Birliği'ndeki gelişmeleri ve oradaki uzun dönemli sosyalist inşa sürecinde ortaya çıkan gelişmeleri de kapsamalıdır.

Enver Hoca Yoldaş, Sovyet sisteminde revizyonizmin doğuşuna yol açan bazı temel hataları ortaya koydu. ıkardığı sonuçlar temelinde, partinin ve ülkenin tüm yaşamkının devrimcileştirilmesi için ülkemizde bir takım önlemler alındı.

Artık uzun yılların geçtiği, olguların belirginleştiği, revizyonizmin hangi zayıflıkları smrp hangi silahları kullandığını gördüğümüz şu anda, birçok sorun açıklığa kavuşuyor ve sosyalist sistemin güçlenmesinde büyük bir rol oynamış olması gereken ama ihmal edilen mekanizmaları kavrayabiliyoruz.

Sovyetler Birliği'nde, tümüyle değilse de genel olarak, bürokrasi-nin büyüdüğünü ve bunun büyük bir tehlike halini aldığını anladılar. Buna karşın, bürokrasiyle, onun uzlaşmaz karşıtı olan kitlelerin rolünü arttırarak, sosyalist demokrasiyi glendirenerek mücadele etmek yerine, idari mekanizmanın mkemmelleştirilip güçlendirilmesine, partinin,

devletin ve sosyal yaşamın emirlerle disipline edilmesine ve yasalara ve yukarıdan aşağıya merkezîyetçiliğin artırılmasına giriştiler. Bugün glasnostun, diğer bir deyişle demokrasi üzerine spekülasyonun, revizyonistlerin silahı haline gelmesi raslantı değildir. Diğerleri gibi, Gorbaçov'un da başarıyla yararlandığı bir boşluk vardı.

Aşağı yukarı aynı şey, liberalizm açısından da geçerlidir. Sovyetler, onunla da esas olarak idari yöntemlerle mücadele etmeye çalıştı. Liberalizmin tipik özelliği, günlük sorunlarla, bilinen kusur ve noksanlarla ilgili spekülasyonlar yapmaktır. Liberalizm kendini güncel problemlerin çözümünde modern ve demokratik bir yol olarak sunar, yeni kavramlar ve terimler kabul eder, vs. Ama Sovyetler Birliği'nde fikirlerin ve karşı görüşlerin tartışılması ve çatışması yerine doğmalar, liberalizme karşı denge unsuru olarak kullanıldı, problemlerin çözümü yerine genel ilkeler denge unsuru kılındı. Bu durum, bireyler ve gruplar, özellikle aydın tabakadan gruplar açısından sosyalizmden kopuşun ve burjuvazinin ortaya attığı veya reklamını yaptığı fikirleri benimsemenin koşullarını yarattı. Burjuvazi böylelikle sosyalizm muhaliflerini buldu ve revizyonist kliklerin sosyal dayanağı böylelikle oluştu.

Ülkemizin gelişmesi, Sovyetler Birliği ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinden büyük farklılıklar taşımasına karşın, beklenmedik gelişmeleri öngörebilmek için, tüm bunlar ve benzer diğer sorunların tartışılması gereklidir.

Sosyalist Arnavutluk'un 1960'ların sonundan beri Doğu Bloku'ndan ayrı bir yol izlediği bilinen bir gerçektir. Ama buna Arnavutluk'un çok daha önceden kendi yolunu seçmiş olduğu gerçeği de eklenmelidir. Ülkemizde devrim sağlamıştır. Arnavutluk Komünist Partisi, Arnavutlar tarafından kuruldu; liderleri, sosyalizm teorisini ulusal ve sosyal kurtuluş savaşı okulunda iyice öğrendiler.

Partimiz sosyalist kamp varolduğu sürece onun tecrübelerini değerlendirdi, ama sosyalist inşa sürecinde, o, ülkenin özel koşullarını, gelenekleri, maddi ve manevi mirası ve ulusal psikolojisini her zaman gözönüne aldı.

Doğu Avrupa'daki bilinen sürecin Arnavutluk'ta ortaya çıkmayacağını söylüyoruz, ama bu, üzerimizdeki dış baskının daha zayıf olması nedeniyle değildir. Gerçek şudur ki, sağlam bir iç durumumuz vardır; savaştan sonra ortaya çıkan devlet iktidarı, halkın iktidarı olarak kalmıştır; Emek Partisi, inisiyatifi ve politikasını, kitlelerin özlemle-

riyle birlik içinde sürdürmektedir. Dış ülkelerden gelen değişiklik ve izlediğimiz yoldan ayrılma çağrıları, emekçi halkın geniş tabakalarının özlem ve görüşlerini yansıtmıyorlar ve destek bulamazlar.

Bu, Partimizin ve halkımızın büyük bir politik zaferidir. Ama, biz bunun değerini küçümsemeksizin uyanıklığımızı her an en üst düzeyde tutmalıyız. 8. Merkez Komitesi Plenum'unda ülkemize çeşitli saldırılar yöneltileceğini söyledik. Zaman öngörümüzü tamamen doğruladı. dış düşmanlar, özellikle Yugoslav ve Yunan gericiliği ilk işareti verenler oldu: Bunlar ülkemize karşı söylenti ve iftira kampanyası başlattılar.

Ramiz Alia Yoldaş, özgür ve bağımsız Arnavutluk 45 yıldır saldırı ve iftiraların boy hedefi halindedir, dedi. Bu, ülkemizde halk devriminin zaferiyle Anglo-Amerikanların umutlarını bağladıkları sömürücü sınıfların başlıca temsilcileri olan hain ve işbirlikçi örgütler olan "Balli Kombetar" ve "Legalite" bozguna uğratıldığında ağır bir yıkıma uğrayan çeşitli Batılı odaklarca başlatıldı. Yugoslavlar bu kampanyayı sürdürdü. Onlar halk iktidarını devirmek için birlikte yalnızca iftira ve propaganda yoluyla değil, aynı zamanda ülkeye saptırıcı çeteler yollayarak da ellerinden geleni yaptılar. Daha sonra, 1960'da bu kez Sovyetler Birliği tarafından saldırılar başlatıldı. Kruşçev bizi "30 paraya emperyalizme satılmakla" suçladı. Aynı şey bugünlerde de yapıyor.

Herhangi bir zamanda, diye devam etti Ramiz Alia Yoldaş, dün ve bugün, Arnavutluk'a yöneler iftira ve saldırıların amacı, Arnavutluk'u ele geçirmek, bağımsızlığını yok etmek, uluslararası ilişkilerdeki konumunu değiştirmek, onu bir oyuncak haline getirmek ve diğerleriyle olduğu gibi onunla da oynamak olmuştur.

Düşmanlarımız kesinlikle utanç içinde başarısızlığa uğrayacaklardır. Biz, özgürlük ve bağımsızlığımızı kanımızla kazandık, onları tereddütsüzce ve kararlılıkla en kutsal şey olarak savunacağız. Halkımız gelişme yolunu bizzat kendisi seçti ve bunun için kemseye minnet etmedi. Devamlı ilerleyen sosyalist inşâ sürecinde onlar ve başka hiç kimse neyin, ne zaman ve nasıl yapılması gerektiğini kararlaştıramaz. Arnavutluk'ta, Arnavutluk halkı kendi kaderini ellerinde tutar, onlar, yalnızca onlar geleceklerinin efendileridir.

Bu koşullar altında, bir yandan uyanıklığımızı azamiye çıkarmak zorundayız, diğer yandan da gerek yurt içinde gerekse yabancı ülkelere yönelik siyasi çalışma ve propaganda faaliyetimizi güçlendirmeli-

yiz. Partinin propaganda, basın, radyo ve TV komitelerindeki yoldaşlar bunun üzerinde ciddiyetle düşünmelidirler. Çünkü bu görev, ne artık eskimiş sloganlar ve argümanlarla, ne de biçimsel ve bürokratik tarzda yerine getirilebilir.

Çalışmamızın diğer bir önemli yönü, ekonomi alanındaki görevlerin gerçekleştirilmesidir. Bunun için yeminlere ve sözlere değil, çalışmaya ve daha çok çalışmaya gerek vardır. Halkın beslenme ve giymiyle ilgili yapılması zorunlu olan planları her yol ve yöntemi kullanarak uygulamalıyız. Piyasada bol miktarlarda sebze, süt ve ete sahip olmak için hiçbir engel, herhangi bir kıtlığı mazur gösterecek bir açıklama olamaz. Benimsediğimiz kararları ısrarlı bir şekilde uygulamak, hatta bunları geliştirme olanakları yaratmalıyız.

Ülkemiz dış politikası ve uluslararası güncel durumun bazı somut sorunları karşısında ülkemizin tavrıyla ilgili olarak konuştuktan sonra, Ramiz Alia Yoldaş şunları vurguladı:

Biz, diğer ülkelerle dostça bir işbirliği ve barışçı bir politika sürdürüyoruz. Bu böyleydi ve gelecekte de çizgimiz bu olacak, izole olmayı ne istedik, ne de istiyoruz. İzolasyon, kuşatılmış bir kale olarak, bizim politik çizgimiz olmadı ve değil de. Bunu Arnavutluk'un düşmanları ister. Bu nedenle yabancı ülkelere ilişkin tavrımız, politik, ekonomik, kültürel ilişkiler ve işbirliğinde, her alanda aktif olmalıdır. Komşularımızla ve Balkanlarda barış ve dostlukla ilgiliyiz. Aynı zamanda Avrupa'nın sorunları ile, dostluğu dostlukla karşılayanlar ile ilişki kurmakla da ilgileniyoruz.

Ramiz Alia Yoldaş, daha sonra, daima dikkatin odak noktası olan, Partinin ve ülke yaşamının devrimcileştirilmesi sorunu üzerinde durdu. Partinin devrimcileştirilmesinin, yabancı etkiler ve girişimlerle savaşmak, Partinin, halk iktidarının, komünistlerin ve kadroların saflığını korumak için zorunlu olduğunu vurguladı.

Bu sorunları Parti Merkez Komitesi'nin 8. Plenumu'nda tartıştık. Bu Plenum'un kararlarını iki nedenle yeniden inceliyoruz: Birincisi, bu kararların tam ve hızlı uygulanmalarını teşvik etmek ve böylece bürokrasi ve liberalizmi, kayıtsızlık ve pasifliği önlemektir. İkincisi,

komünistler ve emekçi halk, 8. Plenum kararlarını, kitlelerin rolünü artıran, tüm halk kesimlerinin özellikle gençlerin, ülkenin sosyalist inşasına geniş ve aktif katılımları olanağı yaratan önlemlerle tamamlamak için önerilerde bulundu.

Partinin güçlendirilmesi, bizim için değişmez ve sürekli bir görev olmalıdır. Parti, sadece sosyalizmin değil, aynı zamanda ve sosyalizme bağlı olarak ülkenin özgürlük ve bağımsızlığının bugünü ve geleceğindeki öncü güçtür.

Doğu Avrupa ülkelerinde sosyalizm, komünist partilerin tekelden kurtulma sloganı altında reddedildi. Ve demokrasiyi yeşertmenin çözümü olarak çoğulculuk birçok parti ve değişik örgütler yaratma formülünü ortaya attılar.

Doğu Avrupa'daki çok sayıda parti, bir zamanlar gerçekleşen ve revizyonist iktidarların canlandırıp derinleştirdiği köklü sosyal sınıf ve değişikliklerinin bir sonucudur. Oralarda toplum farklılaştırıldı, kutuplaştırıldı; objektif olarak bir araya gelmeleri ve kendilerinin olmayan bir parti tarafından temsil edilmeleri olanaksız olan farklı çıkarlara sahip sınıf ve tabakalar oluştu. Şimdi bu gruplaşmaların herbiri iktidarda pay sahibi olmak istiyor.

Biz ülkemizin objektif koşullarını da göz önünde bulundurarak, sosyalist inşanın temel koşulu olduğunun bilinciyle, Emek Partisi'nin hegemonyasına inandığımızı açıkladık. Eğer tarihi düzlemde düşünüp geçmişe, Zogo rejimi zamanına bakarsak, Arnavutluk'ta özgün partilerin olmadığını görürüz. Faşist işgal sırasında, ilk kez siyasi partiler ve örgütler ortaya çıktı. İlki, bugünün Emek Partisi olan Arnavutluk Komünist Partisi idi. Parti, kuruluşundan bu yana, faşizme karşı özgür, demokratik ve halkın Arnavutluğu için uzlaşmaz bir mücadeleye girişti. "Balli Kombetar" ve "Legalite" Partinin kuruluşundan hemen sonra ve ona bir tepki olarak ortaya çıkular. Zengin sınıfları, monarşinin yeniden kurulmasını destekleyenleri temsil eden bu iki kuruluş, ülkede etkin siyasi partiler olamadılar. Çünkü en başından beri, işbirlikçi ve açıkça Alman ve İtalyan faşist işgalcilerine hizmet eden örgütler olarak varoldular. Bu yüzden onlar halk düşmanı örgütlerdi ve halkın desteğini alamadılar. Aksine, Arnavutluk halkı, gençler, kadınlar, kırsal kesimde ve şehirlerde emekçi halk Komünist Partisi etrafında, Ulusal Kurtuluş Cephesi, gençlik örgütleri, kadın örgütleri, vb. gibi anti-

faşist örgütlerde birleştiler. Ulusal Kurtuluş Savaşımızın ateşi içinde sınanmış Partimiz, bu yolu izleyerek kitlelerin sevgi ve güvenini kazandı. Bu sevgi ve güven, sosyalist inşa ve ulusal bağımsızlık ve özgürlüğün savunulması için yürütülen büyük mücadele içinde daha da gelişti.

Ülkemiz koşullarında, uluslararası burjuvazinin çok partililik çağrıları "Balli Kombetar" ve "Legalite" gibi örgütlerin yeniden canlandırılması veya benzer anti-sosyalist ve ulus düşmanı partilerin kurulması anlamına gelmektedir. Bu, demokrasinin değil, ulusal birliğin zayıflatılmasının ve sosyalizmin ortadan kaldırılması koşullarının yaratılmasının bir ifadesi olacaktır.

Burjuva standartlarına göre, çok partinin yokluğu sözde demokrasinin de yokluğu demektir. Bu doğru değildir. Bizim partilerimiz olmadı; ama yerleşim birimleri toplantılarında, köy konseyleri, meclisler, vb.'de halkın sorunlarının demokratik bir yöntemle çözümlenmesi ve özgür tartışmaların yapılması bizde eski bir gelenek olmuştur. Halkın düşüncelerinin akılcılığıyla beslenen Partimiz bu geleneğini daha geliştirdi. Ülkenin ekonomik ve kültürel gelişmesine ilişkin planların oluşturulması ve gerçekleştirilmesinde, halkı ilgilendiren her sorunun tartışılmasında kitlelerin doğrudan katılımı Partinin çalışma yöntemlerinden biridir. Parti bunu, Demokratik Cephe, Gençlik Birliği, Kadınlar Birliği, Sendikalar, Emekliler Birliği, Bilim Adamları ve Sanatçılar Birliği vb. gibi çeşitli birlik ve topluluklar aracılığıyla da gerçekleştirmektedir.

Doğal olarak var olan durum bizi tatmin etmiyor. Sosyalist demokrasinin temeli olan kitle çizgisinin gelişimi, ilgi ve dikkat merkezimiz olmalıdır. Bu yönden bakıldığında Parti içi demokrasinin gelişimi temel öneme sahip bir koşuldur.

8. Plenum'da yaptığımız tartışmanın devamı olarak, Partinin çalışmasının daha da devrimcileştirilmesi için kararlar neler olmalıdır?

1- Partinin kitlelerle olan bağlarının sağlamlaştırılmasını ve iç yaşamının devrimcileştirilmesini dikkate alarak, Merkez Komitesi'nin Enver Hoca Yoldaş'ın da sık sık vurguladığı Parti taban örgütlerinin toplantılarının, çok özel durumlar dışında açık olması gerektiğini kesin bir karara bağlaması gerektiğini düşünüyorum. "Açık toplantı" ne

demektir? Bu, toplantının yeri ve gündeminin önceden ilan edilmesi ve onun yalnızca çağrılanlara değil, katılmak isteyen herhangi bir çalışan insana da açık olması anlamına gelir.

Açık toplantılar düzenlenmesiyle, komünistler halkın önünde sorumluluklarını daha fazla hissederken, taban örgütlerinin kararları ve faaliyetleri emekçi kitlelerin daha sıkı bir denetimi altında olacaktır. ama aynı zamanda, onlar Parti kararlarının uygulanmasına öncülük ederken, kitlelerin desteğine de sahip olacaklardır. Aksi takdirde, faal ve her alanda örnek olmazlarsa, yığınların eleştirel baskısıyla yüzyüze geleceklerdir. Açık toplantılar, sadece komünistler için değil, Parti çevresinde daha fazla birleşecek emekçi kitleler içinde bir okul niteliğinde olacaktır.

2- Uzmanlar ve kadroların seçimi ve atanması kararını daha mükemmelleştirelim. En yetenekli ve fedakar insanların Partide ve iktidar organlarında yer alması; genç, dinamik, bilgili kişilerin sorumlu görevlere ve seçilmiş organlara getirilmesi için gerçek koşullar yaratılmalıdır.

Bu, kadroların yönetimi ve atanması kavramları ve prosedürlerinde değişiklik gerektirir. Bu konuda 8. Plenum kararlarının tartışılması sırasında değerli öneriler yapıldı. Şimdi bunlardan bazılarından bahsedeyim:

a) Seçimleri Anayasa, Parti veya sosyal ve ekonomik örgütlerin tüzükleri ile onaylanan organ ve kadroların yanı sıra, seçim ilkesi daha kapsamlı bir şekilde uygulanmalıdır. Örneğin, doğru olarak belirlenmesi gereken çeşitli teşebbüslerin, fabrika ve işletme yöneticileri, bölümlerin, enstitülerin, kuruluşların başkanları ve diğer kadro kategorileri temsili birimin işçileri ve emekçileri arasında genişçe tartışıldıktan ve kabul gördükten sonra üst organları tarafından atanmalıdır. Üst organların atama yetkisi olması gerçeğine karşın, bu kabul olmadan hiçbir kadro atanmamalıdır.

Böylece kitlelerin rolü artırılır ve kadrolar sorumluluklarını önce atamalarını onaylayan organa değil, emekçi halka karşı hissedirler. Eğer bu kabul edilirse şunu da kabul etmek mantıklı bir çıkarım olacaktır: 8. Plenum'da da vurgulandığı gibi, bu durumda, kollektif iradenin, görevlerini iyi yapmayan, gelişme göstermeyen yöneticileri ve kadroları görevlerinden geri alma hakkı olacaktır.

Bazı kurumların, özellikle de kültür, bilim, eğitim ve bazı başka

alanlardakilerin kadrolarına ilişkin olarak ortalamacılık ve iltimasa giden yolu kapamak için yalnızca seçim değil, yarışma unsurunu da geniş bir şekilde kullanmalıyız.

b) Bu şekilde davranmakla, Parti ve devletin çeşitli yönetici organları tarafından yapılan atamalar sınırlanabilir. Böylece, örneğin, yardımcı bakanlar ve aynı seviyedeki diğer önemli kadrolar, bölgele-
rin 1.sekreterleri ve yürütme komitelerinin başkanları, bölümlerin ko-
mutan ve komiserleri ve işçileri dallarının şefleri, merkezi departman-
ların ve benzerlerin yöneticileri için Partinin merkez organlarının veya
devlet organlarının onayı yeterli olabilir.

Buna karşılık bölgelerdeki yönetici organlar yalnızca bölge ölçe-
ğinde işletmelerin yöneticileri ve diğer önemli kadroları için onay ver-
melidir. Uzmanlar ve diğer kadrolar devlet, çalıştıkları iş merkezleri
ya da kurumların sosyal veya ekonomik organları tarafından atanır.

Böylece, yukarıdan atanacak kadroların, mümkün olan en az sayı-
da olması düşünülmektedir. Seçim ya da yarışmayla alınacak kadrola-
rın onayı, ilgili organlar tarafından, ancak seçim ya da yarışmanın so-
nuçlanmasından sonra verilmelidir.

Parti, taban örgütleri aracılığıyla bu süreçte normların uygulanma-
sına özen göstermek ve bunun için çalışmak görevleriyle yükümlüdür.

c) Halen Parti seçim prosedürünün demokratikleştirilmesi soru-
nunda tartışılacak noktalar vardır.

Genel kuralımız şu olmalıdır: Parti forumlarında iktidar organları
ve kitle örgütleri için seçilen yönetici kadroların onlar içinden çıkması
gerekir. Böylece yardımcı yönetici ya da mühendis yöneticinin yerini
alır, vs. Yöneticileri bir girişimden diğerine dolaştırmamak ya da ba-
kanlıktaki bir yöneticinin yerine almamak için adaylıkların bölge için-
de olması istenir. Niçin çok sayıda bölüm şefi ve müşavir var? Eğer
sorumlu mevkilerde bulunmaya değer değillerse niçin komitelerdeki,
bölüm ve şubelerdeki bu tür yerlere getirilip oralarda tutuluyorlar?

8. Plenum'da, taban örgütleri bürolarının sekreterlerinin seçim ya
da yeniden seçim döneminin 4-5 yılla sınırlanması belirtildi. Aynı za-
manda bölge parti komite üyeleri ve halk konseyleri, halk meclisi dele-
geleri ve merkez komite üyeleri, vb. gibi organ ve işlevler içinde sabit
bir zaman uygulanması gerektiği fikirleri ileri sürüldü. Böyle bir şey,
kitlelerin rolünü arttırarak, alışkanlık ve gereksiz kurallarla, subjekt-
vizm ve başka yabancı eğilimlerle mücadeleyi güçlendirerek iç de-

mokrasiiyi güçlendirmekte yardımcı olmaz mı? Örneğin, temsilci ve delege seçimlerinin her yasama kurulunda, her parti kongresinde ve bölgelerdeki her parti konferansında, halk konseyi ve bölge parti komitesinin en az üçte birinin zorunlu olarak yenilenerek seçilmesine karar verilecektir. Bu şekilde aynı kişinin 2-3 yasama kurulunda yeniden seçilmesi sınırlanarak, kadroların değişimi de daha somut bir uygulamaya kavuşmuş olmaz mı?

d) 2-3 aday gösterilmesi temeli üzerine kurulan halk temsilcileri seçimlerinin yeni işleyişinin yararlı olduğunu hepimiz gördük. Bu işleyişin bazı hallerde Halk Meclisi delegelerinin seçiminde bile, yalnızca aday gösterme müzakereleri esnasında değil, oylamalarda da uygulanması gerekmez mi? Kuşkusuz bir oy dağılımı olacaktır. Ama tüm adaylar Demokratik Cephe tarafından gösterilse burada yanlış olan nedir?

8. Plenum'da birlik ve oy ve düşünce birliğine ilişkin olarak neler dendiğini hatırlayalım. Bu kavramlar karıştırılmamalıdır. Birliğe fikir alış-verişi de, tek aday için oybirliği sağlanamaması gerçeği de zarar vermez. Bana öyle geliyor ki bu komplekse karşı mücadele etmek zorundayız.

3) Sosyalist demokrasimizi güçlendirmenin bir koşulu olarak bürokrasiye karşı mücadele daha yüksek bir düzeye çıkarılmalıdır. Bu mücadele yalnızca Partimizin değişmez çizgisini teşkil eden kitlelerin rolünü durmaksızın yükseltmek suretiyle başarıyla yürütülebilir. Bu, aynı zamanda bürokrasi ve diğer anti-sosyalist etkinliklere karşı tek çaredir. Bugün, koşullar bürokratik engelleri kabul etmezler. Buna bir son vermek gerekir ve ne kadar çabuk son verilirse o kadar iyi olacaktır. Bir takım kurbanlar gerekse bile bunu yapalım. Çünkü Parti ve ülke yaşamının devrimcileştirilmesinin her aşaması kendi tarzını ve insanını gereksinir.

Parti, ve Enver Hoca Yoldaş, sık sık, kitlelerin kendilerini her zaman ve toplumsal yaşamın her alanında kararlaştırmacı önemde bir yaratıcı faktör olarak hissetmeleri gerektiğini vurgulamıştır. Bu, kitleler planların yapılması ve gerçekleştirilmesinde yer aldığı pratığe uygulanır. Ama ifadesini, işçi sınıfının toplumda öncü rolü oynaması gerektiği ilkesi uygulandığında bulur. Bu amaç için önemli bir etken işçi denetiminin güçlendirilmesidir. Bürokrasi tarafından engellenen bir diğer devrimci önlem budur. Bürokrasiye, iltimasçılığa, imtiyazlara,

gereksiz kibire ve çeşitli adaletsizliklere karşı mücadelede bu vazgeçilmez silahı başlıca güç olarak kullanmak Partinin ve özellikle de sendikaların görevidir. Bu da, yalnızca, tıpkı başlangıçta uygulandığında düşünüldüğü gibi, işçi denetiminin herkes ve her şey üzerinde tam yetkiye sahip olmasıyla başlanabilir.

İktidar karar alma yetkisine sahip olana aittir. Yetki olmaksızın iktidar olmaz. Eğer işçi sınıfının yalnızca önerilerde bulunma hakkı varsa bu, iktidarın elinden alınması demek olacaktır. Bu nedenle bir dizi yetki, aygıtlar ve kadro bürolarından alınarak kolektiflere, kitle örgütlerine, konsey ve kollegyumlara geçirilmelidir.

8. Plenum'da neler söylendiğini tekrarlamaya gerek yok ama büro-rasiyle durmaksızın mücadele etmek gerektiğini düşünüyorum. Bu nedenle Parti ve özellikle hükümet organlarının tabana daha fazla yetki vermek, aşırıya kaçınıldığı yerlerde merkeziyetçi yönetimi sınırlamak, normlar koymak ve olanaklı olduğunda çok şeyi somut olarak belirtmek eğiliminden vazgeçmek, memurlar ve ücretlilerin sayısını azaltmak ve böylece idari aygıtı kısıtlamak,vb. sorunlarının yeniden incelenmesi gerekir. Seçilen organların işlevlerini verolünü, aynı zamanda seçimlerde partisiz halkla komünistlerin oranının saptanmasını da bozmamak için aygıtların görevlerinin açık olarak belirlenmesinin özel bir önemi vardır.

4) Ülke yaşamının devrimcileştirilmesi ve sosyalist demokrasimizin gelişmesi aynı zamanda yasama, yürütme ve hukuki sistemin tamamlanması ve uygulanması alanlarına da yayılmalıdır.

Bu alanda ilgili organlar şimdiye kadar ki uygulamanın gösterdiklerini, sosyalist yaşamımızın hangi yönde geliştirilmesi gerektiğini incelemeli ve gelişmenin bugünkü aşamasıyla uyum için olmalıdırlar.

Bir süre önce Siyasi Büro, diğer şeylerin yanı sıra, yaşamın ortaya çıkardığı, duruşmalardaki yasal savunma sorunu, cezai suçlardan dolayı hüküm giyen ve uzun süre toplumdaki doğru davranış ve pozisyonlardan uzak tutulup, cezalarını çekmek durumunda kalan kişilerin rehabilitasyonu gibi, bir takım problemlerin incelenmesini tavsiye etti.

Yasama sorunuyla ilgilendiğimiz için, devlet faaliyetinin genişlemesini, yasal faaliyeti şekillendirme güçlüklerini dikkate alarak Adalet Bakanlığının yeniden oluşturulması için önerilerde bulunuldu. Devletin faaliyetinin meşruluğu üzerindeki denetim fonksiyonu, yargılama

yasalarının yeniden incelenmesi ve geliştirilmesi için gereklidir bu.

Ramiz Alia Yoldaş, daha sonra, özellikle onların siyasal bakımdan değerlendirilmesi söz konusu olduğunda halka özen gösterilmesinin önemine dikkat çekti. Kişilerin değerlendirilmesi sırasında, onların aile kökenlerine gereğinden daha fazla ağırlık verildiği durumların görüldüğünü söyledi.

Ailenin ideo-politik ve manevi durumunun önemi vardır, ama kişinin kendi şahsiyeti ve yapısı kesinlikle belirleyicidir. Düşmanı esas olarak aile çizgisinde arayan bu türden bir sınıf savaşımı şematik ve bürokratiktir.

Ramiz Alia Yoldaş şöyle devam etti:

Partinin genel çizgisi ve ekonomik politikası, ülkenin bağımsızlığını garanti eden ve halkın yaşamını durmaksızın zenginleştiren bir düzenle, insanın insan tarafından sömürülmediği toplumu inşa etmeyi amaçlamıştır ve amaçlamaktadır. Ve sonuçlar biliniyor. Ama önümüzde uzanan gelişmeler, herşeyin ötesinde, kitle çizgisini derinleştirerek ve ekonomik aygıtı mükemmelleştirerek sosyal sistemimizin itici güçlerini daha da canlandırma ihtiyacını zorunlu kıldı.

Üretimde ve diğer yerlerde emekçi halkın geniş kitlelerinin daima yönetici faaliyetin esas unsuru olması, inisiyatif ve katkılarının her zaman, çeşitli alanlarda izlenen politikaların hazırlanması ve uygulanmasında belirleyici etkenler olması Partinin değişmez çizgisi olmuştur ve olacaktır.

Halk tam anlamıyla ülkenin ve sosyalizmin amaçlarının efendisi-dir, çünkü onlar aynı anda hem uygulayıcı hem de yöneticidirler. Büyük ya da küçük her işte, iktidarı sürdürmenin bu iki yanı birlik içinde, bir adımda yürümelidir. Bu, sosyalist düzenin temel faktörüdür. İzole edilmiş çalışma, aşırı merkeziyetçilik, formalizmin belirmesi ve alışkanlıklar sosyalizmin gelişmesini engeller.

Her iş biriminde gelişmelerin çağdaş ve yoğun temposuna uygun olarak mümkün olduğu kadar çok vermek ve mümkün olduğunca az istemek ya da harcamak için, itici güçleri teşvik eden hizmetler ve üretim güçlendirilmelidir. Ne var ki, uygulamada birçok durumda, bireyler ve grupların kendi aralarındaki ve toplumla olan ilişkisinin bu iki yanı ayrı olarak ele alınır ve bu planları gerçekleştirmekteki başarısızlıklar devlete yıkılarak ve yatırımlarla, ithalatlar ve harcamalarla karşı-

lanmaya çalışılarak uygulanır. Şimdi, iktidarımızdaki ekonomik mekanizma, tüketimi üretimden daha çok teşvik eder.

Önceliğin, kaliteye, üretkenliğe ve verimliliğe, teknik ve bilimsel gelişmeye verildiği ekonomimizde şimdiden uygulanmakta olan yoğun gelişme aşamasında ekonomik aygıtımızın bilimsel unsurlarının gelişmesini ilerletmemiz kesinlikle gereklidir. O, zaman kaybedilmeksizin modası geçmiş unsurlardan ve yetersiz taklitçi uygulamalardan arındırılmalıdır. Bunun yanında görülen zayıflıklar ve noksanlıkları değiştirmek gereklidir. Kuşkusuz, bu zor bir sorundur. Deneyimlerimizden ve diğer ülkelerden neleri yapmamız gerektiğini ve yeni adımları atmak için derinlemesine çalışmalar ve incelemelerin gerekli olduğunu öğrendik.

Ekonomik aygıtımızı mükemmelleştirmeyi isterken, demokratik merkeziyetçilikten, sosyalist planlamadan ya da halk için hayati önemi olan sosyal kazanımlardan vazgeçmeyeceğiz. Bu nedenle değişiklik yapma ihtiyacından korkmamalıyız. 8. Plenum'da şöyle denildi: Sürekli araştırma içinde yeni bir toplum inşa ediyoruz, bu nedenle herşey tahminlerimize uygun olarak gerçekleşmeyebilir. Ama ürkeklik elimizi ayağımızı bağlamamalıdır. Bu, yaratılan koşullara uygun olarak asla tereddüt etmeksizin yeni çözümler ve gelişme yolları arayan Partimizin stili değildir. Partimiz daima yenilikçi olmuştur ve olacaktır, çünkü bizim bilimimiz, Marksizm-Leninizm özünde yaratıcı ruhuyla karakterize olmaktadır.

Parti ve devlet önderliği uzun süredir ekonomik ilişkilerin başlıca alanlarına ve onların makinalaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılmasına ilişkin fikirler geliştirdi. Bunlar derinleştirilmelidir. Ama Merkez Komitesi'nin bu Plenumunda başlıca kararlar ve bunların izlememiz gereken yollar olup olmadığı konusunda tartışabiliriz.

Tabanın inisiyatifinin artırılması, merkezi planlama alanında birçok yetkiden vazgeçilmesini gerektirir. Yetki sorunu temelde çalışmanın devrimcileştirilmesinin, işletmelerin ve bölgelerin doğrudan sorumluluğunu artırmanın bir yolu olarak derinlemesine tetkik edilmelidir.

Planlamada tabanın yetkilerinin genişletilmesi belirli rota izleyen faaliyetlerin merkezden bölgelere, bölgelerden işletmelere, kooperatif ve enstitülere niteliksel geçişini gerektirir. Tarımda planlamaya ilişkin yaptığımız değişiklik, yalnızca bir endeksleme sorunu olarak düşünül-

memelidir. Bu değişiklik, üretimin yapısı ve tabanın merkezle ilişkisi açısından yeni bir kavrayışla yapılmak zorundadır. Yiyecek endüstrisi, hafif sanayinin bazı sektörleri, ulaşım, kamu ve ticaret hizmetleri konusunda da aynı şekilde davranmalı mıyız?

Taban, üretim ve verimliliğin yoğunlaştırılması amacıyla en iyi çözümlere ulaşmak için daha uygun örgütlenmelere teşvik edilmelidir. İşletmeler ve kooperatiflerin daha ileri bölümleri ve sektörlerinin akla uygun ve yararlı olacağına karar verildiği yerlerde, bu bölünme gerçekleştirilmelidir. Yeniden bu tür örgüt biçimlerinin etkin olduğu yerlerde, üretim birimleri için planlanan görevin zaman biriminin veya ücretin temel alındığı çalışma fikri gibi, ortaya konulması gerekli düşünceler vardır. Acaba bu, üretim ve hizmetleri harekete geçirici bir etki yapacak mıdır?

İdari yöneticilik yöntemlerinin bırakılması ama aynı zamanda yukarıdan gelen emir ve görevlerin bilimsel özelliklerinin sindirilip zorunlu olduklarında kullanılmasıyla, ekonomik yöntemlerin ve maddi kaldıraçların uygulanmasının genişletilmesi için tüm koşullar yaratılmış bulunuyor. Bu alandaki belirleyici adımın, işletmelerin sosyalizmin ekonomi-politik yasalarıyla tanınan bağımsızlığını gerçekleştirmek için gerekli ekonomik olanakların yaratılması olması gerektiğini düşünüyorum.

Güncel uygulamada, işletmelerin bağımsız ekonomik muhasebesi veya kendi kendini finanse eden işletmelerin ekonomisi, üretim harcamalarını, satışlardan elde edilen gelirle örtmeye çalışacak şekilde işler. Oysa, genişletilmiş yeniden üretimin ihtiyaçları, yatırım alanları için, ki bunları dikkat almak devlete kalmış bir şeydir, gelir sağlama ve finans yoluyla çalışır. İşletme aktivitesinin bağımsız muhasebe sistemi üzerindeki idare, devlet bütçesinden finanse edileceklerden ayrı olarak, kendi gelirleriyle finanse olacak aktivitelerin incelenmesi ve ayrılmasıyla yetkinleştirilir. Bu, gelirlerden, ortaya çıktıkları yerlerde daha fazla yararlanılması anlamına gelir. Bu yolla kollektifin çıkarları maddi ifadesini bulacaktır. Bu işletmenin aktivitesini, elde ettiği ekonomik sonuçları, gelir ve giderleri arasındaki dengeyi anlamanın ve bunu açıklamanın büyük önemi vardır.

Bu şartlar altında, devletin vakıflardan gelir sağlama problemi yeniden gözden geçirilecektir, çünkü bunlar az iş, pasiflik ve tembellik için bir ~~kalkan~~ halini alıyorlar. Bunların sadece zorunlu ihtiyaç durum-

larında, bilinçli bir kararın ve işletmelerin etkin olmayan harcamaları ve istenmeyen sonuçların olmadığı durumlarında açılmasına ilişkin düşünceler ortaya çıkıyor.

Yapılan incelemelerin tavsiye ettiği ekonominin bu finans kavramının uygulanması, çalışanların ücretlerinde ve fiyatlarda bile birkaç geliştirme ve düzenleme gerektirecektir. İşin yeniden hesaplanması konusunda, çalışan kesimin ücretleri önemlidir. Bunlar, ekonominin devlet sektöründe yalnızca belli çalışma merkezlerindeki kotaların gerçekleştirilmesi temeli üzerinde değil, aynı zamanda işletme veya fabrikaların elde ettikleri nihai sonuçların temeli üzerinde de oluşturulmalıdır.

Ücretler, kısmi önlemlerle daha güçlü bir teşvik sebebi olabilir. Örneğin, mevcut ücret düzeyi değişmeden kalabilir, ama biz, planın fazla uygulanması yolu dışında, bir çokluk sistemine göre, petrol, krom, ihracat ve diğer sektörleri teşvik etmek yoluyla ücret tarifesini değiştirebiliriz. Böylece, genelde temel ücretler ve artışlar arasındaki oranı ikincisinin yararına değiştirmeye başlayabiliriz.

Tüm bölgelerde tarımsal üretimin büyümesini teşvik etmek için uzmanlar, giderek artan ve bölgelere göre farklılaşma gösteren satış fiyatlarının, aynı zamanda özellikle devletin geri dönülmez araçlarla önemli yatırımlar yaptığı daha yüksek düzeyli ve güçlü kooperatiflerden differansiyel rant alma uygulamasının yükseltilmesi nihai amacına uygun olarak da yeniden gözden geçirilmesine ilişkin önerilerde bulundular.

Toptan mal satışı fiyatlarında bir takım değişiklikler yaparak, hakedilmemiş kiralari, asılsız kullanımı, gelişmenin önceliği ve sosyal sınıf politikasıyla ilgili olmayan yeniden dağılımları azaltmalıyız. Bu, farklı üretim branş ve sektörlerinin katkısını ve gerçek değerlere dayanan ekonomik ilişkiler kurmamız için imkanlar sağlayacaktır. Her fiyat ve ilişki için politika uygulama isteği bizi ekonominin iç yasalarına karşı harekete geçirebilirdi.

Satış ve toptan satış fiyatları sistemine el atılmasıyla, perakende fiyatlarda da bir takım düzeltmeler yapılması ihtiyacının ortaya çıkabileceği yolunda düşünceler açıklandı. Parti, bu fiyatların sabit kalmasına çalıştı. Bu Plenum şunu tekrar onaylayabilir: Temel ürünler sabit ve garanti edilmiş fiyatlarla satılacaktır. Diğer yandan, temel olmayan diğer bazı mallar için eğer gerekliyse, arz-talep dengesini iş veriminin

artışı ve halkın ihtiyacının daha iyi biçimde karşılanması için teşvik edici bir unsura çevirerek fiyatlar değiştirilebilir.

Ramiz Alia Yoldaş daha sonra şöyle dedi:

Ne var ki, finans ve kredi sistemiyle ilgili, ücret ve fiyatlarla bağlantılı olan tüm bu ana unsurlar hala inceleniyor. Ama konular hakkındaki düşüncelerini açıklamak ve bunların siyasi, ekonomik ve sosyal etkilerinin derecesine karar vermek bu Plenum'un görevidir. Öte yandan, devletin ve inceleme organlarının çalışmalarını hızlandırmaları ve önerdikleri çözümleri daha derinlemesine araştırmaları gereklidir.

Sosyalist inşanın deneyimi, özellikle 1980'lerde, yalnızca kendi ekonomik kaynaklarımıza dayanarak ilerlediğimiz bu son on yılda bize halkın ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için kitle inisiyatifini daha fazla harekete geçirmeyi öğretiyor. Bu şekilde, yurttaşlar kendi sermayeleriyle yalnızca köylerde değil, işin kooperatiflerdeki gibi organize edildiği tarımsal işletmelerde de daha fazla konut yapmaları için cesaretlendirilebilir. Kasabalarda ve işyerlerinden uzak merkezlerde, yurttaşlar varolan özel mülkiyetlerindeki evleri genişletmeye ve tamir ettirmeye ve bireysel veya grupsal olarak yeni konutlar yapmaya yönlendirilebilirler. Bu, bağımsız olarak ya da devletle karşılıklı yükümlülükler getiren sözleşmeler yaparak da mümkün olabilir.

Arz ve talep arasındaki, üretim ve tüketim arasındaki oranları, Partinin ve halkın dikkati dışında tutmuş olsaydık, ekonomi aygıtımız dilediğimizce canlanamazdı.

Üretimin tüketim ve piyasaya etkin bağımlılığı, ekonomik önceliklerin dikkatli bir incelenmesini ve uygulanmasını gerektirir. Aynı zamanda, emek verimliliğinin önemli bir artışı ve etkinliği için daha yoğun çabalar gerektirir. Üretim araçları mutlak olarak gereklidirler ve sorunu genel olarak stratejik açıdan ele aldığımızda, onların üretimi tüketim mallarından daha hızlı gelişir. Ama son çözümlemede, üretim araçları halk için üretilen tüketim mallarında artış sağlamak için gereklidirler.. Bir birim tüketim malı sağlamak için ne kadar az üretim birimine gerek varsa, bu, toplumun o kadar yararına olacaktır.

Piyasa için sanayi ve gıdasal maddelerin artırılması, 1990 yılı

planının esas önceliklerinden biridir.

Halkın satın alma gücünün maddi kaynaklarla uyumu, şimdi ve sonra, tarımsal yiyecek maddelerinde bir artışı gerekli kılar. Bu koşullarda, tarımsal ve çiftlik hayvanları üretiminin teşviki değişmez bir görev olarak düşünülmelidir. Bazı önlemler benimsedik, ancak bunlar daha da derinleştirilmelidir. Böylece, kollektif evcil hayvan sürüleri ve küçük arazilerin köylülüğün ihtiyaçlarını karşılamada daha önemli bir rolü olması gerektiği anlaşılmaktadır. Şehirde kooperatif ürünlerini artırmak için gereken şartları sadece bu yaratır. Ama, tarımsal kooperatiflerin gelip şehir pazarlarında tarımsal ve hayvansal ürünlerini devletin belirlediği fiyatlardan farklı olarak kendi belirledikleri fiyatlarda satmalarına yardımcı olmak için yeterli çaba harcanmıyor.

Birkaç gün önce et ihtiyaçlarını karşılamak için, kırsal kesimdeki çiftlik kooperatiflerinin her ailesine çiftlik hayvanları sağlanması kararını benimsedik. Köylülerin hayvan ürünlerini, fasulye, patates gibi sebze ve meyve ürünlerini artırmak için geniş olanaklarının olduğu unutulmamalıdır. Bu yüzden küçük sürü ve arazilerin güçlendirilmesi için yapılan mücadelenin yanı sıra et sorununun çözümünü hızlandırmak gibi ek önlemler alınabilir.

Sevgili Yoldaşlar,

Merkez Komitesi'nin bu Plenum'unda benimsenen kararlar, iç durumun daha da güçlenmesine ve kararlılığına etkiye bulunmak, sosyalist inşa ve ülkenin devrimcileştirilmesine bir güç vermek, kazanılan zaferleri, Anayurdumuzun özgürlük, bağımsızlık ve egemenliğini daha da güçlendirmek içindir.

Sosyo - Ekonomik Yaşamın Demokratikleştirilmesi Halkın Düşüncesini ve Eylemini Güçlendirir

Yoldaşlar,

9. Plenum oturumlarının yapılışından bu yana geçen son üç aylık süreçte, ülkemiz devrimci coşkunun yeni bir evresini yaşadı. Halkımız, bu Plenum'un kararlarını sevinçle karşıladı ve bunlar, toplumumuzun sürekli mükemmelleştirilmesini amaçlayan eylemler için esin kaynağı oldular. Kitlelerin rolü daha da güçlendirildi ve üzerilerine düşen siyasi sorumluluk bilinçleri daha da geliştirildi.

Merkez Komitesi'nin topladığı bilgilerden de anlaşıldığı gibi, bu süreçte, Parti, devlet ve ekonomik organları yoğun bir faaliyet içine sokuldu. Kitlelerin tüm sosyal etkinliğe katılımı daha aktif bir hal aldı. Sorunların doğru bir şekilde çözülmesi için sosyal tartışma daha da canlandı.

Bu iki- üç aylık süreçte, 9. Plenum kararlarının uygulanması bağlamında birçok yeni kadro seçildi ve yeniden seçildi. Bunların bir kısmı yerinde kaldı, bir kısmının yerine genç ve daha yetenekli insanlar getirildi. Sadece Tiran'da 266 müdür, şef ve memur değiştirildi. Dev-

let organlarında komünist memurlarla partili olmayanlar arasındaki sayısal oranın mümkün olduğunca doğru bir biçimde kurulmasına ilişkin Merkez Komitesi 8. Plenum kararının, bu değişiklikler sayesinde, eskisinden daha iyi uygulanmakta olduğunu yoldaşlara bildirmek isterim. Bundan dolayı, bugün, örneğin bakanlık ve merkezi departman aygıtlarında, toplam çalışanların ve memurların % 33'ü komünistlerden, % 67'si partisizlerden oluşmaktadır. Tiran bölgesindeki kombinelerde, tesislerde, fabrika, işletme ve kooperatiflerde ekonomiyi ve kültürü yöneten toplam kadroların ve yönetici teknik personelin yaklaşık % 17.5'u komünistken % 82.5'u partisizdir.

Önceden tahmin edildiği gibi, kitle çizgisinin geliştirilmesi bürokrasiye karşı mücadeleyle koşut gitmektedir. Partinin ve iktidar organlarının emekçi halkla bağları daha da güçlendi. Eleştiri ve özleştirme daha cesur bir şekilde yapıldı. Emekçi kitleler, görevleri çözümlemede ve kararlar almada ne dênli kültürlü, olgun ve dengeli olduklarını gösterdiler. Bu, Partinin bu yolda ısrarlı ilerlemesi için büyük bir esin kaynağıdır. Kitlelerin, araçları, yasaları ve demokratik kurumları sosyalist ilerleme yararına kullanma becerisi, Partinin kararının doğruluğunu gösteriyor. Aksi olsaydı, bunların kötüye kullanılması, bizim bu konuyu tekrar düşünmemize neden olurdu.

9.Plenum, Partimizin militan ve anti-bürokratik karakterini açıkça gösterdi. Kollektif üyelerinin özgürce katılımıyla yapılan Parti taban örgütlerinin açık toplantıları, onların ve tüm komünistlerin faaliyetlerini kitlelerin doğrudan denetimine soktu, emekçi halkın kalkınma plan ve talimatlarını özenle yerine getirmedeki yaratıcı rollerini zenginleştirdi ve parti - halk birliğini güçlendirdi.

Bu cesaret verici adımları dile getirirken, bu yönde yapmak zorunda olduğumuz daha çok şey olduğunun bilincinde olmalıyız. Ülke yaşamını demokratikleştirme mücadelesi, sosyalizme her adımda eşlik etmesi gereken tarihsel bir süreçtir. Gerçekte, bugün alınan önlemler, 70'lerin eşliğinde, Enver Hoca Yoldaş'ın bilinen konuşmalarıyla ve o dönemde Partinin, kendisinin ve tüm ülke yaşamının her yönden devrimleştirilmesi için benimsenen kararlarla başlayan tarihsel sürecin yeni bir evresini, ikinci bir dönemini oluşturur.

Partimiz, belirlediği yolda kararlılıkla yürüyecektir. 9. Plenum'da alınan ve bugünkü toplantıda daha da geliştirdiğimiz ve somutlaştırdığımız kararlar, halkın ve Anayurdun çıkarlarına uygundur. İşçilerin,

köylülerin, aydınların, gençliğin, halkın kendisinin ülkenin gerçek efendileri olması ve her alanda, ekonomi, kültür ve savunmada iktidarını ve egemenliğini gerçekleştirmesi için kitlelerin rolünü artırmayı amaçlıyoruz. Sosyalist demokrasinin geliştirilmesi yoluyla, ekonominin iyi bir biçimde gelişmesini garanti altına almak, emekçi halkın sosyal faaliyetin her alanına ilgisini artırmak, yaşam koşullarını sürekli olarak iyileştirmek amacıyla ülke ve Parti yaşamını devrimcileştirmeyi hedefliyoruz.

Başta Parti Merkez Komitesi ve Hükümet üyeleri olmak üzere hepimiz için, önümüzdeki görevleri yerine getirmenin kolay olmadığı açık olmalıdır. Değişiklikleri yaşama geçirmek her zaman zordur. Bu yönde, gelenek, kültür ve maddi koşullar gibi iç içe geçmiş pek çok etken vardır. Yetkiler sorununu ele alalım. Merkezi organların veya yürütme komitelerinin yetkilerinin abartılı bir biçimde merkezileştirilmesi giderilmeksizin, kitlelerin rolünün ve inisiyatifinin artırılmıyacağını hepimiz savunuyoruz. Bir şeyden vazgeçmek için daha niteliklisini öğrenmek zorundasınız. On yıldır alıştığınız bir şeyi yapmak, yeni bir yönetme tarzında ustalaşmaktan daha kolaydır.

Başkalarının haklarını kullanmaya ve kişisel karar ve emirlerle otorite kurmaya alışkın kimi memurlar şunu soruyorlar: "Peki biz şimdi neyle uğraşacağız?" Bu yoldaşlar, merkezi organlar ve yürütme komitelerinin para ve malzeme dağıtımını için değil, tek tek alanlarda gelişme politikalarını özenle üretmekle, teknik ve teknolojik ilerleme stratejisiyle, pratikten, sistemlerindeki, işletmelerindeki ilişki ve denetimlerden çıkarılan değerli genelleme ve incelemelerle ciddiyetle ve yetkin bir biçimde uğraşmak için kurulduğunu unutuyorlar. Mevcut koşullarda, tüm yönetim aygıtı piramidindeki görev ve işlevlerin bilimsel temelde yeniden bölüşümü mümkün oldu.

Parti Merkez Komitesi 9. Plenumu, sosyo-ekonomik yaşamın, istisna tanımayan bir disipline, birleştirilmiş norm ve yasalara dayanarak yeniden düzenlenmesi çağrısında bulundu. Kitleler yapılan her şeyi denetlemeye teşvik ediliyor. Ama hedeflere ulaşmak için uzun bir yol katetmemiz gerekiyor. Bu yolda, gelişmeyi anlamayan unsurların yanı sıra, sosyalizme zarar vermeye çalışanların direnişiyle de karşılaşacağız. Sınıf mücadelesinin bu alanda da verildiğini akıldan çıkarmamalıyız.

Bu bakımdan, çeşitli kurumların kadrolarının, müdürlerinin, önder

kadrolarının doğrudan kolektifler tarafından seçilmesi kararının yaşama geçirilmesi basit bir şeymiş gibi görünüyor. Ne var ki, kitle çizgisinin uygulanması, bazı Parti, devlet ve ekonomi organları için sorunlar çıkardı. Sonuç olarak, halkın iradesinin yaşama geçirilmesini yapay olarak engelleyen kimi işlemler yapıldı; bazı yerlerde toplantı prezidyumunun tercih ettiği adayı onaylatmak için açık oy kullanılarak, bazı yerlerde kimi dalavereci ve tembellerin, sıkı bir disiplinin uygulanmasını isteyen kadroların prestijini sarsmak için tabanın demokratik seçim hakkından yararlanması yoluyla, kolektiflerde eski kadroyu seçmek için baskılar yapıldı. Bu, sabırla, sürekli bir eğitim çalışmasıyla, ama aynı zamanda kesin ve doğru kurallar koyarak üstesinden gelmemiz gereken diğer bir güçlüktür. Parti, 9. Plenum kararlarının yaşama geçirilmesi için yapılan tüm çalışma sürecini izlemelidir. eğer Tropoya'da veya başka bir bölgede, kolektifler, sorumlu organların yönetici görevlilerin seçimine ilişkin kimi tavsiyelerini dikkate almazsa, o zaman Parti komitesi ve yürütme komitesi, durumu daha yakından ve iyi öğrenmek ve halkla bağlarını yenilemek için bu soruna kafa yormak zorundadır. Eğer Berat bölgesindekiler, Parti çalışmasını gücünün yarısıyla yapabileceğini söylüyorsa, bugün böyle davranmak zorundayız. Eğer her işyerinin taleplerini birleştirmek için ülke çapında bir tartışma olduysa ve gerekli ölçütler belirlendiyse, bu tartışma, Merkez Komitesi de dahil olmak üzere merkezi organları bile kapsamalıdır.

Parti içi kurallara ve hükümlere göre forumlar periyodik olarak seçilir ve yenilenirken, aygıtların aynı kaldığını akıldan çıkarmamalıyız. 9. Plenum'dan sonra bile pekçok yerde, merkezdeki ve bölgelerdeki aygıtlar eskisi gibi davranmaya, hep başkalarından talep etmeye devam ediyorlar. Oysa Plenum kararlarını yaşama geçirmenin temeli şu olmalıdır: "İşe kendinden başla." Eğiticiler için istenenler zamanın gereklerine uygun olmalıdır.

9. Plenum kararları, Partinin ve kitle örgütlerinin eğitim çalışmasının düzeyini yükseltme görevini ortaya attı. Tüm propaganda, zamanın ihtiyaçlarına cevap verecek tarzda yapılmalıdır. Formüllerden ve sloganlardan vazgeçmeli ve sorunların üstesinden sabırla ve uygarca gelmek için uygun argümanlar kullanılmalıdır. Parti ve kitle örgütleri, halkı aydınlatmak ve ülkemize ve sosyalizme karşı yürütülen düşmanca propagandanın her etkisini kanıtlarla çürütmelidir.

Denenmiş silahımız olan, halkın parti etrafındaki birliğini güçlendirmek için yorulmak bilmeden çalışmak zorunludur. İşçiler ve köylülerle, aydınlarla ve özellikle de Anayurdun geleceği olan gençlikle birlikte çalışmalıyız. Anayurda ve onun özgürlüğüne duyulan sevgi, ahlaki dürüstlük ve saflık, devrimci ve ilerici ruh gibi sosyalizmin yarattığı değerleri korumaya ve daha da yükseltmeye çalışmalıyız.

Bundan çok değil, 45 yıl önce nüfusun yaklaşık % 85'inin okuma yazma bilmediğini kitlelere açıklamak hiç de aşırı olmaz. Oysa bugün gençliğin % 75'i ortaöğrenime devam ediyor. Unutmayalım ki, 1945'te Arnavutluk'ta ortalama insan ömrü 38 yıldır. Şimdi 70'in üzerindedir. Daha 25 yıl önce, Arnavut kızları ve kadınları ikinci sınıf insan olarak görülürdü. Şimdi, öğretmenlerin ya da doktorların % 60'dan fazlası kadın ve kızdır. Arnavutluk'ta terörizm, uyuşturucu alışkanlığı ve işsizlik yoktur. Toplumsal eşitsizlik olmadığı gibi ulusal baskı da yoktur. Ülke, köleleştirici borçları ve zincirleri olmaksızın kalkınıyor ve ilerliyor. Halk, egemen Anayurdunda özgürdür. Sosyalizmin ve halkın bu zaferlerini hiçbir güçlük veya eksiklik yok edemez.

Ülkeyi feodal aşamadan modern yaşama getiren önemli sosyo-ekonomik, siyasi dönüşümlere, halkın ve iktidarın birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu sosyalist toplum dışında hiçbir sosyal düzene ulaşamazdı. Arnavutluk, yurttaşların hak ve ödevlerinin tüm toplumda uyumlu bir hale getirildiği özgür ve demokratik bir yaşam sürmeseydi, bu başarıların yaşama geçirilmesi mümkün olamazdı.

Her alandaki başarılarımız, Partinin rolüyle, Arnavutluk halkını bilgelik ve kararlılıkla bir zaferden ötekine götüren Enver Hoca'nın adıyla bağlantılıdır. Halkın Partiyi sevmesi ve ona etle turnak misali bağlı olması bu nedenledir; halk ve Parti, Enver Hoca'ya saygı duyar ve öğretilerini tutarlılıkla izler.

Merkez Komitesi 10. Plenumu, 9. Plenum'daki çalışmalarımızın daha da gelişmiş halidir. Bugünkü toplantının asıl hedefi, ekonomik aygıtı yetkinleştirme önlemlerini tartışmaktır. Bu önlemlerin özü, Adil Çarçani Yoldaş'ın raporunda altını çok iyi çizdiği gibi, ekonominin etkinliğinin güçlendirilmesi, işletmelerin kendi kendini finanse etmesinin koşullarının yaratılması, emekçi halkın, plan hedeflerinin aşılmasıyla elde edilen kârın dağıtımına katılması, merkezle tabanın yetkileri

arasındaki dengenin zamanın gereklerine uygun olarak kurulması yanı sıra planların hazırlanıp uygulanması, ekonomik yöntemlerin ve pazarın rolünün artırılması, fiyatların değerlerle uyumlu bir hale getirilmesidir. Bu temel sorunlara ilişkin olarak o, yoğun ve dinamik bir şekilde gelişen bir ekonominin yaratılması üzerinde temellenen sosyalist yolda yeni çözümler bulmayı amaçlıyor. Üretim, bütün gerçek yeteneklere ve inisiyatife yolu açacak uzun vadeli çözümlere ihtiyaç duyar, yoksa yalnızca yarı yolda bırakacak rotüşlar veren mekanik kurallar ve yasalarla değil. Şimdiki ekonomik mekanizma; gelişmeyle ilgili politikaların hazırlanmasında bilimin rolünün daha da artırılmasını gerektirecektir.

Bu Plenum'da tartışılan ve onaylanan düzeltmeler, objektif olarak doğan koşulların mantuksal bir sonucudur. Geniş bir cephede değişiklikler yapıyoruz, çünkü ülkenin ekonomik durumu gelişmiş, halkın ideolojik ve kültürel eğitimi ilerletilmiş, zengin bir tecrübe biriktirilmiş ve ekonomik özneler arasındaki bağlar daha karalıdır. Parti, gelişmeye ilişkin yeni perspektifler açmak, ekonomik ve mali sistemi teknik ilerlemenin hizmetine sokmak ve onu üretimdeki en rasyonal yapıların emrine sunmak, doğal zenginliklerimizi daha hızlı bir şekilde çıkarmak ve halkın refahını yükseltmek için bu değişiklikleri teşvik ediyor ve yönlendiriyor. Plan, emekçi halkın çıkarları gözetilerek hazırlanmalıdır.

Parti'den esinlenen ve Merkez Komitesi Plenumu'nun bu toplantısında yasalaştırılan üretim ilişkileri alanındaki bu değişiklikler bizzat sosyalist ekonomi politik biliminin kendisine değerli bir katkıdır. Ekonomide ortaya çıkan dönüşümlerle birlikte ekonomik teorik kavramlar gelişmeli ve zenginleşmelidir. Bunlar, özellikle ekonominin yoğun gelişme evresinde yeni bir içerik kazanırlar. Kuşku duymadan söyleyebiliriz ki, aynen sosyalizmin uzun bir gelişme süreci olması gibi, onun ekonomik teorisi de sürekli olarak yetkinleşmektedir. O, ülkenin sahip olduğu bütün iç sosyo-ekonomik kaynakları daha etkin kullanarak her zaman ülkenin gelişmesi için yol açmalıdır.

Üzerinde tartıştığımız önlemler, değişik bir psikoloji eşliğinde ekonomik ve moral eğitimin yeni normlarını iş ve toplumsal mülkiyete karşı daha aktif bir tutumla birleştirilecektir. Bütün bunlar, eğitimi ekonomik aygıtın işleyişiyle koordine etmeyi amaçlayan eğitim cephesinde bir hedef değişikliğini gerektirmektedir. Bu, okul kitapları, basın

ve propagandayla başlamalı ve Partinin eğitim çalışmasına kadar inmelidir. Böylece eğitim ihmal edilmiyor ama onun toplum yaşamındaki önemi artırılıyor.

Ekonomik kaldıraçlar ve yöntemler, her işçinin ve uzmanın ve her ekonomik organizmanın çıkarlarının ve sorumluluklarının düşünülmesini teşvik eder. Genişletilmiş yeniden üretimin ihtiyaçlarının işletmenin kaynakları ve krediler tarafından finanse edileceği, çalışan halkın ve memurların gelirlerinin bir kısmını iş merkezinin net gelirinin gerçekleştirme derecesi, tarafından koşullandırılacağı ve belirleneceği, üretim açısından merkezi organlara yönelik yükümlülüğün, doğal ve esas olarak, bölge dışına ve ihracat için mal arzı olacağı zaman, işletmenin bağımsız muhasebe yönetimi gerçek bir önem kazanır. Bu koşullar altında, her işçi ve kadro işletmede işin ilerlemesinde söz sahibi olmakla doğrudan ilgilenir ve önder kadrolarda üretimin örgütlenmesinin şimdiye kadar olduğundan daha sağlam olma sın, daha ileri bir teknolojinin uygulanmasını, işçilerin disiplin ve düzenin süreklileştirilmesini, ham maddelerin tutumlu kullanımı için değerlerin ekonomik yönetimini ve daha usta ve sayıca az insana sahip olmayı talep edeceklerdir. Böylece, sosyalist demokrasiyi genişletmeye yönelik devrimcileştirici önlemler, sadece genel ilkeler olmakla kalmayacak, ama emekçi halkın maddi çıkarlarıyla da ilişkili kılınacaktır, çünkü onlar, işletmenin plan hedefini aşmasıyla elde edebileceği kardan yılda ek olarak üç maaşa kadar alına hakkına sahiptirler. Sonuç olarak, işçi denetimi, gerçek bir güç kazanır ve üretime, eğitime ve halkın çelikleştirilmesine yeni itici güçler verilir.

Yüklendiğimiz programdan gelecek ekonomik ve toplumsal kazanç, son çözümlemede verimliliğin ve tutumluluğun artması ile belirlenecektir. Kısaca, harcamaların, toplumsal işin ve sermaye yatırımlarının etkinliğinin artması her yerde belirleyicidir. Genel olarak merkezi organlar esasta bu konularla uğraşmaktadırlar, ama üstesinden gelememektedirler, çünkü hiçbir olanağa sahip değiller. Öteyandan işletme görevlileri global üretim hacmi ve yeni yatırımlarla daha fazla ilgilenirken, kaliteyi, çeşit ve mali gelirleri tali sorunlar olarak görüyorlar. Yeni ekonomik aygıt vasıtasıyla, pekçok sorundaki ilgiyi, karar ve sorumlulukları tabana kaydırarak bu çelişkinin üstesinden gelmeliyiz.

Kurduğumuz maddi-teknik temeli, normal olarak artan iş kaynaklarını, elverişli iklim koşullarını ve doğal zenginlikleri maksimum et-

kinlikte harekete geçirmek gereklidir. Bu, tüm toplumun acil ve stratejik çıkarıdır. Ekonomik aygıtımızın tüm kaldıraçları ve halkaları böyle bir amaca hizmet etmelidir. Bu temel sorun, Parti organları ve kaldıraçlarının çalışmasında niteliksel bir gelişme gerektirir.

Etkinlikten söz ederken akılda tutmamız gereken, halkın ve ekonominin ihtiyaçlarının normal bir şekilde karşılanması, yaşam koşullarının iyileştirilmesidir. Bu yüce amaçlara, gelirlerin artması, zorunlu maddelerin nitel ve nicel olarak ve zamanında üretimi ile ulaşılır. Bu sorunlar bütünlük içinde ele alınmalı ve uygulamada tek yarlılığa izin verilmemelidir.

Her payın ekonomik ifadesi olmalıdır. İşletmenin, planlanan görev ve teslimat, devlete karşı mali yükümlülükleri ve kendi gelirleri için farklı payları olmalıdır. Aynı şekilde işçi ücreti, planın gerçekleştirilmesine veya aşılmasına ya da hatta gerçekleştirilmemesine bağlı olmalıdır.

Ekonomik aygıtın kaldıraçlarını geliştirirken, gerçek olanaklardan ve net amaçlardan yola çıkmalıyız, ama deneyim gösteriyor ki, yaşama geçirilen hiçbir önlem olumsuz sonuçlardan bağışık değildir. Ekonomik ilişkilerdeki her gelişme, halkın faaliyetiyle gerçekleştirilir ve onların çıkarlarının bir sonucudur. Halkın çalışma ve yaratıcılığa olan ekonomik ilgisini teşvik edip desteklemeliyiz, ama uygulamada, engellenmesi ve kısıtlanması gereken kişilerin veya grubun toplumun zararına dar çıkar mevzilerinden eylemleriyle de karşılaşabileceğimizi unutmamalıyız. Kayıtsızlık ve burjuva çömertliği zararlı olgulardır, ama bunlar, tabanın yetkilerinin arttırılması ve ekonomik kaldıraçların kullanılma alanlarının genişletilmesi koşullarında tehlikeli de olabilirler. Öte yandan sonuçlara ulaşmada belirleyici etken, yönetici teknik personelin ve işçilerin iş disiplindir. Katı kurallar ve normlar konularak, liberalizme ve yozlaşmaya bir son verilmelidir. Şimdi, işçiler kuralların ve disiplinin uygulanmasıyla artık daha fazla ilgilidir, çünkü herkesin geliri ortak çalışmaya bağlıdır.

Giriştığımız ekonomik ve mali hareketler sayesinde, tüm biryeni-den üretim devresinde maddi yönün mali yönle tam uyumu için olanaklar yaratıldı. Bu, özellikle tarım ve hayvancılık ürünlerinin birikimi için fiyat ayarlamaları, üretim araçlarının toptan fiyatlarındaki ayarlamalar yoluyla olduğu kadar, işletmelerin kendi kendini finanse etmesi ve emekçi halkın ödüllendirilmesinin en küçük birimin kendi hesabına

çalışması nihai sonucu ile birleştirilmesi yoluyla gerçekleştirilecektir. Bu yüzden bu büyük ölçüde emekçi halkın sosyalist inşaya katkısının ve üretim dallarının ekonomik rolünün bir yeniden değerlendirilmesidir. Aynı zamanda bu, ekonomik etkinlik, teknik gelişme ve dış ülkelerle yararlı ekonomik mübadele çabalarını teşvik edecektir.

Ekonomik aygıtın yetkinleştirilmesi sayesinde, üretimin yoğun gelişme perspektifine ve halkın tüketiminde bazı acil nitel iyileştirmeleri gerçekleştirmek gereğine uygun olarak, toplumsal kaynakların kullanma önceliklerinde ve oranlarında yeni yönelimleri destekleme koşulları yaratılmaktadır.

Böyle iyileştirmeler daha da derinleştirilmelidir, ama birinci el malların perakende fiyatlarının aynen korunması koşullarında daha fazla ilerleme, idari bir yolla bütçe sübvansiyonlarının artırılmasıyla birlikte olacaktır. Temel düşünce, Parti Merkez Komitesi'nin 9. Plenumu'nun yönlendirmelerine uygun olarak sabit fiyatlardaki ekonomi-dışı faktörlerin etki alanını daraltmak ve üretici olmayan harcamaların toplumsal emek verimliliğinin izin verdiği sınırların ötesine geçme imkanını azaltmaktır. Ekonominin dalları arasındaki yeniden dağıtımın daha da azaltılması, ekonominin gelişmesi ve halkın refahının yükselmesinin yanı sıra bizim tedricen gerçekleştirmek zorunda olduğumuz uzun vadeli bir görev olarak kalır.

Almakta olduğumuz kararların ilgili argümanlar sağlayan incelemeler bir başka açıdan da incelenmelidir: Bunlar, iyileştirmelerle ilgili ekonomik ve sosyal düşünceyi olduğu gibi amacın ötesindeki alanlarda benzer eylemleri de özendirdiler. Bu, bağlamda, uzmanlar tarafından gözlem ve analizler yapıldı ve kişisel ve kolektif ölçeğinde bazı daha ileri düzenlemelere ilişkin bir dizi somut öneri yapıldı.

Şimdiye kadarki gerçeklerden çıkarak, Partinin 9. Kongresi'nin halka yiyecek maddeleri, özellikle de hayvani ürünler arzıyla ilgili koyduğu hedeflere bir bütün olarak, ulaşılabileceğini kabul edebiliriz. Ama, dört yıl önce halkın iâşesini beş yıllık planın önceliklerinden biri olarak kabul ettiysek, bugün bu, zorunlu bir önceliğe dönüşüyor. Partinin, halkın beslenmesiyle ilgili uzun vadeli program hedefleri geliştirilmelidir. Doğal olarak buna örgütlenme alanındaki gerekli değişiklikler eşlik etmelidir. Amaç, yaşamsal önemdeki bir iş olarak, yiyecek maddeleri üretimini en az sömürülen kaynağa dönüştürmektir.

Sürülerin yaratılmasına gelince, Parti talimatlarının uygulanmasındaki acelenin bir sonucu olarak, yoğunlaştırılmış üretimin sonuçlarının elde edilmesi yerine çiftlik hayvanı üretiminde çalışan insan sayısının azaldığı ve üretimin minimal düzeye indiği biliniyor. Eğer önceleri çiftlik hayvanları sektöründe günde binlerce ve binlerce insan çalışıyorduyorsa, sürülerin oluşturulmasından sonra bu sayı 3-4 bin insana kadar azaldı. Üstelik, sığırların kitleler halinde kesimi ve yem ve veterinerlik hizmetinin sağlanmasında bağışlanmaz bir ihmâl vardı.

Bu hataların bazıları giderildi, sürüler arttırıldı. Stok arttırıcılarının sayısı 5 - 6 kez yükseldi ve baş sayısı arttı. On yıl sonra, sürü artışındaki kesintiden beri, 80'in arifesinde sahip olduğumuz sığır sayısına ulaşmayı başardık, süt üretimi düzinelerle değil, yüzbinlerce ton arttı, vs.

Yeni bir örgütlenme biçimi olarak sürüler; üstünlüklerini özellikle ovalarda gösterdiler. Buralarda, ilgi gösterilen yerlerde köy ihtiyacı sürüler vasıtasıyla iyi bir şekilde karşılandı. Fakat onların gerekli malzemeyle desteklenmedikleri söylenmelidir. Özellikle kadrolar ve memurlar tarafından, onların geliştirilmesi konusunda çok tereddüt vardı ve hala da vardır. Gerçekte, sürüler ülkenin çiftlik hayvanlarının üçte birini oluşturuyor ve Partinin ısrarına karşın, onların payına sadece 20 bin hektar alan düşüyor, oysa toplanmış sürülerin payına 120 bin hektardan fazla toprak ayrılmıştır. Ne sığır sayısı, ne de ineklerin cinsi veya yaşı, halkın ihtiyacını karşılamak nedeniyle büyüyen görevlere karşılık verebilecek bir düzeydedir. Sonuç olarak, özellikle yüksek dağlık bölgelerde sürülerden gelen arzın beklenen düzeye ulaşması çok uzun bir zaman alacaktı.

Partinin temel kaygılarından biri olan halkın ihtiyaçlarının karşılanmasında arz sorununu çözmek için, bu Plenum'da kişisel ölçüye ilişkin kabul ettiğimiz karar büyük öneme sahiptir. Bırakalım kooperatifçi köylülük kendi arz sorununu nasıl daha iyi çözeceğine kendisi karar versin. Kollektif araziyi, yani sürüyü ve arsayı koruyacağını düşündüğü yeri saptıyorsa, bırakalım bu yolu izlesin. Özellikle, önceliğin artırılmış olduğu düz alanlarda bu en tavsiye edilebilir yol olacaktır. Bu durumda sürülerin güçlendirilmesi için önlemler alınmalıdır. Eğer o, ineklerin ya da küçükbaş hayvanların kişisel arazide yetiştirilmesinin daha etkili olacağını savunursa, tarım kooperatifleri, üyelerinin isteğine göre buna kendileri karar vermelidir. Bu durumda, kooperatifçi-

lere borca karşılık sürüden sığır sağlanabilir, veya onlar, şimdiye kadar sürü meydana çıkarmamış köylülerden sığır satın alabilirler. Devlet çiftliklerine gelince, burada hayvan ürünleri arzı, şimdiye kadar olduğu gibi yalnızca sürüler aracılığıyla gerçekleştirilecektir.

Parti komiteleri, yürütme komiteleri ve ayrıca tarım kooperatiflerinin yönetici organları, karar alırken, artık işlerden, halka hayvancılık ürünleri arzı yükünden kurtulduklarını düşünmemelidirler. Hayır, aksine, üretimi hem kırdan hem de kentte etkin bir tarzda artırmak için, daha fazla örgütsel ve eğitsel çalışma yapmalıdırlar. Devlet organları, özellikle köylü pazarı ve devlete karşı nihai yükümlülükler için kurallar ve normlar belirlemede birçok görevle karşı karşıyadırlar.

Merkez Komitesi'nin bu Plenumu'nda, adalet alanındaki önlemleri, Ceza Yasası'ndaki değişiklikleri, vb. tartıştık. 9. Plenum'da da söylendiği gibi bu değişiklikler zamanın gereğidir. Sosyalist sosyal düzenimiz ve halkın birliği ne kadar güçlenirse, kitlelerin kültürü ve yurttaşlık bilinci ne kadar artarsa, sosyalist yasalarımız da o kadar gelişir. Getirilen önerilerle, sosyalist düzenin ve halk iktidarının savunulması mücadelemizin zayıflamayacağını vurgulamak isterim. Tam tersine, devletimiz, çeşitli düşmanlara ve suçlulara, halk iktidarına, yurttaşların mülkiyetine ve sosyalist mülkiyete karşı başkaldırmaya cüret edenlere her zaman sert davranacak ve ağır bir darbe indirmekte kararlı olacaktır. Emekçi kitleler için, Anayurdun ilerlemesi ve refahı için çalışmaya kendini adanmış insanlar için yasalarımız, şimdiye kadar olduğu gibi gelecekte de güvenilir bir destek olacaktır.

Ceza Yasası'ndaki değişiklikler, devletin ve toplumun çıkarlarının savunulmasını yurttaşın ve bireyin çıkarlarının savunulmasıyla eşit bir temelde koymaktadır. Bu, sözde değil, Adalet Bakanlığı'nın kurulması, rehabilitasyon kurumunun, avukatlığın, vb. kurulması gibi ayrı ayrı kurumlar vasıtasıyla, ya da Ceza Yasası'nın, zamanın yararsız olduğunu gösterdiği kimi maddelerinin değiştirilmesiyle gerçekleştirilecektir. Manuş Myftiu Yoldaş bu değişiklikleri açıkladı. Bunlar, ekonomik aygıtın yetkinleştirilmesine ilişkin konularla birlikte, tartışmak ve son karar için yakında Halk Meclisi'ne sunulacaktır. 9. Plenum'da sözünü ettiğimiz iktidar organlarının seçimine ilişkin önlemlere gelince, bunlar hazırlanmaktadır ve bir başka oturumda Halk Meclisi'ne sunulacak-

tır.

Üretim ilişkileri alanında onayladığımız program ve meşruiyetin güçlendirilmesi için önlemlere girişilmesi, Emek Partimizin gücünü gösteriyor ve ülkenin gelişme düzeyine cevap veriyor. Toplumumuz ilerlemek için her olanağa sahiptir. Ekonomideki ve sosyal yaşamın diğer alanlarındaki bu olanaklar yaşama geçirilecek ve halkın birleşik gücü yoluyla onların ve sosyalist insanın yararına kazanımlara dönüştürülecektir.

Zamanın gereklerine cevap vermek, çalışmalarını daha yüksek bir düzeye çıkarmak, Parti örgütleri, devlet organları ve tüm kitle örgütlerinin görevidir. Yaptığımız değişikliklerin kendiliğinden gerçekleşmediğini yukarda anlattım. Bunlar her yönde daha nitelikle bir çalışma gerektiriyor. Yani görevleri eski yöntemler ve mantaliteyle çözmek mümkün değildir.

Her şeyden önce, bu kararları kitlelere, işçilere ve köylülere, aydınlarla ve gençliğe açıklamak bir zorunluluktur. Bunların tümü, kendilerinin doğru uygulamalarının, sosyalizmi güçlendirmeye, ekonomiyi geliştirmeye, halkın yaşamını iyileştirmeye neden olacağını anlamalıdır. Ve bu, çalışma, harekete geçme ve militanlıkla kazanılabilir.

Hakuran Isai Yoldaş tarafından verilen 9. Plenum'un görevlerinin uygulanmasına ilişkin ve devlet planının gerçekleştirilmesi için bilgilerin dinledik. İlk üç ayın sonuçları genel olarak iyidir. Fakat objektif nedenlerden dolayı plan, esas olarak bazı dallarda gerçekleştirilmedi. Büyük kuraklığın özellikle enerji üretiminde ciddi etkisi oldu. Sonuç olarak, ihracat hedeflerine ulaşılmamakla kalınmadı, aynı zamanda bu durum hükümeti ferrokrom gibi bazı fabrikaları kapatmak ve ekonominin ihtiyaçlarını karşılamak için enerji ithal etmek zorunda bıraktı. Doğu Avrupa ülkelerinde olan değişiklikler ve düzensizlikler ve genel olarak Avrupa'daki yeni siyasi ve ekonomik yeniden yapılanmaların bir sonucu olarak da zorluklar birikti.

Bu koşullar altında, ülkemizin bütün yurttaşlarının yurtseverlik ve militan ruhu yükseltilmelidir. Komünistler ve tüm emekçi halk, her yerde görevlerin fazlasıyla yerine getirilmesi, yeni kaynakların bulunması, inisiyatifin teşvik edilmesi için seferber edilmelidir. Her işçi, köylü ve aydın anlamalıdır ki, Anavatan bugün her zamankinden daha fazla herkesin maksimum katkısına, etkili çalışmaya ve iş başında

devrimci tutuma ihtiyaç duymaktadır.

Yoldaşlar,

Halkımızın ve Partimizin mücadelesi, sömürücülerin ve sömürülenlerin olmadığı, herkesin yaptığı işe ve toplumun ilerlemesindeki rolüne göre değerlendirilip ödüllendirildiği, halkın maddi ve manevi yaşamının her geçen gün zenginleştiği, özgür ve adaletli bir toplumu inşa etmeyi hedeflemişti ve hedeflemektedir. Biz, özgür, bağımsız ve ege-men bir Arnavutluk'ta sosyalist bir toplum için kavga ettik ve ediyoruz.

İnşasına halkımızın elli yıllık enerjisinin adandığı bu toplum, temellerine yirmisekiz bin şehidin kanı döküldüğü ve ter, özveri ve yoksulluğa ve geriliğe karşı çok sayıda düşmana bir sabotöre karşı çok yönlü mücadeleler aracılığıyla kurulduğu için, sürekli olarak güçlendirilmeli, yeni zirvelere ulaşmalıdır. Bu bizim görevimizdir. Ve bu görevi halkımızdan, halk iktidarından ve Partimizden başkası yerine getiremez.

Bu sorunu vurgulamak istiyorum, çünkü bugün, Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'ndeki yıkımdan sonra uluslararası gericilik ve burjuvazi, halklara kendi normlarını mutlak doğrular olarak empoze etmeye, sosyal düzenlerini, yaşam tarzlarını evrensel olarak deklare etmeye, başkalarının içişlerine karışmaya ve neyin nasıl yapılması gerektiği üzerine reçeteler dayatmaya çalışıyorlar. Bu amaçla, siyasi baskılardan ve ekonomik ablukalardan yararlanıyor, ajanslarını harekete geçiriyor ve kitle iletişim araçları yoluyla her türden iftirayı yayıyorlar. Demokrasiden ve düşüncelerin çoğulculuğundan söz edenler, Marksizm-Leninizme bir tür siyasi "terörizm" uyguluyorlar.

Ülkemize ve Partimize karşı tekrar tekrar vahşi propaganda kampanyalarına girişiliyor. Bunda Yugoslavlar başı çekiyor, ama Yunan gericiliği ve ötekiler de ondan pek geri kalmıyorlar. Bunlar birbirleriyle aynı telden çalıyorlar ve en fantastiğinden masallar yayıyorlar. Onlara göre, Arnavutluk'ta terör var, sokaklarda insanlar öldürülüyor, kitlesel tutuklamalar var, vb.

Yugoslavlar, Arnavutluk'ta sorun çıkmasını istiyorlar, çünkü uluslararası kamuoyunun dikkatini kendi iç krizlerinden, özellikle Kosova'da işledikleri cinayetlerden ve şiddetten saptırmaya çalışıyor-

lar. Arnavutluk'un ne tarihini, ne kültürünü, ne de gelişme yolunu bilen ötekilerse, Doğu ülkeleriyle kıyaslamalar yapıyorlar ve "domino taşı" teorisini icat ediyorlar. Sansasyon bekliyorlar.

Arnavutluk'ta, Doğu Avrupa ülkelerinde olanlara benzer hiçbir şeyin olmayacağını daha önce de vurgulamıştık. Arnavutluk halkı özgürlük ve bağımsızlık için kan döktü, bu yüzden kimsenin onun efendisi olmasına, beylerin ağaların, ya da öteki zenginlerin, iktidarı, toprakları, fabrikaları ele geçirip kanını emmesine izin vermeyecektir. Bu nedenle, iç ve dış düşmanlar veya toplumumuzun döküntüleri olsun, Anayurdun özgürlüğüne, halk iktidarına, sosyalizme zerrece dokunmaya cesaret edecek olan herkes, karşısında Emek Partisi'ne sıkı sıkıya bağlı, kazanılmış zaferleri özverilerle savunma kararlılığında bir halk bulacaktır.

Bizim toplumumuz başka bir ülkenin kopyası değildir, devrimimiz ne ithal edilmiş, ne de dışardan empoze edilmiştir. O, Marksizm-Leninizmden esinlenmiş, ama ulusal toprağımızda gelişmiştir, gelişmektedir ve Arnavut kurtuluş ve ilerici hareketinin ayırdedici geleneklerine bağlı kalmaktadır. Bu, devrimimizin temel bileşenini oluşturur. Bunu anlamayan, yeni Arnavutluk'un tarihini, onun izlediği özgün yolu kavrayamaz ve açıklayamaz.

Sosyalist inşada başkalarının deneyinden yararlanmaya çalıştığımız doğrudur. Ama biz asla başkasının türküsünü çağırmadık ve Arnavut süzgecinden geçirmeden hiçbir şeyi mekanik bir tarzda uygulamadık.

Partimiz her zaman cesaretle ve diyalektik bir tarzda hareket etmiştir. Gerçeği olduğu gibi görmekten, başarı ve eksiklikleri, iyi ve kötü noktaları ciddiyetle tahlil etmekten korkmamıştır. Bunlardan dersler çıkarmış ve sosyalizmin ilerlemesi için ne yapılması ve halkımızın ve Anayurdun bugününü ve geleceğini riske atmamak için ne yapılmaması gerektiğine karar vermiştir. Merkez komitesi 9. Plenumu'nda böyle davrandık ve bu toplantıda da böyle yapıyoruz. Ama geçmişte olduğu gibi bugün de başkasının tarzını taklit etmeyeceğiz, başkasının yolunu izlemiyoruz ve izlemeyeceğiz.

Uluslararası ilişkilere gelince, Partimiz ve devletimiz, her zamanki gibi, dünyada meydana gelen değişikliklere göre ve barış ve güvenlik davasını, özgürlük, bağımsızlık ve ulusal egemenliği, halkın ve sosyalizmin çıkarlarını hep dikkate alarak hareket etmelidir.

8. ve 9. Plenum'larda Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'da meydana gelen değişiklikler üzerinde durmuştuk. Bu ülkelerde sosyalizm hem ideolojide ve hem de pratikte resmi olarak yıkıldı; aynen bunun gibi, onlar devrime ve işçi sınıfının mücadelesine ilişkin her şeyi inkar ediyorlar. Ama bu onların bileceği iştir.

Fakat, Doğu'da ve Bau'da büyük bir zafer sarhoşluğuna neden olan Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerindeki olaylar, orada iktidarı ele geçirenlerin ve destekçilerinin beklentilerini haklı çıkarmadı. Her şeyin iyi gideceği söyleniyordu, ama hemen sonra hayal kırıklıkları ve başağrıları görüldü.

Romanya, Polonya, DAC, Macaristan ve Bulgaristan'daki ekonomik durum kötüleşmiştir. Grevlerin, ekonomik ve sosyal organizasyon ve re-organizasyonların bir sonucu olarak üretim düzeyi eskisinin altına düşmüştür. Sovyetler Birliği'ndeki ekonomik durum ve yaşam standartı, perestroykanın ilan edildiği beş yıl öncesinden kötüdür. Tüm Doğu Avrupa ülkelerindeki emekçi kitleler huzursuzdur, çünkü uluslararası sermayenin dayattığı yeni ekonomik kuralların getirilmesiyle, iş garantisi, konut, emeklilik, vb. gibi miras kalan sosyal zaferler de tehlikeye girmiştir.

Doğu Avrupa ülkelerinin hiçbirinde siyasi istikrar yoktur.

Çoğulculuk sloganı altında, birbirleriyle çatışan ve oy toplamaktan ve iktidarda koltuk kapmaktan başka şey düşünmeyen çeşitli siyasi partiler, gruplar ve demekler kurulmuştur. Romanya'daki bazı partiler, ekilebilir arazinin ve binaların bulunduğu alanların çiftlik sahiplerine geri verilmesini istiyorlar; Polonya ve Macaristan'da bir zamanlar devlet mülkiyetinde olan fabrika ve tesisler artık bireysel mülk sahiplerinin elindedir. Bu iklimde faşist örgütler ortaya çıkarken, bu temeldeki milliyetçi eğilim ve çatışmalar gündemdedir. Sovyetler Birliği'nde işler silah kullanımına, Ermenilerin, Azerilerin, Taciklerin ve Özbeklerin öldürülmesine varacak kadar karıştı. Estonya, Letonya ve Gürcistan ise Sovyetler Birliği'nden resmen ayrılma talebinde bulundu. Kısa süre önce Macaristan ile Romanya arasındaki eski çatışmalar canlandı.

Doğu'daki olaylar Avrupa düzleminde de sorunlar yarattı, çünkü onlar dengeleri bozmuş ve mevcut ittifakları etkilemiştir. Kuşkusuz Alman ulusuna ait bir hak olan iki Almanya'nın birleştirilmesi sorunu öne çıktı. Ama bu sorun pekçok ülkede endişe yarattı ve eski dostluk ve düşmanlıklar tekrar mayalanıyor. Fakat Avrupa sahnesine hakim olan yalnızca Almanya sorunu değildir. NATO ve Varşova Paktı askeri blokları sorunu ve genelde Avrupa güvenliği sorunu da eşit öneme sahiptir. ABD ve Sovyetler Birliği, olayları kendi istedikleri yöne doğru götürmek istiyor, herbiri kendi çıkarlarını gözetiyor. Ama şimdi onlar da "cinleri şişeye sokmakta" güçlük çekiyorlar.

Yaratılan durum tamamen yenidir ve uluslararası burjuvazinin ve oportünist güçlerin sosyalist ve komünist değerlere, sosyalist inşa pratiğine ve emekçi halkın uluslararası birliğine karşı genel saldırısıyla belirlenmektedir. Bu, devrimden bu yana girişilen en vahşi ve tehlikeli saldırdır.

İnsan toplumunun yarattığı düzenlere seçenek oluşturan sosyalizmin önüne geçilemeyeceği her türlü kuşkunun ötesindedir; çünkü sömürenlerle sömürülenler varolduğu müddetçe, bu çelişkiyi çözme mücadelesi sürecektir. Ama tarihi perspektifle gerçek aynı şey değildir. Ve bu gerçek somut tehlike ve tehditlerle yüklüdür, yarı değil daha bugünden ver-

ilmesi ve direnilmesi gereken mücadelelerle doludur.

Yabancı ülkelerle ilişkilerimiz sorununu bir bütün olarak düşünmeliyiz. Madem ki Avrupa'da dengeler alt üst olmuştur, Anayurdun çıkarlarını korumak için dünya arenasında nasıl manevra yapılacağını daha fazla düşünmek gerekiyor.

Bu koşullarda dış ülkelerle ilişkilerimizde iki yol önerilebilir: Birinci yol, kendi kabuğumuza çekilmek, sınırlı temas, ideolojik, siyasi, kültürel savunma, vb. dir. Ama bizim çizgimiz, bizim politikamız bu olmamıştır ve olamaz da. Partimiz hiçbir zaman izolasyonu seçmemiştir. Yalnızca Arnavutluğa kötülük etmek isteyenler onu tecrit etmeye çalışmış, bu amaçla ekonomik ablukalara başvurmuşlardır.

İkinci yol, diyalog, açık diplomatik mücadelenin benimsenmesi yoludur. Peki açık diplomatik mücadele vermek ne demektir? Bu, onu, meydana geldiği yere gidip orada vermek aynı zamanda oyunun kurallarını kabul etmek demektir.

Diplomatik mücadelenin, gazete makaleleri, hükümet ve kamuoyu açıklamaları, tek sözcükle bir propaganda mücadelesi demek olduğu şeklinde bir görüş vardır. Bu, yalnızca yanlış değil aynı zamanda çok safcadır.

Diplomatik mücadele her zaman ulusal çıkar ve ölçütlerin rehberliğinde yapılan temaslar, görüşmeler, anlaşmalar, uzlaşmalar, reddetme ve onaylamalar demektir.

Tarihimiz bize bununla ilgili ne öğretiyor?

Osmanlı İmparatorluğundan ayrılma hareketinden bu yana Arnavutlar iki cephede -silahlı mücadele ve diplomatik mücadele- savaşmışlardır.

Prizren Birliği, 1910-1912 ayaklanmaları, Ulusal Kurtuluş Savaşı bunun en iyi örnekleridir. Dış görünüş açısından, Arnavutların, kaybedenin, doğrunun tarafında olmayı başardıklarını söylemek zorunludur.

Tüm Arnavut Kurtuluş hareketlerine hakim olan kızıl düşünce akışı, her evrede, her dönemde, her fırtınada değişmemiş olan ulusal siyasi felsefenin net ve kesin tanımıdır.

Dünyadaki hakim felsefelerden farklı olarak, yalnız eski çağlarda değil şimdi de ulusal idealimiz demokratik bir idealdir; çünkü Arnavutluk, yabancı topraklara yayılmayı istemedi,

hiçbir türden siyasi, ekonomik ya da kültürel yayılma talep etmedi. Arnavutluk halkının temel özlemi, özgür bağımsız ve egemen bir devlete sahip olmak olmuştur. Bundan fazlasını istememiştir.

Onun iç yaşama ilişkin siyasi düşüncesi de demokratik olmuştur. Böyle olması belki her zaman eşitlik, adalet, hoşgörü, kollektifizm, karşılıklı yardım, manevi asalet, vb. eğilimli kırsal bir halk olmasından, belki de uzun süre ekonomik ve ulusal baskıdan dolayı acı çekmelerindendir. Onlar kendilerini ideolojisiyle de etkileyebilecek saf ve sağlam bir burjuvazi yaratamadılar.

Bu ulusal ideal ve demokratik ruh temelinde, modern çağlar tarihinin tüm dönemleri boyunca ülke ve devletlerinin savunulması temel sorununa ilişkin istikrarlı bir siyasi birliğin yaratılması da mümkün oldu.

Kuşkusuz çalkantılı dönemler de olmuştur, ama bu tükenmez ilham verici temelde yeniden canlanma gerçekleşmiştir. Ulusal kriter, uluslararası ilişkilerde bir rehber olduğu gibi Arnavutların tüm manevi yaşamında da tayin edici bir etken olmuştur.

Arnavutluk'ta insanlar, dönüm noktası niteliğindeki anlarda, temsil ettikleri sınıf veya dine göre ya da hükümet hiyerarşisindeki veya eğitim düzeyine göre değil, ülkenin bağımsızlık, özgürlük ve egemenliğine karşı siyasi tavır açısından değerlendirilmiştir. Öte yandan, Arnavutluk küçük bir ülke olması nedeniyle, yanı sıra da jeostratejik konumu yüzünden de dünya olayları üzerinde etkili olamaz ve belirleyici bir rol oynayamazdı. Bu zayıf noktayı, yani nüfus azlığı, topraklarının küçüklüğü, ekonomik güçten yoksun oluşu, vb. diplomatik manevralar yoluyla, düşmanın çelişkilerinden kendi çıkarları için yararlanarak telafi etmeye çalışmıştır.

Eğer Abdül Fraşeri, İsmail Kemali ve Enver Hoca'nın faaliyetlerinin derinliklerine, Arnavutluk'un yarattığı bu üç büyük adamın, tarihimizin en önemli anlarındaki gücüne inerek, onların diplomatik taktikler konusunda usta olduklarını söylemekle abartmış olmayız. Kuruluşundan beri ulusal özgürlük ve bağımsızlığın kararlı bir savaşçısı olan Partimiz, bu

üstün geleneklere yalpalamaksızın bağlı kalmalıdır.

Bu yolda yürüyen yeni Arnavutluk, dış politikasında her zaman gerçekçi olmuştur, uluslararası faaliyetini, anavatanın yüksek çıkarlarını ve barış ve genel güvenliğin güçlenmesine katkıda bulunmayı gözeterek yürüttü.

Partimizin ve devletimizin politikası hiçbir zaman pasif olmamış veya beklemede kalmamıştır. Böyle de olamazdı. Dünya olayları birbirleriyle ağ gibi örülmüştür ve kimse onlardan sakınamaz. Sorun, bu olayların olumsuz etkilerinden nasıl sakınılacağı ve olumlu etkilerinden nasıl yararlanılacağıdır. Elbetteki zararlar gibi avantajlar da kendiliğinden gelmezler ve değişmez bir ağırlığa sahip değildirler. Belli bir zaman ve yerde meydana geldikleri için, onların bizim üzerimize olacak etkileri, bizim yer ve zaman olarak tepkilerimize bağlıdır.

Örneğin, Avrupa'yı ve oradaki son olayları alalım. Bu kıtada, yukarıda söylediğimiz gibi, bizi, kartların toplu bir karışımına götüreceğini söyleyebileceğimiz büyük dönüşümlere bağlıyız. Kendilerine yeni bir yaklaşımı ve davranışı zorunlu kılan, yeni siyasi, ekonomik, güvenlik ve diğer problemler meydana çıktı. Bunların, şimdiye kadarki mücadele araçları ve formülleriyle anlaşılabileceklerini ve üstesinden gelinebileceğini düşünseydik, bu diyalektik bir tutum olmazdı. İlkeleri korumak ve onlar tarafından yönlendirilmek önemlidir. Ama bu sorunda bile, neyin temel olduğunu neyin olmadığını, neyin birincil ve neyin ikincil olduğunu, neyin daimi ve neyin geçici olduğunu çok iyi ayırmamız gerekir. Dikkat etmemiz gereken şey, taktik eylemlerin stratejik veya tersi olarak ele alınmaması gerektiğidir.

Arnavutluk, başından beri Avrupa'nın bloklara bölünmesine, etki alanlarına, Avrupa uluslarının egemenliklerinin sınırlandırılmasına karşı olmuştur. Düşüncemize göre, bu kıtada gerginlik ve çatışmaları harekete geçiren ve yükselten bütün politikalara, Avrupa ülkelerinin özgürlük ve bağımsızlığını, kendi kaderlerini tayin hakkını, dolaylı ve dolaysız olarak ihlal eden önlemlere ve eylemlere muhalefet ettik.

Bakış açımız, silahlanma yarışı, askerî blokların çatışması,

siyasi ayrımcılık ve ideolojik saptırma, çeşitli ablukalar ve soğuk savaşın sayısız silahı yoluyla Avrupa güvenliğine ulaşamayacağı şeklinde olmuştur.

Avrupa ülkelerinin çatışma ve gerginlikleri, güç veya güç kullanma tehdidi yoluyla değil, diyalog, sağduyu ve anlayış yoluyla, gerçek bir barış içinde bir arada yaşamayı yerleştirmek için eşitlik ve karşılıklı saygı temelinde çözmesini istedik ve istiyoruz.

Bugün Avrupa'da gerilimi azaltmanın yol ve davranışlarını bulmak amacıyla çaba gösteriliyor. Bu, ortaya çıkan durumlarla ilgilidir ancak bizim amaçlarımızla da uyum içindedir. 9. Plenum'da, bu koşullardan, çok taraflı toplantılar da dahil olmak üzere bazı girişimleri dikkate almak sonucunu çıkardık. Bu yüzden, Arnavutluğun Avrupa işbirliği ve güvenlik sürecine ve bu amaçla düzenlenen toplantılara katılması, zamanın gereklerine ve çıkarlarımıza cevap veriyor. Bu, yalnızca Arnavutluğun kıtamızın güvenliğine olan ilgisinin değil, aynı zamanda onun güçlendirilmesine katkıda bulunmaya gönüllü olduğunun da bir başka kanıtı olacaktır.

9. Plenum kararlarını hayata geçirme bağlamında, devlet organlarımız Avrupa Ortak Pazarı yönünde de faaliyet göstermelidir. Batı Avrupa'da yalnız ekonomiyi değil iç ve dış siyasetin pek çok kesimini de birleştiren bir devletler topluluğu yaratılmıştır. Bugün Avrupa Topluluğu dünyaca bilinen bir gerçekliği temsil ediyor. Onunla diplomatik ilişki ve temasın kurulması, bizim ekonomik ve siyasi çıkarlarımıza hizmet edecektir.; aynı şekilde, daha şimdiden yararlı bir uygulamaya dönüşmekte olan bu topluluk üyeleriyle ayrı ayrı işbirliğinin yoğunlaştırılması da buna hizmet eder.

Çok karmaşık bir karaktere sahip olmasına karşın, meydana gelen değişiklikler dikkate alındığında, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği ile diplomatik ilişkilerin yeniden kurulması sorunu da gündemdedir. Vurgulamak isterim ki, Arnavutluk büyük olana karşı hiçbir zaman fobi sahibi olmamıştır. Arnavutluk'un katlanamadığı ve kabullenemediği şey, kendisine, onun özgürlük ve bağımsızlığına, iradesine ters düşen politikalar dayatma emelleridir.

Bilindiği gibi, ülkenin kurtuluşundan sonra, Arnavutluk hükümeti ABD ile savaş öncesinde varolan ve bu süreçte güçlenen dostça bağları kurmak için çok çaba harcadı. ne yazık ki, Birleşik Devletler ülkenin kuruluşuyla birlikte, yeni Arnavutluk hükümetini tanımak için, halk devrimimizden doğan sosyal sistemin değiştirilmesi şartını koştu. Uzun süre Arnavutluğun BM'e alınmasına karşı çıktı ve onu uluslararası arenada tecrit etmek için elinden geleni yaptı. Diğerleri bir yana, bu hareketler, iki ülke arasında hala derin olan geniş bir uçurum yarattı.

Arnavutluk'la diplomatik ve yanı sıra ekonomik ve öteki ilişkileri tek yanlı olarak kesen Sovyetler Birliği için de aynı şey söz konusudur. Esas dava, Arnavutluğun onun hegemonyasını kabul etmemesi, onun dış politikasının yalnızca bir uygulayıcısı olmaya razı olmaması, onun isteklerine uygun davranmaya yanaşmaması ve boyun eğmemesiydi. İdeolojik anlaşmazlıkların devletlerarası ilişkilere doğru genişletilerek siyasi ve ekonomik ilişkilerin kesilmesi, Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyetine zarar vermeyi amaçlayan bir intikamdı.

Diğer devletlerle ilişki kurulması konusunda biz siyasi koşulları ne dayatık, ne de kabul ettik. İstedığımız tek şey vardı ve bu meşru bir sorundu, Arnavutluğun olduğu gibi kabul edilmesi. Diğerlerini olduğu gibi kabul etmiştik ve ediyoruz. Sosyal sistemini seçmek her halkın bağımsız sorunudur ve kim-senin burnunu sokmaya hakkı yoktur.

Eğer şimdi söyledikleri gibi, ABD ve Sovyetler Birliği Arnavutluğa karşı tavırlarını gerçekten değiştireceklerse, bunu memnuniyetle karşılamamız için hiçbir neden yoktur. Kim-seyle düşmanlık içinde olmayı ne istemişizdir ne de isteriz. Aksine, 9. Plenum'da dostluğa dostlukla karşılık vereceğimiz gibi ötekiler bize karşı kibirle, küçümseyerek ve zorbaca hareket ederlerse tek bir adım bile gerilemiyeceğimizi de vurguladık. Eşitlik, müdahale etmeme, birbirinin özgürlük, bağımsızlık ve egemenliğine saygı, karşılıklı yarara dayalı işbirliği gibi temel ilkeler gözetilirse, devletlerarası ilişkiler normal ve verimli olur. Avrupa'da çok şey değişmesine karşın, inatla 40'ların köhnemiş zihniyetini sürdüren ve Arnavutluk alınıpını donduran İngiltere

için de aynı şey geçerlidir. Bu konuma son vermek için zaman geldi ve geçti bile.

Sosyal sistemlerinden bağımsız olarak tüm ülkelerle dostça ilişkiler kurmak istedik ve istiyoruz.

Komşularla ilişkilere özel önem veriyoruz. Bu bağlamda, komşu olmamızdan ve bu nedenle pek çok ortak çıkarlarımızın bulunmasından ötürü Yugoslavya ile iyi ilişkilerimizin olmasını istedik ve isteriz. Arnavutların ve Güney Slavların yüzyıllardır yaşadığı Balkanları ne biz terkedebiliriz ne de onlar. Tarih, bizi bir arada yaşamaya zorlamıştır. Ama nasıl bir arada yaşamaya? Sınırın iki yanındaki Arnavutlar düşman değil dost gibi yaşamak istediklerini göstermişlerdir. Kavgalar, iki tarafa da yarar getirmemiştir.

Ne yazık ki, Yugoslavlar Arnavutların uzattığı dost ele sıkılı bir yumrukla karşılık vermişlerdir. Belgrad, arkaik kavram ve ideolojilerden, feodal romantizm ve imparatorluk düşlerinden ilham alan Arnavutluk düşmanı bir politika izlemiştir.

Bu politika Kosova Arnavutlarıyla sert bir çatışmaya ve bir ulusal pan-Yugoslav krizine yol açmıştır. Arnavutluk - Yugoslavya ilişkilerindeki anormal durum da bu politikanın bir ürünüdür.

Fakat bu politika iflas etmiştir. İç krizlerin şiddet yoluyla ya da komşularla yapay çatışmalar çıkararak çözülme zamanı geçtiği için iflas etmiştir.

Yugoslavya ile olan öteki sorunlar gibi Kosova sorunu da bir yanda özgürlük, demokrasi ve ilerleme isteklerinden, öte yanda tahakküm, keyfilik, baskı ve şiddet çabalarından kaynaklanıyor.

Bu ayrım çizgisi şimdi tüm Yugoslavya'ya nüfuz ediyor. Bir tarafında Sırbistan yöneticileri, öte tarafta ise, duyup okuduğumuza göre Kosova ve Yugoslavya sorunlarının ancak demokratik yoldan, diyalog, eşitlik ve tüm tarafların hak ve çıkarlarına saygıyla çözülebileceğine giderek daha fazla inanan Yugoslavya halkları yer alıyor.

Belgrad'dakilerinin de sorunların şiddet yoluya ve Kosova'yı özerklikten yoksun bırakarak çözülemeyeceğine inan-

ma vakti gelmiştir. Kosova halkı şimdi temsilcilerini seçmiş, herkesin eşitlik içinde, açıkça önyargısız olmak kaydıyla ve anlayış yoluyla konuşup sorunları çözebileceği demokratik alternatiflerde bir araya gelmiştir.

ASCH'ne gelince, sık sık belirtildiği gibi o, iki ülke arasındaki ilişkilerin tamamen normalleştirilmesinin yanı sıra iki tarafı ilgilendiren diğer sorunlar üzerine de bölgede iyi komşuluk ve güvenliğin ve genelde barışın çıkarlarından hareketle, Yugoslavya ile görüşmeye hazırды.

Ülkemiz Balkan ülkeleri arasında yalnız yarınmadamızda değil, daha geniş çapta barışı sağlamaya hizmet eden işbirliği sürecine büyük önem verdi. Balkan ülkeleri Dışişleri Bakanları Toplantısı bu yıl Tiran'da yapılacaktır. Bu toplantının, ülkelerimiz arasında iyi komşuluk ve kardeşçe ilişkilerin güçlendirilmesinde dönüm noktasını oluşturması ve başarılı olması için elimizden geleni yapacağız.

Yoldaşlar,

Bu Plenum'un kararları ülkemizin bugünü ve geleceği için büyük öneme sahiptir. Kararlar, toplantımızda olduğu gibi tüm halk ve şanlı Partimizce oybirliğiyle desteklenecektir. Anayurdurumuzu daha da güçlendirmek ve halkın yaşamını daha mutlu kılmak, özgür ve bağımsız Arnavutluk'ta Marksizim-Leninizm bayrağını yüksekte tutmak için tüm çabamızı harcayalım ve bunun için hiçbir şeyi esirgemeyelim.

BİLDİRİ

AEP MERKEZ KOMİTESİ 10. PLENUMU ÜZERİNE

AEP Merkez Komitesi 10. Plenumu, AEP Merkez Komitesi Birinci Birinci Sekreteri Ramiz Alia Yoldaşın yönetiminde 16 ve 17 Nisan 1990'da toplandı.

Plenum çalışmaları, ülkenin sosyo-ekonomik yaşamının daha demokratikleştirilmesi üzerinde yoğunlaştı. Plenum, Merkez Komitesi Polit Büro üyesi de Bakanlar Konseyi Başkanı Adil Çarçani Yoldaş tarafından sunulan, ekonomi aygıtının yetkinleştirilmesi hakkındaki raporun sonuçlarını etraflı bir biçimde tartıştı.

Parti Merkez Komitesi, oturumlar sonunda, işletme yönetimi anlayışının, genişletilmiş yeniden üretimin ihtiyaçlarının kendi kendisini finanse etmeye doğru genişletilmesi, emekçi halkın net gelirden yararlanmaya katılımının ölçütlerinde uygulanan üretici ve mali etkinlik için, onların bireysel ve kollektif sorumluluğunun artırılması, ekonomik yaşamda fiyatların, kredi ve pazarın etkin rolünün yaygınlaştırılması, planların ve kalkınma politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında tabanın yetkilerinin artırılmasına ilişkin sunulan somut önlemleri onayladı.

Plenum, tüm bu önlemlerin, aynı zamanda, ekonomik kaynakların ve işgücünün daha etkin kullanımı, çalışma ve tüketim denetiminin zamanın ihtiyaçlarına uygun olarak yapılması olgusuna katkıda bulunacağı kararına vardı. Emekçi halkın refah düzeyinin yükseltilmesi için yeni ufuklar açacağını belirtti.

Plenum, Polit Büro üyesi ve Bakanlar Konseyi Başkan Yardımcısı

Manuş Myftiu Yoldaş tarafından sunulan rapora göre, Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti yasalarının yetkinleştirilmesi yolundaki önlemler inceledi ve onayladı. Bu çalışma daha da geliştirilmesine ilişkin gerekli yönelimleri belirledi.

Polit Büro üyesi ve Parti Merkez Komitesi Sekreteri Hekuran Isai Yoldaş, AEP Merkez Komitesi 9. Plenumunun yöneliminin genel uygulanışı ve şimdiki ekonomik gelişmeler üzerine bilgi verdi.

10. Plenum, yasalardaki düzeltmelerin ve ekonomik mekanizmanın yetkinleştirilmesinden kaynaklanan değişikliklerin, Halk Meclisi'nin gelecek oturumunda Bakanlar Konseyi tarafından incelenmesini kararlaştırdı.

10. Plenum oturumları Ramiz Alia Yoldaş'ın konuşmasıyla sona erdi. O, sosyalist demokrasinin gelişimi ve üretim ilişkilerinin daha da yetkinleştirilmesi için Parti'nin yönelimlerini özel bir önemle vurguladı. Konuşmasında, içteki ve dünyadaki güncel durum üzerinde dış politikanın kimi sorunlarına da değindi.

Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi
10. Plenumu

AEP MERKEZ KOMİTESİNİN
11. PLENUMU'NDA YAPTIĞI KONUŞMA ÖZETİ
tiran/ 6 temmuz / 1990

Yaşamının diğer alanlarında olduğu gibi eğitimde de, parti ve halkımız, büyük ve tarihsel dönüşümler gerçekleştirmiştir. Geçen 45 yıl boyunca, eğitim alanında görülmemiş bir devrim gerçekleşmiştir. Bu durum, halk kitlelerinin eğitim ve kültür düzeyini yükseltmek için ufuklar açan ve olanaklar yaratan sosyalist düzenimizin canlılığını açıkça göstermektedir.

Ramiz Alia Yoldaş, diğer şeylerin yanı sıra şunları söyledi:

"Devrim sonrasındaki 45 yıl boyunca eğitim alanındaki üç temel görevi yerine getirmek durumunda olduk. Okul öncesi eğitimden üniversite sonrası döneme kadar, birbirleriyle bağlantı içinde bir okul sistemi yaratılması, çok yanlı ve gerek sosyalist gerekse ulusal ruhla uyumlu bir eğitim sağlamayı amaçlayan içerik ve öğrenim yöntemleriyle yeni bir okul inşa edilmesi ve bu okula bilimsel-pedagojik alanda da gerçek bir çağdaş karakter kazandırılması şeklindeki bu görevler hala geçerliliğini korumaktadır.

Ramiz Alia Yoldaş, devamla, eğitim, okul ve pedagoji alanlarında yoğun ve kapsamlı gelişmeler olduğunu vurgulayarak halkımızın ülkenin çok yanlı gelişmesinde, özellikle de genç kuşakların kültürel bakımdan ilerleyişi ve ruhsal biçimlendirilmesi yolundaki mücadelede güçlü bir silah rolü oynadığını belirtti.

Orta ve mesleki öğrenimin gelişmesinden sözettikten sonra, eğitim ve öğrenim yöntemlerinin içeriği ile ilgili olarak çözümlenen sorunlara değindi.

Eğitimde yapılan değişikliklerin yeni sorunları beraberinde getirmesi üzerine, partinin ülke yaşamının daha da demokratikleştirilip devrimcileştirilmesi yolunda temeller attığını söyledi.

Ramiz Alia Yoldaş, "temel amacımız hala genç kuşağın çok yanlı komünist eğitimi gerçekleştirmektir" diyerek bu yolda önemli başarılar kaydedildiğini, sosyalist okulumuzun sağlam karakterli bir gençlik yetiştirilmesinde hem geçmişte hem de şimdi rolü olduğunu belirtti.

Ramiz Alia Yoldaş devamla şunları söyledi:

"Ülkenin gelişmesi ve halkın özgürlüğünün garantisi, şu anda herkesin uyanık ve tetikte olmasıdır. İçinde bulunduğumuz durumu ve özellikle de belli güçlerin Arnavutluk'a yönelik bugünkü politikalarını dikkatle izlemeliyiz.

"Ülkenin daha da demokratikleştirilmesi yolunda almış olduğumuz son önlemlerin uluslararası kamuoyunda genel olarak takdir ediliyor olmasını ve Arnavutluk'un kendi özel koşullarında ilerleyişini gördüğünü memnuniyetle karşılarken, gelişmemizi engellemek ve bu doğrultumuzu değiştirmek isteyen güçler de olduğuna dikkat çekeriz. Konu, perspektif yitirilerek açmaza sokulmak istenmektedir. En kötüsü de, bu güçler ülke içinde bilinçli ya da bilinçsiz destekçiler bulmaktadır. Ve bu kişilerce Tiran'daki yabancı büyükelçiliklerin önünde son olaylarda bir takım beyanatlarda bulunulmuştur. Talepte bulunan tüm yurttaşlara pasaport verilmesi konusunda yasa çıkarmış bulunuyoruz. Bu, tüm halkımızca selamlanan tamamen demokratik bir önlemdir. Ancak yasayı tamamen okumadan, bazı bireyler, zorla yabancı büyükelçiliklere girmeye başlamışlardır. İsteyen herkesin yurtdışına gitmesi için kapıların açık olduğu bir sırada yabancı büyükelçiliklere bu akın niye diye bir sorunun akla gelmesi gayet doğaldır. Açıktır ki, bu kişiler, bizzat yasaya ve demokratikleşme yolunda alınıp gerçekleştirilecek önlemlere karşı inançsızlık tohumları ekmeye çalışmaktadırlar. Ama parti, sonuna kadar gitme yolunu seçmiştir ve bunda kararlıdır.

"Büyükelçiliklerden iltica talebinde bulunanlar yurtsever olmadıkları gibi, ülkemizin onurlu yurttaşları da değildirler. Onların bu hareketini hiçbir şey haklı gösteremez. Biz yoksul olabiliriz. Kuşkusuz güçlüklerimiz ve eksikliklerimiz var. Yabancıları hiçbir zaman bizim sorunlarımızı çözmedi. Sorun, Arnavutluk'un sorunudur. Sadece biz, Arnavutluk halkı ülkemizi inşa edip ilerletmelidir. Başka hiç kimse bunu gerçekleştiremez. Şu açıkça görülmelidir ki, burada sorun, bu

yanlış yönlendirilen kişiler değil, içerde ve dışarda, onların gerisinde gizlenenlerdir. Bu yıkıcı, anti demokratik ve Arnavutluk düşmanı güçlerin amaç ve eylemleri çok daha başka. Onlar ülkenin demokratikleştirilmesi ile ilgili olarak benimsediğimiz ve benimseyeceğimiz önlemlere güvensizlik ruhu aşlamak, eğer başarabilirlerse, devlet iktidarı ile kitlelerarasında bir çatışmaya bile yolaçmayı amaçlayan yapay bir siyasi gerilim yaratmak istiyorlar. Parti, her komünist, her yurtsever, ülkemizin her yurttaşı, bunu kavramalıdır. Düşmanların amacı budur. Dolayısıyla, bunun bir pasaport, bir yanlışlık, bir eleştiri sorunu olmadığı, bu eylemlerle, halkın devletinden, ülkenin ise özgürlük ve bağımsızlığından yoksun bırakılması amaçlanmaktadır. Bunu hiç kimse unutmamalıdır. Kayıtsızlığa yer yoktur. Durum gözardı edilmemelidir.

"Yukarıda da belirttiğim gibi, ülke yaşamında, özellikle de ekonomi, devlet iktidarı, kültür, yönetici kadrolar ve bizzat partinin politikası konularında belli yönlerden demokratikleşme gerçekleştirilmektedir. Haklı ve tamamen mantık olarak ekonomi alanındaki önlemlerin uygulanmasına öncelik vermiş bulunuyoruz. Bunlar, ülkenin ilerleyip gelişmesine yol açmasına kalmayacak tüm yaşamın demokratikleştirilmesine doğrudan etkide bulunacaktır.

"Ancak bu önlemler, yavaş yavaş uygulanacak ve önümüzdeki yılın başından itibaren yürürlüğe girecektir. Ekonomi alanında hizmet ve el sanatlarının örgütlenmesi ve iyileştirilmesiyle ilgili olarak yarın alacağımız karar, bu alanda gerçek bir devrim oluşturacaktır. Halk meclisine seçimler ile ilgili yasa konusunda hiçbir taslak çalışma yapılmamıştır. Bu yasa, halkın devlet iktidarının temel kurumun demokratikleştirilmesini amaçlamaktadır. Bu eylemin siyasal ve toplumsal ilişkilerde ne denli büyük bir etkide bulunacağını tahmin edebilirsiniz. Önümüzdeki yılın ilk yarısında parti kongresini toplayacağız. Kongrede şimdiye kadar alınan önlemlerin bilançosuna dikkat çekilmekle kalmayacak, ayrıca, ülke yaşamının daha da demokratikleştirilmesi ve sözkonusu önlemlerin uygulanması yolunda talimatlar çıkarılacaktır.

"Görüldüğü gibi, tüm değişikliklerin ve gereken düzeltmelerin tamamen uyum içinde yapılmasına, hiçbir alanda boşluk yaratılmamasına, eşitsizliklere meydan vermeksizin, acele etmeden ve hayale kapılmadan, olağan akışı içinde bütün bunların gerçekleştirilmesine büyük

özen gösterilmiştir. Tüm diğer değişikliklerin temelini oluşturan ekonomiye öncelik vererek kendi gerçekliğimizden hareket ettik. Ama aynı zamanda, baştan değil, kuyruktan işe başlayan başka ülkelerdeki bazı acı deneyleri de dikkate alıyoruz. Tüm doğrultular ve eylemler arasında varolan dengenin korunması gereklidir. Aksi takdirde, tehlikeli bir kendiliğindenliğe ve onarılmaz anarşiye düşeriz. Ayrıca bu değişiklikler bir gün içinde yapılmayacağı gibi, aceleyle, tümü iyice düşünülmeksizin, aralarında koordinasyon kurulmaksızın, nesnel koşullar incelenip analiz edilmeksizin, halkın düşüncesine başvurulmaksızın, uygulamanın teknik yönlerini hazırlamaksızın da yapılamaz."

"Hem aşırı demokrat hem de aşırı radikal geçinerek bunun aksini isteyenler, demokrasinin gelişmesini değil, onun engellenip yıkılmasını, ülkenin gelişmesini değil tahrip edilmesini istiyorlar."

"Arnavutluk halkı, anarşist acelecilikle değil, dirayetiyle, durumları gerçekçi değerlendirmesiyle karakterize olmuştur. Provokasyonlar ve kendisine yönelik anti demokratik tuzaklara düşmemiştir ve hiçbir zaman düşmeyecektir."

"Bilinmektedir ki, Arnavutluk'un istikrarı, uyumlu gelişmesi ve daha da demokratikleşmesi, Kosova'daki Arnavutlar için, özellikle de şu anda ulusal hakları ve özerkliklerini elde etmek için efsanevi bir yiğitlikle savaşmakta oldukları sırada büyük bir destek oluşturmaktadır"

"Görüldüğü gibi, demokratik, hümanist vb. geçinen güçler vardır. Aslında gerici ve karanlıkçıdırlar. Bunlar, eskiden olduğu gibi, Arnavutlar'ın birleşmesini değil bölünmesini ve birbirlerine düşman olmasını görmek istemektedirler. Ama Arnavutlar tıpkı kendi tarihlerindeki önemli dönüm noktalarında olduğu gibi, hem yabancı düşmanlarla hem de içteki hainlerle başa çıkmayı bilecektir. Onların özgürlük, bağımsızlık, egemenlik ve adalet ülküsü, ulusal ve bireysel onuru, hiçbir baskı, hiçbir güç önünde eğilmez."

Ancak nereden gelirse gelsin, hiçbir düşman eylemini küçümsememeliyiz, herkes kendi görevini yerine getirmelidir. Parti organları, kitle örgütleri, yurtseverler ve eylem adamları, partimizin ve devletimizin politikasını berraklaştırmalı, aileler kendi çocuklarını anayurdun gerçek yurtseveri ve onurlu yurttaş duygularıyla eğitmeli, devlet organları yasaları savunmalı ve uygulamalıdır.

"Ülkenin ilerlemesinden ve halkın özgürlüğünden yana olan herkes ayakta ve tetikte olmalıdır. Halkın birliği, büyük ulusal ve toplum-

sal mücadeleler süreci içinde yaratılmıştır. Bizi yolumuzdan saptırmak, sadece şimdiye kadar ki siyasal ve toplumsal zaferlerimiz değil ulusun ve halkın geleceği hakkında da kuşkular yaymak isteyen herkese karşı kavga vererek bu birliği korumamız gerekir."

"Sonuç olarak, şunun önemle altını çizmek isterim, ülke yaşamının demokratikleştirilmesi süreci dışardan ithal edilmediği gibi, bize dayatılmadı da. Sosyalist toplulumumuzun gereksinimlerinden, gelişmemizin yeni aşamasından kalkarak bu süreci başlattık.

"Bu gelişmeyi engellemek ve temellerini dinamitlemek isteyen iç ve dış gerici güçlere karşı yenibir sınıf mücadelesine girmemiz gayet doğaldır. Geri adım atmamamız gerektiği gibi, hangi bayrak ve sloganlarla üzerimize gelirlirse gelsinler, bundan kaygılanmamalıyız. Yağmurdan, sonra mantar gibi şimdi yerden bitmeyi, eskiden olduğu gibi şimdi de, başaramayacak olan serserilerin, demagogların, kahvehane dedikoducularının canlanması karşısında şaşırmamalıyız. Siyasi demagoji, kamuoyundan ideolojik yararlanma ve onu kullanma, kitlelerin sosyalist ideallerine, demokrasiye ve gerçek yurtseverliğe karşı mücadelenin tercih edilen bir aracı haline gelmiştir.

"Ne tür baskılar altında kalırsak kalalım serinkanlılığımızı koruyarak, özellikle dirayet ve açıklıkla ilkeli tutumlarımızı kararlılıkla sürdürüleceğiz. Başlatmış olduğumuz değişiklikler yolu, geri dönülmez bir yoldur. Bugün temel önem taşıyan konu, kitlelerin parti tarafından yönetilmesi gerektiridir. Çünkü bu yolu başlatan kesinlikle partidir. Hiç kimse, içteki hiçbir güç, dışardan gelecek hiçbir müdahale gerçek demokrasiyi, insan haklarını, ülkenin gelişmesini, özgürlük vebağımsızlığın savunulmasını, parti ve onun etrafında birleşen halkımız kadar kavrayamaz.

KARINCA YAYINLARI

1. ARNAVUTLUK SOSYALİST HALK
CUMHURİYETİNDE TARIM
Kozma Skarço

2. KİN VE SEVGİ
M. Şolohov

3. UZUN KIŞ - 1
İsmail Kadare

